

Din cuprins:

EVENIMENTE INTERNAȚIONALE

- 2 Premiul Mies van der Rohe 2019
- 8 Echipa EFDEN s-a întors acasă cu patru premii de la Olimpiada Caselor Solare!

EVENIMENTUL ANULUI

- 10 Bienala Națională de Arhitectură. Octombrie 2018 a fost luna arhitecturii românești
- 16 Bienala Națională de Arhitectură. Romeo Belea către Dorin Ștefan: „Te rog, continuă să fii tu însuși!”
- 20 Bienala Națională de Arhitectură. Premiul Președintelui UAR - Ștefan Paskucz și Ildiko Mitru *Colonia pictorilor din Baia Mare*

ORAȘELE BIENALEI

- 24 București. Secțiunea Arhitectura rezidențială
- 28 București. Secțiunea Construcții publice
- 32 București. Secțiunea Arhitectura de interior
- 36 Brăila. Secțiunea Arhitectura verde, sustenabilă. Energii alternative
- 40 Cluj-Napoca. Secțiunea Rural
- 44 Iași. Secțiunea Cartea de arhitectură
- 50 Oradea. Secțiunea Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților
- 54 Oradea. Secțiunea Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților
- 56 Oradea. Secțiunea Spațiul public incluziv
- 60 Sibiu. Secțiunea Diplome. Arhitecți în afirmare
- 64 Sibiu. Secțiunea Diplome. Arhitecți în afirmare
- 66 Târgu Mureș. Secțiunea Evenimentul de arhitectură și strada ca o scenă
- 72 Târgu Mureș. Secțiunea Fotografia de arhitectură

EVENIMENTELE BIENALEI

- 76 Sibiu. „Arhitectura se învață de mic”
- 78 Sibiu. „Atelier de arhitectură” Craiova
- 80 Sibiu. Eematico, București
- 82 Sibiu. Asociația „Corabia cu arhitectură”, Câmpulung Muscel
- 84 Sibiu. Arh. Máthé Klára Krisztina
- 86 Sibiu. Arh. Daniela Radu
- 88 Sibiu. Arh. Iuliana Geliman
- 90 București. „SOS Culele oltenestil”, expoziție și simpozion organizate la Banca Națională a României
- 94 București. Locuirea informală și planificare participativă cu Vladimir Macura și Zlata Vuksanovic
- 96 București. Prezentarea albumului monografic „Ioana Grigorescu. Calea sincerității”

ARHITECȚII ȘI TALENTELE LOR

- 98 Cristina Țurlea. Expoziție de pictură - „Priviri”
- 100 Lucian George Păiș. „Liniște. Zbucium. Echilibru - Tradiții românești”
- 102 Vladimir Păun. Expoziție de proiecte și pictură - „Simplicity”

ANIVERSĂRI

- 104 O lansare! | Gabriela TABACU

IN MEMORIAM

- 108 CRIȘAN VICTOR POPESCU (1942-2018)
- 110 MARIANA CELAC (1936-2018)

SENATUL UAR

- 114 Ședința Senatului din 02.10.2018.
Ședința Colegiului Director din 12.12.2018.
Ședința Senatului din 12.12.2018

octombrie
decembrie
2018

SUMAR

EVENIMENTE INTERNAȚIONALE

- 2 Premiul Mies van der Rohe 2019 | Alexandra FLOREA
- 8 Echipa EF DEN s-a întors acasă cu patru premii de la Olimpiada Caselor Solare!

EVENIMENTUL ANULUI

- 10 Bienala Națională de Arhitectură. Octombrie 2018 a fost luna arhitecturii românești | Ileana TUREANU
- 16 Bienala Națională de Arhitectură. Romeo Belea către Dorin Ștefan: „Te rog, continuă să fii tu însuși!” | Romeo BELEA
- 20 Bienala Națională de Arhitectură. Premiul Președintelui UAR - Ștefan Paskucz și Ildiko Mitru
Colonia pictorilor din Baia Mare

ORAȘELE BIENALEI

- 24 București. Secțiunea Arhitectura rezidențială
- 28 București. Secțiunea Construcții publice | Vladimir ARSENE
- 32 București. Secțiunea Arhitectura de interior | Oana BELEA JACKSON
- 36 Brăila. Secțiunea Arhitectura verde, sustenabilă. Energii alternative | Augustin IOAN
- 40 Cluj-Napoca. Secțiunea Rural | Tudor SĂLĂGEAN
- 44 Iași. Secțiunea Cartea de arhitectură | Dragoș CIOLACU
- 50 Oradea. Secțiunea Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților | Doina BUBULETE
- 54 Oradea. Secțiunea Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților | Adrian CRĂCIUNESCU
- 56 Oradea. Secțiunea Spațiul public inclusiv | Gabriel PASCARIU
- 60 Sibiu. Secțiunea Diplome. Arhitecți în afirmare | Octavian NECULAI
- 64 Sibiu. Secțiunea Diplome. Arhitecți în afirmare | Constantin GORCEA
- 66 Târgu Mureș. Secțiunea Evenimentul de arhitectură și strada ca o scenă | Mihai RACU
- 72 Târgu Mureș. Secțiunea Fotografia de arhitectură | Vlad EFTENIE

EVENIMENTELE BIENALEI

- 76 Sibiu. „Arhitectura se învață de mic” | Gabriela PETRESCU
- 78 Sibiu. „Atelier de arhitectură” Craiova | Adela TRIF
- 80 Sibiu. Eemático, București | Ion NECULAI, Adina MARIN
- 82 Sibiu. Asociația „Corabia cu arhitectură”, Câmpulung Muscel | Anca Mihaela COȘA
- 84 Sibiu. Arh. Máthé Klára Krisztina
- 86 Sibiu. Arh. Daniela Radu
- 88 Sibiu. Arh. Iuliana Geliman
- 90 București. „SOS Culele oltenesti!”, expoziție și simpozion organizate la Banca Națională a României | Pavel POPESCU
- 94 București. Locuirea informală și planificare participativă cu Vladimir Macura și Zlata Vuksanovic | Cătălin BĂRESCU
- 96 București. Prezentarea albumului monografic „Ioana Grigorescu. Calea sincerității” | Alexandru PANAITESCU

ARHITECȚII ȘI TALENTELE LOR

- 98 Cristina Țurlea. Expoziție de pictură - „Priviri”
- 100 Lucian George Păiș. „Linște. Zbucium. Echilibru - Tradiții românești”
- 102 Vladimir Păun. Expoziție de proiecte și pictură - „Simplicity”

ANIVERSĂRI

- 104 O lansare! | Gabriela TABACU

IN MEMORIAM

- 108 CRIȘAN VICTOR POPESCU (1942-2018) | Gabriel PASCARIU, Doina BUBULETE (APUR), Sorin GABREA, Liliana Elza PETRIȘOR
- 110 MARIANA CELĂC (1936-2018) | Marius MARCU-LAPADAT, Alexandru BELDIMAN

SENATUL UAR

- 114 Ședința Senatului din 02.10.2018.
Ședința Colegiului Director din 12.12.2018.
Ședința Senatului din 12.12.2018

Caseta redacțională

redactare:

arh. Ileana Tureanu - președinte UAR
arh. Ioana Alexe - tehnoredactare
arh. Marina Macarie - sigla BIUAR

coordonator:

arh. Ileana Tureanu - președinte UAR
www.uniuneearhitectilor.ro/BIUAR
ISSN 1582-2117
Se distribuie gratuit.

Contact

Centrul de Cultură Arhitecturală / Secretariat / Revista Arhitectura / Biblioteca
str. Jean Louis Calderon, nr. 48,
București, sectorul 2, cod 020038

Secretariat: tel. 021.315.60.73,
0737.01.77.85,
uar_contact@yahoo.com,
secretariat@uniuneearhitectilor.ro

Revista Arhitectura: tel. 076.819.81.78,
076.819.81.79,
office@arhitectura-1906.ro

Biblioteca (program cu publicul):
L-V - 10:00-16:00, tel. 021.310.91.94,
biblioteca@uniuneearhitectilor.ro

OPERA ROMANIA

ROMEO BELEA - PREȘEDINTELE DE ONOARE AL BIENALEI NAȚIONALE DE ARHITECTURĂ 2018

SPER....

BNA 2018 ESTE CEĂ MAI AMPLĂ MANIFESTARE DE ARHITECTURĂ ORGANIZATĂ ÎN ROMÂNIA. DESFĂȘURAREA EI ÎN MAI MULTE ORAȘE DEMONSTRĂZĂ CĂ SE FACE ARHITECTURĂ DE CALITATE PRETUTINDENI ÎN ȚARĂ.

AVEM CREATORI VALOROȘI ȘI TINERI ARHITECȚI ENTUZIAȘTI ȘI CU MESAJE IMPORTANTE.

ESTE RAȚIUNEA PENTRU CARE SPER CA BREĂSLA ARHITECȚILOR SĂ REDEVINĂ EXTREM DE UNITĂ, AȘA CUM A FOST DE-A LUNGUL VREMURILOR GRELE.

SPER SĂ NU FIU UN OPTIMIST DECEPTIONAT.

BNA
BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018
XIII

100
ani de arhitectură
în România

PROIECTELE
ROMÂNEȘTI
NOMINALIZATE

 PREMIUL
MIES VAN DER ROHE
2019

 EUROPEAN UNION
PRIZE FOR
CONTEMPORARY
ARCHITECTURE
**MIES VAN DER ROHE
AWARD**

autor: Alexandra FLOREA

Comisia Europeană și Fundația Mies van der Rohe au anunțat, în cadrul întâlnirii de la Barcelona, lista celor 383 de lucrări admise în competiția pentru Premiul Uniunii Europene pentru Arhitectură Contemporană - Premiul Mies van der Rohe 2019.

Lucrările compun o imagine unitară a arhitecturii contemporane din Europa.

Membrii juriului din acest an sunt: **Dorte Mandrup** (președinte-fondator și director de creație Dorte Mandrup), **George Arbid** (director și membru fondator al centrului arab pentru arhitectură în Beirut și președintele municipalității orașului Maasser el Chouf), **Angelika Fitz** (director Arkitektuzentrum, Viena, încă din 2016), **Ștefan Ghenciu** (redactor-șef al revistei internaționale „Zeppelin” și co-fondator Zeppelin Association), **Kamiel Klaasse** (fondator NL Architects împreună cu Walter van Dijk, Pieter Bannenberg și Marc Linneman), **Maria Langarita** (membru fondator Langarita-Navarro, împreună cu Victor Navarro) și **Frank McDonald** (corespondent și redactor pe probleme de mediu pentru publicația „Irish Times”).

Inițiat în 1987, în urma unei înțelegeri între Parlamentul European și Consiliul orașului Barcelona, Premiul Uniunii Europene pentru Arhitectură Contemporană - Premiul Mies van der Rohe a fost co-organizat cu sprijinul Fundației Mies van der Rohe și al Comisiei Europene din anul 2001. Premiul este acordat de două ori pe an, pentru lucrări realizate în ultimii doi ani. Principalele obiective ale premiului sunt înțelegerea transformărilor prin care trece mediul construit european, recunoașterea excelenței, inovația în domeniul arhitecturii și atragerea atenției către contribuțiile importante în generarea de noi idei ale profesioniștilor în domeniu, împreună cu sprijinul activ al comanditarilor și implicarea acelor dintre noi care vor deveni locuitorii acelor spații.

Cele **383** de lucrări din **238** orașe și 38 de țări au fost nominalizate de 76 de experți, asociații naționale de arhitectură și de Comisia Consultativă a Premiului.

Dintre proiectele intrate în competiție, 7 sunt construite în România:

- **Locuințe Londra - ADN Birou de Arhitectură, București**

Inserarea clădirii într-un țesut istoric de anii '50-'60 face dificilă abordarea sa contextuală, raportată la cadrul construit adiacent. Imobilul ocupă unul dintre cele câteva loturi rămase libere într-unul dintre cartierele-grădină ale Bucureștiului.

Un cadru ușor romantic, dar și brutalitatea specifică anilor '60 și-au făcut loc în această zonă, culminând cu vilele moderniste construite la început de secol XX. Scara preponderent umană a construcțiilor, retragerile caselor, loggiile, vegetația abundentă reprezintă un cadru blând al Bucureștiului, în

binecunoscuta agitație cotidiană. Inserția în discuție se realizează cutumelor zonei, marcându-și cornișa printr-o serie de retrageri succesive, ce mai „îndulcesc” înălțimea clădirii, făcând-o mai umană și racordând-o clădirilor dimprejur. Într-o masă de clădiri amorse din punct de vedere planimetric, imobilul de la intersecția străzilor Londra și Washington se prezintă cu o formă rectangulară, simplă și curată geometric. Materialele folosite se încadrează bine în tectonica zonei, fără să iasă din tiparul specific acesteia. Ferestrele mari acționează ca un pandant între spațiul exterior, public și cel interiorizat, privat, fără a neglija componenta funcțională, și anume iluminarea foarte bună a spațiilor de locuit. Fațadele exprimă, cu ajutorul materialului folosit - piatra - o logică structurală, trilitică, foarte bine definită.

• **Restaurant Werk - Filofi și Trandafir Arhitectură, Hunedoara**

Cel de-al doilea proiect românesc nominalizat se află în orașul Hunedoara, pe un sit industrial ce a suferit, de-a lungul timpului, demolări succesive. Obiectivul proiectului este revitalizarea zonei industriale decăzute și integrarea unei funcțiuni noi în acest context degradat de timp și de istorie. Situl este populat de clădiri vechi, degradate și de câteva construcții noi, parazitare, cu funcțiuni anexe.

Intervenția arhitecturală se bazează pe păstrarea elementelor valoroase ale sitului, în speță cele două clădiri istorice, din cărămidă și „curățarea” acestuia de elementele ce-l parazitează.

Plastica de fațadă se concentrează pe punerea în valoare a clădirilor originale, creând un contrast între elementele vechi și cele nou adăugate. În interiorul clădirilor au fost păstrate decorațiunile originale, elementele de metal și lemn, acestea fiind reabilitate și reintroduse într-un nou ciclu funcțional.

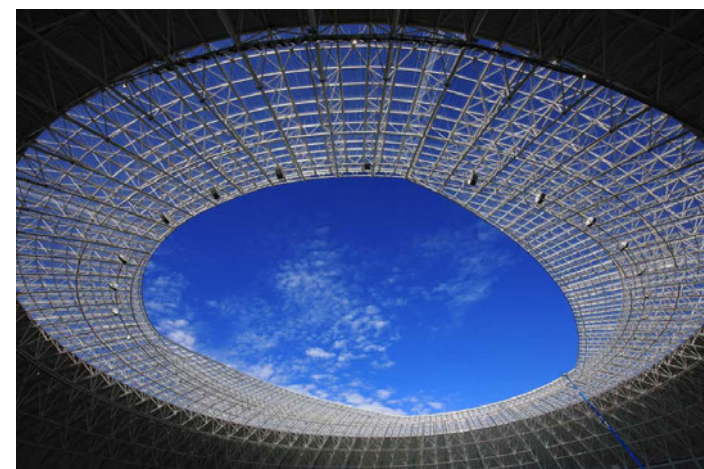

• **Centrul de echitație în Sânsimion - LARIX STUDIO, STABECH STRUCTURE, Sânsimion**

Un nou exercițiu într-un context tradițional, încadrat armonios în scara locului, reprezintă încercarea de a pune în evidență trăsăturile culturale ale zonei secuiești din Transilvania. În pofida automatizărilor și tehnologiei de care dispunem astăzi, acest centru de echitație a fost construit într-o manieră tradițională, punând în evidență materialul propriu zonei, și anume lemnul. Câteva dintre obiectivele importante ale proiectului au fost integrarea în contextul natural, tradițional al zonei, prin folosirea lemnului în detrimentul oțelului (așa

cum se construiesc multe dintre halele de acest tip) și capacitatea de a oferi copiilor din zonă oportunitatea să călărească chiar și pe timp de iarnă (când, în regiunea Ciuc, temperaturile sunt foarte scăzute) și să învețe și un meșteșug util ce-i va ajuta mai departe în viață.

Designul clădirii se încadrează stilistic și în ceea ce privește tehnicile de punere în operă la limita dintre clasic și modern, modernitatea fiind garantată de poziția diagonalelor ce formează structura șarpantei. Structura de închidere oferă o înțelegere destul de vagă a ceea ce se întâmplă la interior, dar suficient cât să pună în evidență frumoasa șarpantă.

• **Stadionul „Ion Oblemenco” - DICO și TIGĂNAȘ birou de proiectare, Craiova**

Noua arenă s-a construit exact deasupra celei vechi, comemorând astfel pasiunea pentru fotbal a oltenilor și păstrând, în același loc, statuia fostului jucător. Soluția arhitecturală a fost generată de condiționările sitului ales, deci de context, de funcțiune și de rațiuni de eficiență spațială, pe lângă cele structurale și cele

ce țin de folosirea corectă a tehnologiei. Dialogul vizual dintre obiectul de arhitectură și privitor se concretizează în câteva componente importante: infrastructura de acces, adaptată la nivelul cotei de călcare, inelul pietonal ridicat și structura învelitorii. Transparența acoperișului și a fațadelor permite luminii naturale să intre difuz în incinta stadionului anunțând, în același timp, către exterior, aceeași lumină difuză, dar artificială.

• **Restaurarea, modernizarea sediului OAR București - STARH - Birou de arhitectură Florian&Iulia Stanciu, București**

Clădirea inițială a fost locuință individuală proiectată de arhitectul Florea Stănculescu. Tema proiectului a fost transformarea acestei case în sediul central al Ordinului Arhitecților din București, având în componență o librărie, birouri, spații de întâlnire și pentru workshopuri. Luând în considerare locul în care se află clădirea, și

anume o zonă destul de destructurată, unde prezența ei reprezintă o intervenție delicată, s-a urmărit extinderea construcției într-un mod în care aceasta să nu fie ostentativă. Proiectul a implicat extinderea spațiilor principale ale casei și crearea unei legături vizibile, funcționale între diferitele niveluri, pentru a sugera unitatea acesteia. Interiorul creat se deschide vizibil, ca un nou necesar, subliniind detaliile simple, dar elegante ale casei, prin materiale comune, obișnuite, precum lemnul de pin folosit neobișnuit în puncte cheie ale aspectului vizual.

• **Locuințe Occidentului 40 - ADN Birou de Arhitectură, București**

Abordarea biroului de arhitectura accentuează și de această dată delicatetea unui țesut urban dens, tipic metropolelor urbane vestice. „Spargerea” volumului central în volume mai mici creează o imagine stilistică în acord cu abordarea generală a străzii, uniformizând imaginea frontului, prin racordarea fațadei principale la nivelul cornișei

clădirii învecinate. Intervenția propusă înglobează un număr de 20 de apartamente și o unitate comercială. Ca modalitate de intervenție, apartamentele au dublă orientare, organizate în stilul apartamentelor duplex încorporând, în locul planșeelor grele, unele amovibile, lăsând posibilitatea de creare a unor noi spații, atât pe înălțime, cât și în adâncime. Panourile mari din sticlă de pe fațada principală creează senzația de adâncime, generând un nivel de comunicare dintre spațiul interior și cel exterior.

• **Birouri Oromolu - DSBA, București**

Casa Oromolu, de pe Bulevardul Aviatorilor, a fost construită pentru fostul guvernator al Băncii Naționale, în perioada interbelică, de către arhitectul Petre Antonescu. Proiectul propus s-a derulat în două faze: prima - restaurarea casei existente, care se afla într-o avansată stare de degradare, iar cea de-a doua -

inserarea unui obiect arhitectural care să reflecte în ale sale spații vitrate clădirea monument istoric. Vila a fost, astfel, înnobită de gestul arhitectural, fluid al noii construcții. Factorii inovatori ai acestui proiect îi constituie fațada dublu ventilată, înaltă de 16 m, cu geam dublu curbat, triplu laminat, care îmbunătățește calitatea spațiului interior, și jardinierele care controlează transferul de căldură și oferă o expresie grațioasă întregului ansamblu.

CĂȘTIGĂTORII ULTIMEI EDIȚII 2017

La fiecare doi ani, juriul selectează doi câștigători: unul care primește Premiul Uniunii Europene pentru arhitectură contemporană ca recunoaștere a calităților sale conceptuale, tehnice și constructive, iar celălalt care primește premiul pentru Arhitect în Afirmare.

La ultima ediție, în 2017, câștigătorii au fost: Premiul U.E. pentru Arhitectură Contemporană – Premiul MIES VAN DER ROHE a fost decernat Proiectului DeFLAT KLEIBURG, Amsterdam, realizat de echipa din Olanda Atelier NL .

DeFlat este, de fapt, o renovare inovatoare a uneia dintre cele mai mari clădiri de apartamente din Olanda. Construcția numită Kleiburg este un ansamblu cu 500 de apartamente aflate în cartierul Bijlmermeer din Amsterdam.

Juriul a apreciat că proiectul este un efort colectiv al multor oameni. Conceptul arhitectural a fost de a transforma megablocul existent într-o clădire rezidențială contemporană cu flexibilitate funcțională și crearea unui nou front spre stradă și către peisaj, intervenindu-se cât mai puțin posibil. Membrii juriului au considerat intervenția ca fiind „atât eroică, cât și comună, în același timp”.

Președintele juriului a spus: „Aceasta răspunde la problema crizei locuințelor din orașele europene, unde prea des singura ambiție este aceea de a construi mai multe case pe an, în timp ce întrebarea mai profundă – despre ce tip de locuințe ar trebui construite – rămâne fără răspuns. Kleiburg ne ajută să ne imaginăm un nou tip de proiect arhitectural, care răspunde modelelor și stilului de viață din secolul XXI. Revitalizarea tipologiilor din trecut este la fel de relevantă ca și experimentele netestate”. Proiectul ne îndeamnă la reflecție asupra realității noi și complexe a vieții contemporane. Se propun noi forme de „locuințe accesibile”, adăugând o ofertă complexă și multilaterală viitorilor locuitori care nu își pot permite proprietăți convenționale. Acest spațiu locuibil cu costuri reduse (1.200 €/mp) reprezintă o opțiune care nu exista până acum.

PREMIUL pentru ARHITECT ÎN AFIRMARE a revenit Proiectului de locuințe colective NAVEZ, realizat de Biroul de proiectare din Bruxelles MSA/V+

Lucrarea NAVEZ reprezintă 5 unități de locuințe sociale situate la intrarea de nord a Bruxelles-ului, un proiect de locuințe care îndeplinește dubla ambiție a autorităților locale: să reprezinte o schemă de revitalizare urbană, oferind un reper la intrarea în oraș și să creeze apartamente-tip pentru familii mari.

Juriul a transmis ideea că locuința este un subiect vital în întreaga Europă și MSA/V+ au înțeles bine și au rezolvat în mod strălucit constrângerile constructive și economice ale programului și sitului său.

Juriul a apreciat calitatea deosebită a apartamentelor, unice și toate bine luminate natural, având priveliști impresionante. Membrii juriului au considerat că arhitecții au lucrat cu grijă și foarte meticolos la integrarea clădirii în ambient, reușind crearea unui reper urban.

ECHIPA EFDEN S-A ÎNTORS ACASĂ CU PATRU PREMII DE LA OLIMPIADA CASELOR SOLARE!

Solar Decathlon, ediția din Orientul Mijlociu, este o competiție constând în 10 concursuri care provoacă studenții să proiecteze și să construiască de la zero case ale căror surse de energie sunt razele solare. Solar Decathlon Middle East 2018 s-a bucurat de sprijinul Maiestății Sale Șeicul Hamdan bin Mohammed bin Rashid Al Maktoum, prințul Dubaiului și președintele Consiliului Executiv al Dubaiului.

Concursul a presupus câțiva ani de muncă, 14 zile destinate asamblării prototipului și 10 zile de competiție, 15 echipe din întreaga lume și o experiență pe care nu o vor uita niciodată.

Echipa României, formată din 47 de studenți de la 7 facultăți din București, s-a întors acasă cu locul 4 mondial și 4 premii, anume: Premiul I la Comunicare, Premiul II la Inginerie și Construcție, Premiul II la Condiții de Confort, Premiul 3 la Sustenabilitate.

Pe lângă toate acestea, echipa a mai obținut și Locul II la Votul Publicului, Locul 4 la Funcționalitatea Casei, Locul 4 la Eficiență Energetică și Locul 4 la Transport Electric.

Sincere felicitări Echipei României:

Mihai TOADER-PASTI, Claudiu BUTACU, Nicoleta CRUCEANU și Mihai ZECHERU - MANAGEMENT

Adrian CHELARIU, Nicole LEFTER, Adrian CEAPĂ, Silvana RĂDULESCU, Bucur CRISTIEV, Iulia FRANGU, Andrada LAZĂR și Vlăduț STANCIU - ARHITECTURĂ

Ruxandra CARAENACHE, Ruxandra MICU și Veronica BUTNARIU - DESIGN INTERIOR

Ioana ANUȚOIU, Corina FUGARU și Marina ANTONESCU - HEALTH AND SAFETY

Andrei NEAȚU, Bogdan GHIȚĂ, Radu BĂBEANU, Emanuel STANCU și Laura VINTILĂ - STRUCTURI ȘI ORGANIZARE ȘANTIER

Mihai BĂICEANU, Răzvan CULEA, Iulian BABA și Rareș MUȘAT - MECANICĂ

Mihai MANCIU, Andrei BULIGESCU, Andrei BABA, Dalia STOIAN și Mădălina MOSCU - ELECTRICE ȘI AUTOMATIZĂRI

Ana Maria GHIȚĂ, Livia FLOREĂ, Oana DUMITRU - PARTENERIATE ȘI COMUNICĂRI

Cosmin MARIA și Alexandru CONDULESCU - COLABORATORI

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

autor: Ileana TUREANU

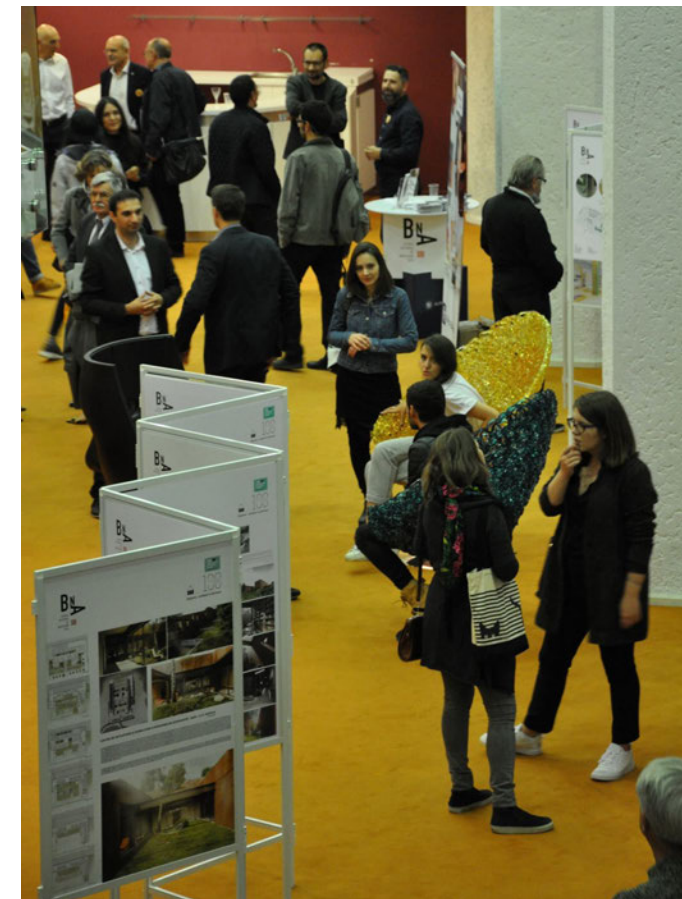
BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ ESTE UNUL DINTRE CELE MAI IMPORTANTE EVENIMENTE PROFESIONALE ALE BRESLEI ARHITECȚILOR ȘI SE ORGANIZEAZĂ NEÎNTRERUPT DIN 1994, DE CĂTRE UNIUNEA ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA.

OCTOMBRIE 2018 A FOST LUNA ARHITECTURII ROMÂNEȘTI

„PE MINE M-AU INTERESAT MEREU BIENALELE, DAR CEA DIN 2018 PARE SĂ FACĂ O MICĂ REVOLUȚIE ÎN FELUL DE A GÂNDI ACEST EVENIMENT ÎN VIAȚA UNIUNII ȘI A ARHITECȚILOR. CONSIDER CĂ DUBLA ÎMPĂRȚIRE - GEOGRAFICĂ ȘI PE TEME - ESTE ABSOLUT FORMIDABILĂ! SPER SĂ ATRAGĂ CAT MAI MULȚI VIZITATORI DIN TOATA ȚARA.”

ACAD. PROF. ARH. ROMEO BELEA

PREȘEDINTE DE ONOARE AL BIENALEI NAȚIONALE DE ARHITECTURĂ EDIȚIA 2018

La 1 octombrie 2018 a avut loc deschiderea manifestărilor înscrise în calendarul Bienalei Naționale de Arhitectură (BNA), ediția a XIII-a. Tema acestei Bienale a fost „100 de ani de arhitectură în România” și a fost dedicată Centenarului Marii Uniri. Numeroase evenimente au fost organizate, în perioada 1-31 octombrie 2018, în orașele București, Braila, Oradea, Cluj, Iași, Sibiu și Târgu Mureș.

Bienala Națională de Arhitectură a fost selectată de EUROPA NOSTRA ca proiect relevant al Anului European al Patrimoniului Cultural 2018.

Ediția 2018 a BNA a înregistrat o creștere semnificativă a numărului proiectelor înscrise în competiție (peste 600) și a reprezentării întregului teritoriu al țării, ca urmare a diversificării secțiunilor sale care au acoperit o arie mai largă de domenii și inițiative din domeniu. Cele 11 secțiuni au fost: Arhitectura rezidențială; Arhitectura construcțiilor publice; Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților; Design interior; Spațiul public incluziv; Rural; Arhitectura verde și energii alternative; Publicații de arhitectură; Fotografia de arhitectură; Evenimentul de arhitectură și strada ca scenă; Diplome - arhitecți în afirmare. Galele de premiere și expozițiile proiectelor participante la concurs au fost organizate în șapte orașe în care arhitectura a avut realizări de marcă în ultimii ani.

Gala de deschidere a Bienalei Naționale de Arhitectură a avut loc, în data de 1 octombrie, la Teatrul Național „I. L. Caragiale” din București, unde s-au mai organizat:

- vernisajul expoziției proiectelor participante la secțiunile Arhitectura rezidențială; „Arhitectura construcțiilor publice și Design interior și a proiectelor nominalizate la celelalte secțiuni;
- Gala de premiere a secțiunilor Arhitectura rezidențială; Arhitectura construcțiilor publice și Design interior;
- decernarea premiilor sponsorilor, a premiului revistei „Arhitectura”, a Premiului Președintelui UAR și a trofeului Opera Omnia.

La Braila a avut loc, în data de 8 octombrie, Gala secțiunii Arhitectura verde și energii alternative. Clujul a găzduit, în data de 13 octombrie, Gala secțiunii Rural.

La Oradea s-au desfășurat, pe 17 octombrie, Galele secțiunilor Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților și Spațiul public incluziv.

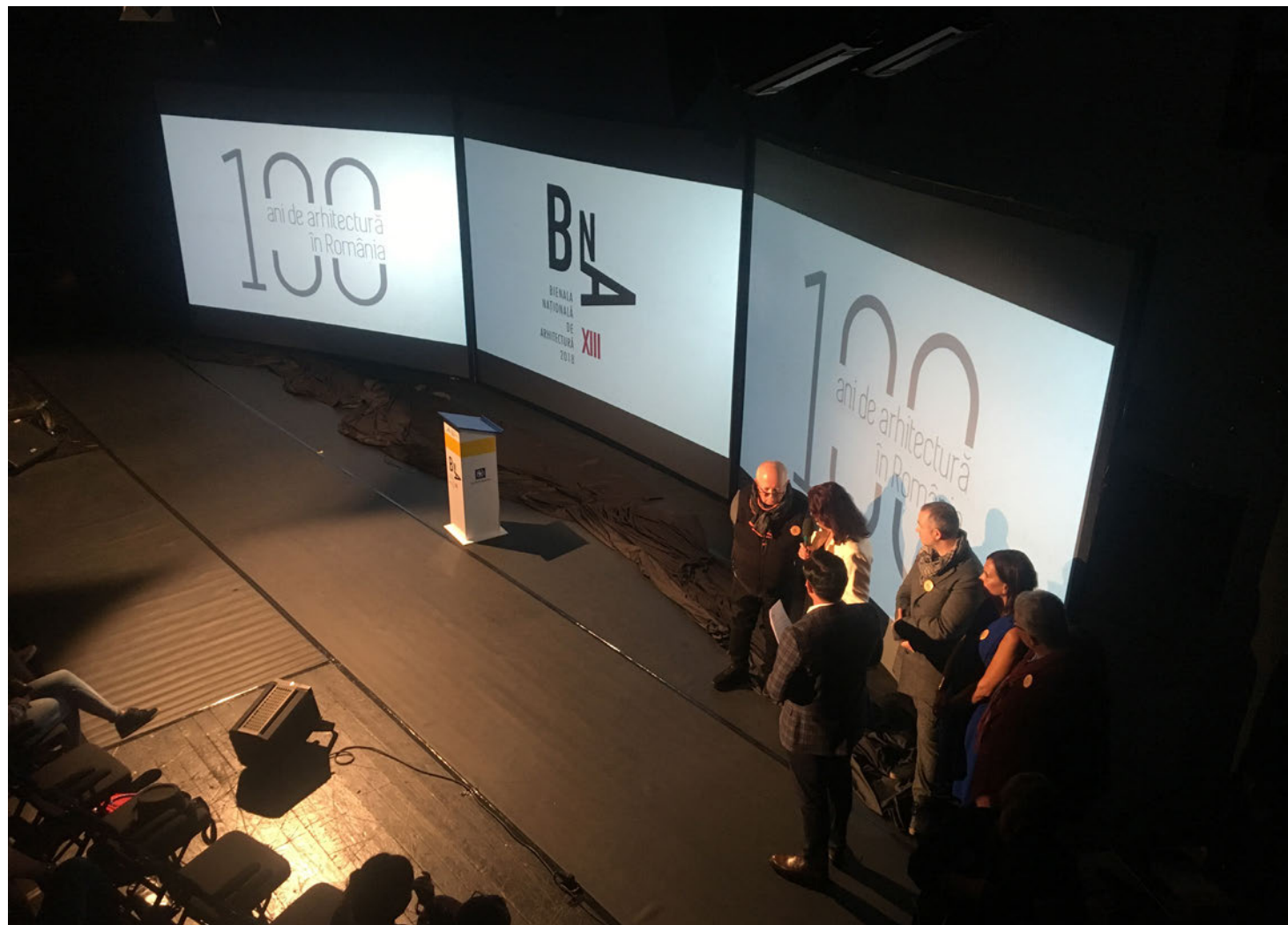
La Iași pe 20 octombrie a avut loc Gala secțiunii Publicații de Arhitectură.

Sibiul a organizat, pe 21 octombrie, Gala secțiunii Diplome. Arhitecți în Afirmare.

Târgu Mureș a găzduit Galele secțiunilor Evenimentul de Arhitectură și Strada ca o Scenă și Fotografia de Arhitectură.

În perioada 1-15 noiembrie 2018, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București a reunit Expoziția proiectelor premiate și nominalizate la BNA 2018, ediția a XIII-a.

Pe tot parcursul lunii octombrie „orașele Bienalei” au găzduit, alături de expozițiile de arhitectură, și o mulțime de evenimente conexe, despre care arh. Ileana Tureanu, președintele UAR, afirma că „permite implicarea în lumea arhitecturală nu numai a profesioniștilor, ci și a publicului interesat de orașul în care trăiește. Conferințe, gale, proiecții de filme, expoziții în spații publice (teatre naționale, piețe centrale etc.) au stimulat și prilejuit dialogul dintre generațiile de arhitecți, dintre profesioniști cu activitate recunoscută și apreciată la nivel național și internațional și locuitori consumatori ai arhitecturii”.

Din lista invitaților Bienalei au făcut parte:
- Werner Desimpelaere (Belgia), autorul proiectului de reabilitare a orașului Bruges, pe care a reușit să-l transforme dintr-un oraș istoric aflat într-o stare

avansată de degradare într-una dintre cele mai vizitate așezări medievale din lume. Dar Werner Desimpelaere este și un iubitor al Transilvaniei. El a lucrat la proiecte pentru Cluj și Sibiu, a contribuit la restaurarea unor biserici fortificate și a devenit locuitor al satului Viscri, unde deține o casă de vacanță, pe care a restaurat-o și a readus-o la viață;
- Vladimir Macura și Zlata Vuksanovic (Serbia), renumiți specialiști internaționali în locuirea informală, experți în analiză și posibilități de gestionare a fenomenului și creatori ai unui muzeu în Belgrad;
- Alexandre Negoescu (Franța), arhitect român cu carieră de excepție în domeniul arhitecturii rezidențiale, a decorațiunilor interioare (locuințe și iahturi de lux);
- Vladimir Arsene (SUA), arhitect cu o carieră internațională impresionantă;
- Ștefan Mănculescu (Franța), prețuit specialist în restaurare și apărarea patrimoniului;
- Oana Belea Jackson (Marea Britanie), cu o apreciată carieră în design de interior și mulți alții.

MESAJUL ORGANIZATORULUI - Ileana TUREANU - președinte UAR

Noi, organizatorii, am dorit ca Bienala din acest an să însemne:

- Atâtea secțiuni câte domenii în care sunt implicați arhitecții și creația lor;
- Participare cât mai largă - de la tineri în afirmare până la arhitecți consacrați - indiferent de colțul de țară în care activează;
- Manifestări în toată țara - pentru a cunoaște activitatea colegilor din diferite zone și pentru a-i omagia la ei acasă;
- Jurii obiective, imparțiale, exigente, recunoscute;
- Premii unice (în măsura posibilităților) pentru a le spori valoarea, care să însemne consacrare, excelență;
- Eforturi pentru ca arhitecții să se cunoască și recunoască între ei, oriunde ar activa;
- Eforturi pentru ca publicul larg să cunoască și recunoască munca și creația arhitecților;

- Un cont virtual destinat Bienalei care să asigure comunicarea și legătura dintre participanți și care să-i reunească și în perioadele dintre Bienale;
- Bucuria împărtășită de a descoperi realizări remarcabile în orice colț din țară, talente oriunde s-ar afla, energii pozitive și constructive, dorința de a face și de a reuși.

Sunt obiective determinate de contextul în care activăm. Trebuie să facem exerciții de apreciere a valorilor autentice, de iubire și generozitate, trebuie să ridicăm ștacheta la nivelul excelenței, trebuie să impunem rigoarea și profesionalismul, trebuie să contribuim la afirmarea talentelor reale, cu atât mai mult cu cât „100 de ani de arhitectură în România” înseamnă nu numai încununarea unei etape istorice, cât și începutul unui nou ciclu de evoluție, de dezvoltare, de afirmare. Mesajul nostru este că avem privirea îndreptată spre viitor.

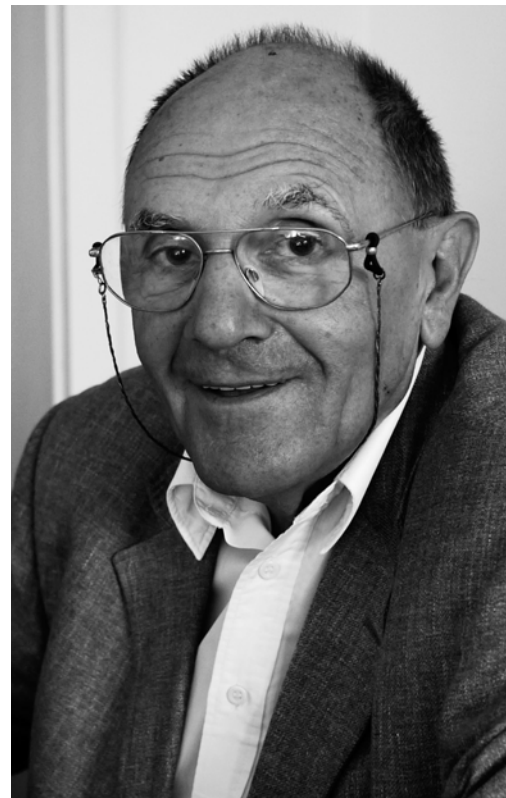
BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

autor: Romeo BELEA

ROMEO BELEA CĂTRE DORIN ȘTEFAN: „TE ROG, CONTINUĂ SĂ FII TU ÎNSUȚI!”

„Sarcina mea se rezumă, acum, la aceea de a înmâna Premiul Opera Omnia lui Dorin ȘTEFAN, decernarea lui fiind rezultatul hotărârii conducerii UAR. Trebuie să mărturisesc însă că, în cazul în care mi s-ar fi cerut să fac această alegere de unul singur, l-aș fi ales fără nicio îndoială pe Dorin.

În ceea ce mă privește, sunt foarte mulți ani de când apelam constant - de câte ori lucram la un concurs internațional (împreună cu Petrică Ciută și Puiu Ghenciulescu) sau la proiecte complexe pentru piscine, săli de sport, săli de concerte destinate altor țări cu pretenții - la ajutorul celor doi studenți pe care aveam ochii «puși» de mult timp. Îmi plăcea cum arătau, cum gândeau, cum și ce făceau. Cei doi studenți erau Dinu Patriciu și Dorin Ștefan.

De atunci, am rămas cu ochii pe ei. Din păcate Dinu a dispărut și eu am rămas să-l urmăresc, cu mare interes, printre propriile mele preocupări, pe Dorin.

Îmi place modul în care atacă diferitele teme, felul în care gândește, deschiderea spre contacte, exprimarea lui publică (așa cum ar trebui să se exprime mulți alți colegi de generație, generație cu valori evidente și multe, probabil cea mai concentrată generație de valori de foarte mult timp, mă abțin să fac nominalizări acum).

Îi urez lui Dorin să-și continue activitatea asta plină și diversă, pentru că oricum voi fi cu ochii și gândul pe el, așa cum sunt atent la mulți alții. Dorine, deși ești obișnuit cu premiile, bucură-te de acesta și continuă, te rog, să fii tu însuși!”

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

autor: Augustin IOAN

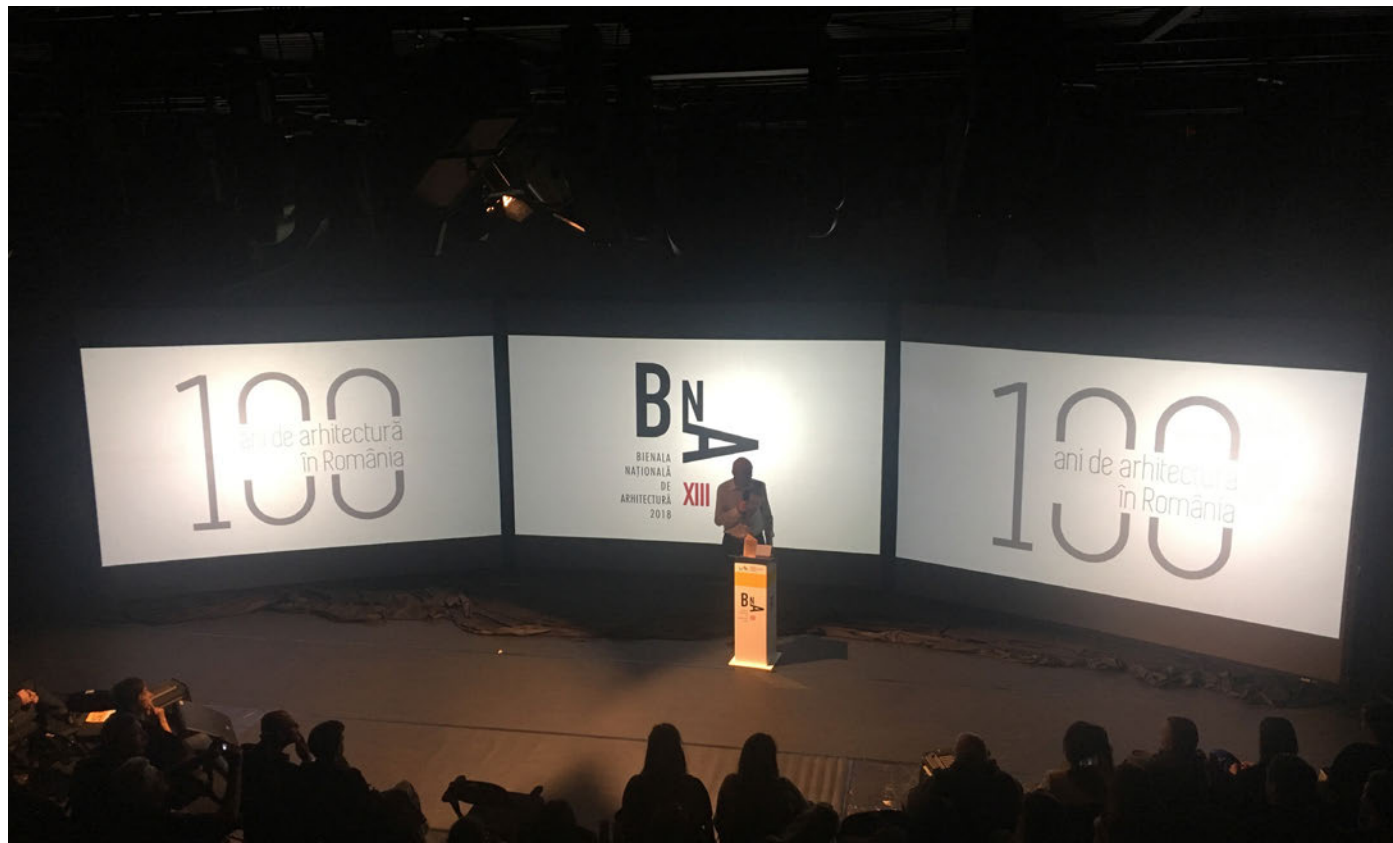
CASELE PROFESORULUI DORIN ȘTEFAN

Dorin Ștefan este astăzi unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai arhitecturii românești. O ființă avangardistă din construcție, practician și autor de manifeste provocatoare chiar atunci când își redactează teza de doctorat, profesor dintre cei cu charismă și personaj prin tot ceea ce face. Este atipic pentru mediul nostru, tocmai pentru că starea sa de normalitate este ultima tendință în arta pentru care trăiește. Este totdeauna pe muchie de cuțit în ceea ce face și de aceea, poate, are atâta priză la studenții care îl urmează și în cele mai riscante aventuri didactice, chiar dacă se dezic ulterior de mesajul său. El și-a creat o nișă în școala de arhitectură, de unde mai apare din vreme în vreme vituperând la adresa sistemului de care se folosește, cerând o școală de personalități, conducând tabere „underground”, dar fiind acceptat de sistem tocmai pentru aerul incomod și totuși fermecător pe care îl aduce cu sine.

Admirația mea pentru Dorin Ștefan datează de aproape trei decenii, adică de când am intrat în facultate. Pe atunci, el nu făcuse încă nimic consistent, în afara proiectelor; Casa de Cultură a Tineretului de la Slatina îl va propulsa pe prima scenă - aproape goală pe atunci - a unei arhitecturi unde nu se mai întâmpla nimic altceva decât distrugere furioasă.

Cum între timp, din anii '80 și până acum, atât opera sa, cât și propria mea admirație pentru ea s-au consolidat, nu mă sfiesc să afirm că avem de-a face cu cel mai cool arhitect român. Lui Dorin îi place să fie la zi (i.e. - la modă) și asta, desigur, face mult din șarmul său nedezmințit în nicio împrejurare publică. Dorin este un guru pentru multe generații de studenți și o persoană căreia fronda perpetuă nu doar că îi șade bine, dar face parte

din chiar opera sa. Frondeuri avem destui, prea mulți chiar. Opere pe măsură ne lipsesc însă. Cred că Dorin Ștefan este unul dintre puținii noștri arhitecți care are nu doar o concepție de proiectare distinctă și coerentă, ci și mijloacele de a o pune în practică la un nivel remarcabil. Cum oricare din termenii binomului este atât de rar printre confracți - și nu doar printre cei români! - faptul că este posibil nu numai prezența, ci și concomitența lor pe mine nu încetează să mă îndemne la a-l admira pe arhitectul care îi scoate la iveală din ce în ce mai apăsător cu fiecare lucrare a sa.

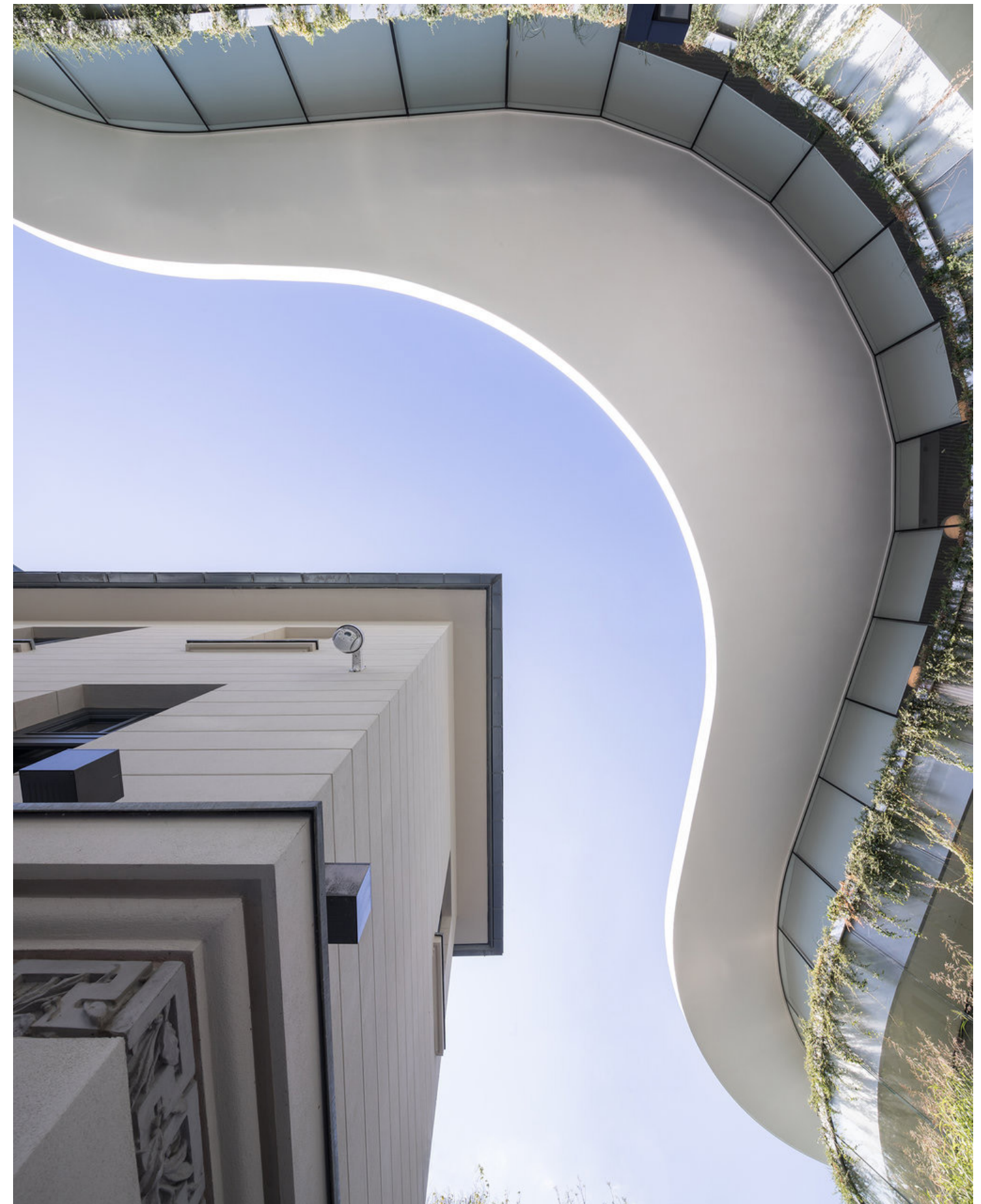
Primele sale lucrări citabile, de felul Casei de Cultură a Tineretului de la Slatina, propuneau un mod dezinhibat de a trata o temă oarecum infectată ideologic. Era un alt mod de a proiecta, în care modernismul târziu, postmodernismul, japonezismele, influența lui Kahn și a altor nume sacre ale deceniului trecut își trimiteau ecourile. „Casa de la Slatina” a fost premiată în 1986, Dorin Ștefan neputându-se plânge că opera sa nu ar fi fost receptată și mediatizată intens, atunci, ca și acum. Chiar dacă spre a fi contestată, cum s-a întâmplat cu o altă Casă a Tineretului, cea de la Brașov, care, inserată în contextul istoric, a provocat crize furibunde nou-converțiilor la apărarea monumentelor din 1990. Crezul lui, acela de a ține pasul cu moda fără însă a dori să își flexeze mușchii, simulând că ar construi chiar ca în vest, este fără îndoială unul adecvat condițiilor date. Casele sale sunt proaspete, detaliile sunt meșteșugite și adecvate capacității noastre actuale de a fi „hi-tech”.

Dorin Ștefan este un arhitect bine-cunoscut nu doar în interiorul breslei noastre, dar și în afara acesteia. Reviste importante i-au publicat lucrările.

Cu Opera Business Center, Dorin Ștefan a dat măsura maturității conceptuale a unor idei mai vechi ale sale și le exercită fără ambiguitate și, mai ales, fără reproș. Există o teribilă istorie a clădirii mai înainte de a se fi început construcția de azi. Arhitectul a fost precedat în studiul de potențial al locului de către alți confracți. Ceea ce inițial ar fi trebuit să fie un turn s-a transformat într-o clădire pe lungul Cheiului Dâmboviței. De altfel, nu este singura tentativă onorabilă de dialog cu contextul dificil.

O mai veche teorie a arhitectului ține de bunul-simt mai mult decât de filozofii sofisticate. De vreme ce nu avem o industrie performantă, nu putem avea pretenția unei arhitecturi de înaltă tehnologie. Deplângem această crudă stare de lucruri, dar îndreptarea ei nu se va rezolva mimând o „normalitate” de pe alte meleaguri, eventual importând semnele ei înșelătoare, ci privind drept în ochi starea de fapt. Decent este de aceea să optimizăm, ca buni meșteșugari, ceea ce avem de fapt. Dacă materialul e pauper, dar bine pus în operă, „sărăcia” expresiei va fi compensată de inventivitatea proiectantului și a executantului, care vor fi cu atât mai vizibile.

Noile case ale profesorului Dorin Ștefan sunt dovada că, la condiții egale, ceea ce iese la iveală în chip luminos este talentul „croitorului” de forme și a „diplomatului” între client și oraș - care este arhitectul. În ambele sale ipostaze, arhitectul Dorin Ștefan excelează.

BIA

BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ 2018 XIII

PREMIUL PREȘEDINTELUI UAR ȘTEFAN PASKUCZ SI ILDIKO MITRU - COLONIA PICTORILOR DIN BAIJA MARE

Colonia Pictorilor din Baia Mare este o lucrare de excepție. Toate componentele unui proiect care contează în aprecierea noastră sunt prezente la cote înalte: reperele trecutului și lecția de istorie, vigoarea prezentului, confluența și întâlnirea arhitecturii cu artele plastice, finețea, rafinamentul și curajul creației autentice. Avem, la Baia Mare, o lucrare de referință despre care breasla va mai vorbi și auzi de acum încolo!

Premiul Președintelui UAR acordat lucrării Ansamblul Colonia Pictorilor din Baia Mare - arhitecților Ștefan PASKUCZ, Ildiko MITRU și echipei 9Opțiune, evidențiază faptul că are o valoare artistică și arhitecturală de excepție, că reprezintă un reper și un simbol național.

Colonia Pictorilor din Baia Mare este un ansamblu ce figurează pe Lista monumentelor istorice ca monument de importanță națională, ceea ce nu a împiedicat să fie lăsat în paragină. Fondată la sfârșitul secolului al XIX-lea, Colonia Pictorilor este un ansamblu de clădiri reprezentative pentru timpul în care au fost construite, dar și un nou concept de creație, de comunitate și comuniune artistică, de deschidere culturală, de convergență a artelor și de colaborare interetnică, a fost o aspirație care a funcționat și poate funcționa în continuare.

La **Colonia Pictorilor din Baia Mare** nu s-au restaurat numai zidurile, acolo s-a reaprins spiritul și sufletul locului. Pentru aceasta, a fost nevoie de un client conștient, înțelept, avizat, perseverent, încăpățânat și hotărât să reușească. Acesta a fost Filiala UAP Baia Mare, prin doamna Laura GHINEA. Pentru aceasta, a fost nevoie de o administrație locală care să-și înțeleagă valorile și valențele, care să vibreze la fiorul artei și spiritul timpului. Aceasta a fost administrația locală din Baia Mare, spre cinstea ei.

A fost nevoie de o echipă de arhitecți cu dar și har care, așa cum spunea Le Corbusier, „să fie cei mai sensibili și mai bine informați iubitori de artă”. Din fericita întâlnire a celor trei, a renăscut un simbol cultural național. Colonia Pictorilor din Baia Mare este, încă de la inaugurare, un reper al arhitecturii de valoare, al profesionalismului, al sensibilității și vigoriei artistice.

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

BUCUREȘTI

BUCUREȘTI. SECȚIUNEA ARHITECTURA REZIDENȚIALĂ

CURATOR: ADRIAN ZERVA

JURIU: CĂLIN NEGOESCU, BOGDAN
BABICI, NICOLAE ȚARIC

PREMIILE SECȚIUNII EX-AEQUO:

**RADU TEACĂ - „Imobil de locuințe pe str.
Louis Blanc, București”**

**Attila KIM - „Casă unifamilială / Recuperarea
memoriei unei case vechi, Brașov”**

Locuința este primul și principalul program arhitectural și urban, oriunde și la noi. Locuințe noi și locuințe reciclate, modernizate, renovate toate abordările sunt interesante, incitante. Din păcate, proiectele prezentate în Bienală atestă evidența și anume faptul că România nu are o politică proprie, de stat, referitoare la programul de locuințe, fie ele sociale sau pentru piața liberă.

Premiul UE Mies van der Rohe 2017 a fost atribuit, pentru prima dată, unei operațiuni de „renovare” a unui mega-complex de locuințe colective din Amsterdam.

Noi, cea mai dezmoștenită țară europeană în materie de locuințe sociale, asistăm la operațiuni minuscule, private de speculații imobiliare. Este un context în care cu greu putem vorbi despre tendințe, direcții, opțiuni, orientări. În schimb, putem vorbi despre proiecte reușite, rafinate, echilibrate, operațiuni punctuale de virtute arhitecturală.

La întrebările esențiale de tipul: „Există tipologii noi în proiectarea locuințelor colective din România? Se regăsesc similarități între acestea și tendințele din Europa? Arhitectura verde, pasivă, sustenabilă, energiile alternative au făcut pasul către scara mare a locuințelor colective?”, nu cred că am primit răspunsuri, încă. Am văzut însă, proiecte de mare ținută și rafinament, experiențe punctuale ce se ridică la o valoare excepțională.

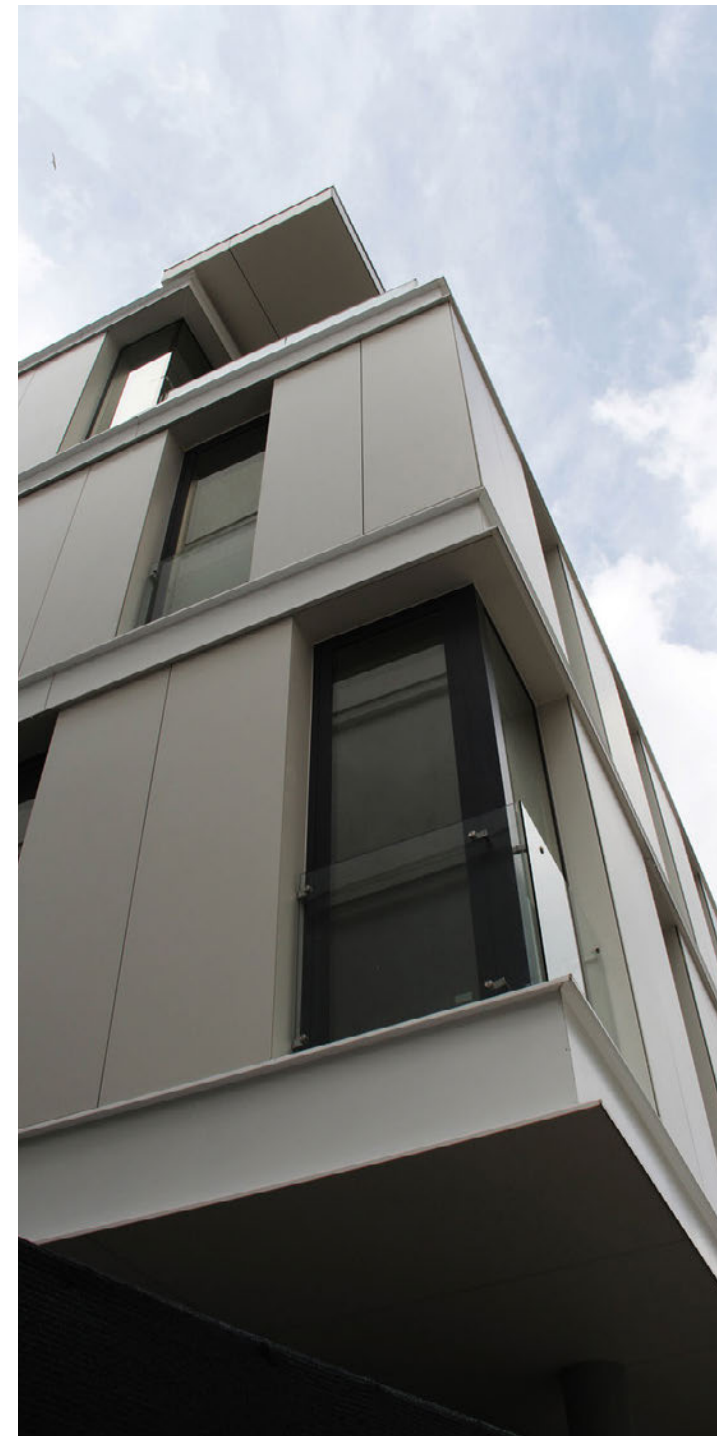
Se constată că aceste exemple locale de arhitectură rezidențială, de factură nouă, reprezintă manifestări absolut izolate pe piață, concentrate în Capitală și marile orașe, reprezentând rezultatul fericit al unei cooperări speciale între dezvoltatori, arhitecți și cumpărători.

Imobilele multifamiliale nu sunt rodul unui proces care depinde exclusiv de arhitect. Arhitectura „vizibilă”, în această fază, este rodul unei politici naționale care nu se face simțită.

Calitatea arhitecturală este atinsă, cu mari eforturi, nefiind susținută prin politici de locuire sau programe fiscale dedicate.

În materie de locuințe individuale, în schimb, suntem în fața unei varietăți și bogăție de mijloace greu imaginabile datorită talentului și meșteșugului colegilor noștri tineri și mai puțin tineri.

Proiectele rezidențiale au valoare europeană numai și numai datorită talentului arhitecților, în timp ce, peste tot, ele sunt rodul unei ample și largi colaborări și cooperări naționale.

Locuințe colective - Radu TEACĂ

Imobilul situat pe strada Louis Blanc, stradă destul de bine definită cu case interbelice având cam aceeași înălțime, datând de la sfârșitul secolului XIX și început de secol XX, dar și intervenții recente, este, ca imagine, subordonat sitului. Atât prin înălțime, cât și prin alternarea plinurilor și golurilor, s-a încercat o integrare cât mai firească ritmului străzii.

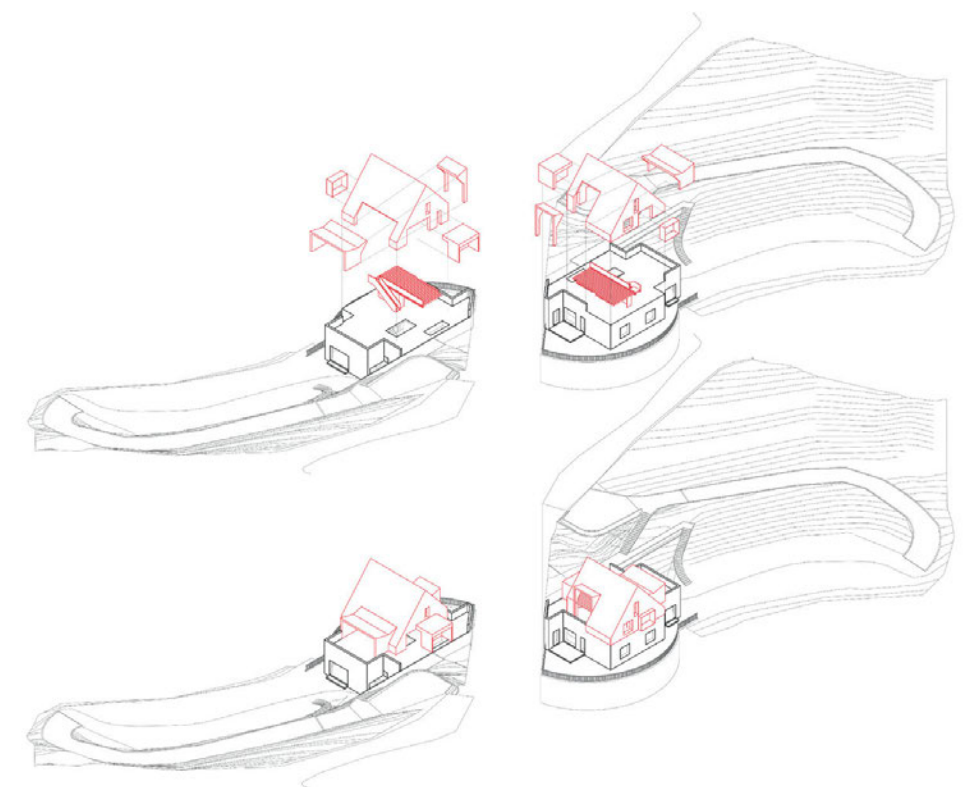
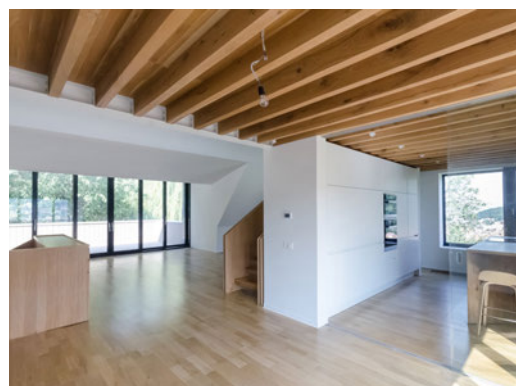
S-a căutat o simplitate generată de căutările noastre de a spune cât mai direct (ceea ce presupune

încercarea permanentă de rafinare) ceea ce ne-am propus, prin urmare imobilul este rodul unei interacțiuni consistente cu situl.

Clădirea cuprinde câte un apartament pe nivel, având suprafața utilă de aproximativ 200 mp.

Având în vedere că apartamentele au un grad de confort ridicat și fațadele au fost tratate corespunzător, cu pereți ventilați și plăci de eternit alb, material rezistent și care îmbătrânește bine. Culoarea albă a fațadei a fost aleasă tocmai pentru o încadrare cât mai firească în sit, pentru a rezona bine cu fațadele caselor din vecinătate.

Locuințe individuale – Attila KIM

Proiectul prezintă o provocare unică emblematică pentru legătura dintre vechi și nou, dintre moștenire și creație contemporană.

Casa din inima Brașovului, pe un sit cu panoramă a centrului medieval, a fost concepută ținând cont de memoria unei construcții care data de la începutul secolului 20, aflată până nu demult în acel loc și pierdută în urma unei renovări eșuate.

Un proiect de reconstrucție era deja în execuție și primul nivel parțial finalizat, când a avut loc prima noastră întâlnire cu beneficiarii. Solicitarea lor a fost reproiectarea radicală a intervenției în măsura posibilităților, prin păstrarea elementelor deja construite și definirea unei interpretări contemporane a casei pierdute.

Proiectul final înglobează elementele construcției executate în momentul preluării proiectului și păstrează toate investițiile deja realizate. Punctul de plecare a fost atât forma construcției originale, cât și

poziția izolată a casei deasupra liniei acoperișurilor, fiind parte integrantă a peisajului urban și vizibilă din zona centrală a orașului.

Proiectul propune o reconfigurare funcțională, o nouă abordare volumetrică și de expresie arhitecturală. Memoria casei vechi se transmite printr-o formă simplificată a siluetei acesteia, transformând-o aproape într-o machetă, prin folosirea ardeziei ca singurul material de finisaj pentru pereți și acoperiș. Reconfigurarea funcțională, pentru a oferi o perspectivă de 360 de grade, a mutat intrarea principală și zona de zi la nivelul etajului. Zonele private sunt amplasate la nivelul parterului cu legătură intimă cu grădina protejată de vegetația înaltă. Elementul principal constă în spațiul necompartimentat și unitar al etajului, eliberat de elemente structurale, o coajă de beton care încorporează atât pereții, cât și șarpanta, amplasată pe conturul construcției deja existente. Amintirea casei originale este prezentă și în interior: inspirat de nostalgia proprietarilor, deasupra bucătăriei am propus o supantă din grinzi de lemn, o referință la planșeu de lemn pierdut".

BNA

BIENALA
 NAȚIONALĂ
 DE
 ARHITECTURĂ
 2018

XIII

BUCUREȘTI

autor: Vladimir ARSENE

BUCUREȘTI. SECȚIUNEA CONSTRUCȚII PUBLICE

CURATOR: VLADIMIR ARSENE

JURIU: LILIAN CAPTARI, CONSTANTIN
 CIUREA, OLIVER NEMEȘ

PREMIUL SECȚIUNII: MIHAELA RUSULEȚ,
 LAURENȚIU BĂLU, RADU GOLUMBA,
 LUMINIȚA PASCU - „CLĂDIREA DE
 BIROURI VOX TECHNOLOGY PARK”,
 TIMIȘOARA

Am considerat excepțional faptul că, într-un context care nu are obișnuința și cultura marilor complexe de birouri, acești tineri arhitecți au rezolvat un ansamblu impecabil atât din punct de vedere funcțional - asigurând flexibilitatea și mobilitatea necesare unei vieți complexe a clădirilor de acest fel - cât și plastic sensibil, ritmat, cu simț al proporțiilor și scării, în pofida dimensiunilor impresionante.

Cu regretul că secțiunea a oglindit „puținătatea” marilor investiții imobiliare și slabul impact al comenzilor de stat, fie ele ale autorităților centrale sau locale, proiectele prezentate au surprins prin calitatea deosebită a rezolvărilor și forța și verva creatorilor români. O suită de proiecte concepute de nume consacrate, dar și de tineri arhitecți se dovedesc demne de a sta alături de creațiile contemporane de marcă și îi felicit cu toată convingerea pe autori.

Premiul Secțiunii

„Clădirea de birouri VOX Technology Park este amplasată pe o arteră majoră de trafic din nordul orașului Timișoara, într-o zonă preponderent reconstruită, la început de edificare.

Ca primă clădire din acest spațiu, obiectivul urmărit a fost de a crea o identitate urbană puternică, un landmark.

Conformația extrem de alungită a parcelei a generat necesitatea de a construi un singur volum pe toată

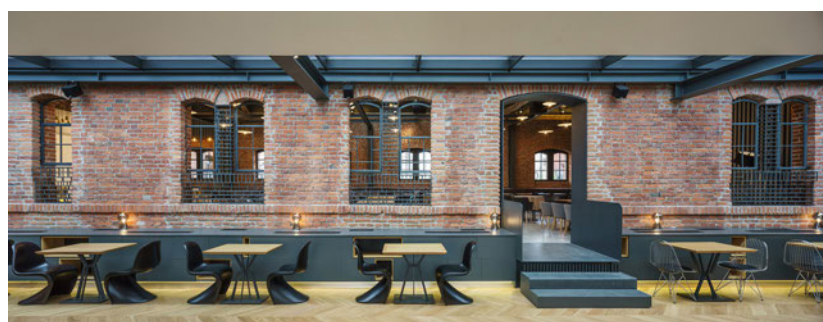
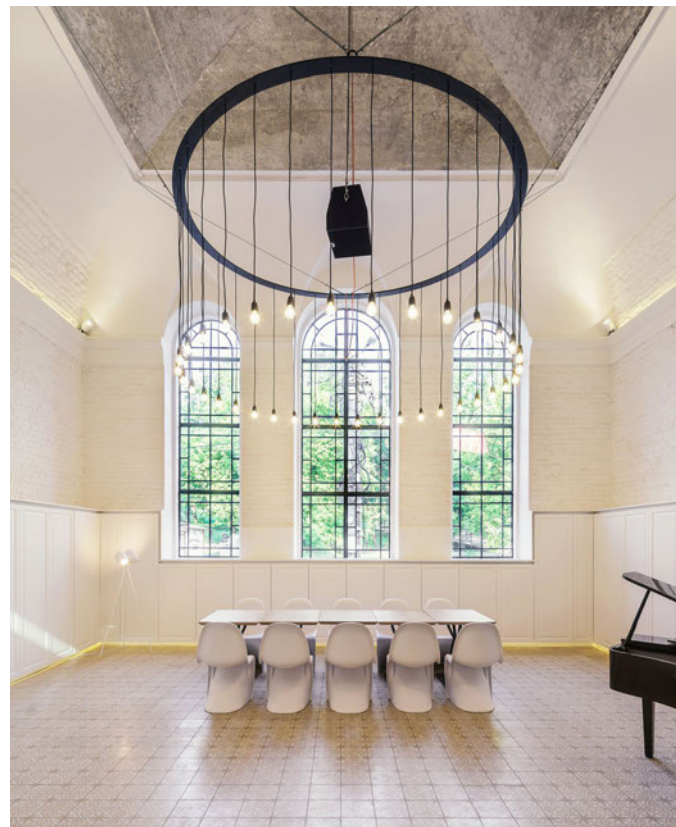
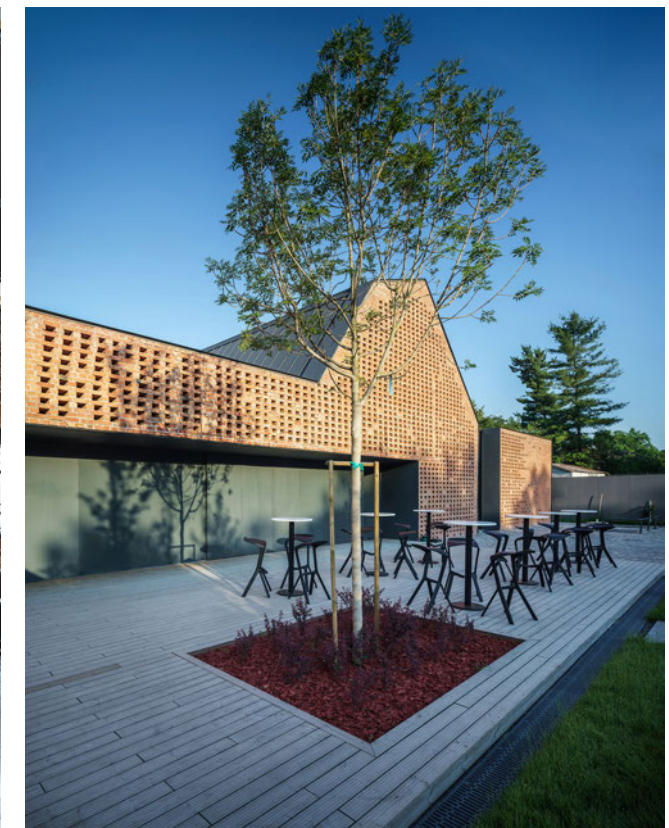
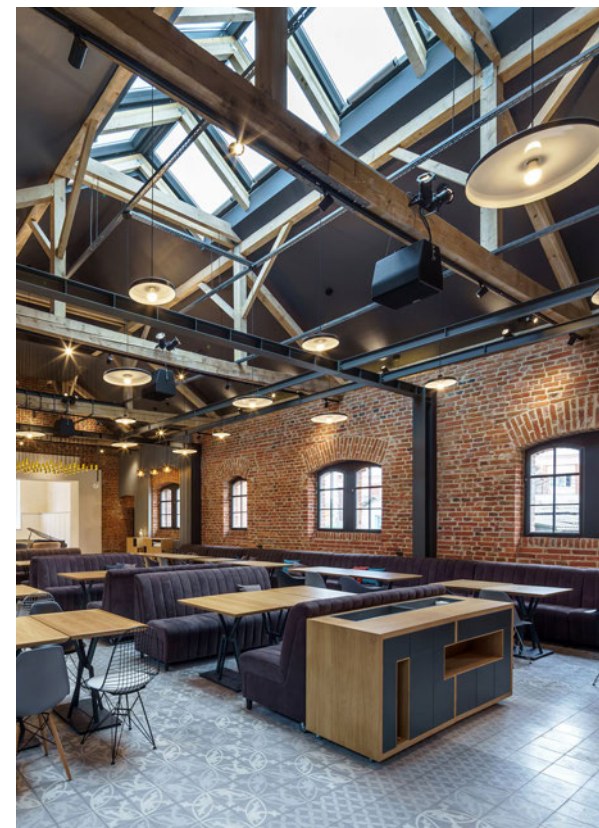
suprafața și pe toată înălțimea reglementată urbanistic. Conținătorul maxim rezultat a fost îmbrăcat într-o coajă transparentă de sticlă. În ciuda acestui înveliș transparent, eteric, volumul exprima în continuare masivitate, dar nu fără o anumită poezie. Prin estetica fațadelor nu am încercat să anulăm această masivitate, ci doar să o îmbalăm, folosind-o drept suport pentru traforul alb, elegant, ritmat care unifică întreaga compoziție volumetrică. Dimensiunea mare a clădirii este echilibrată de textura diafană a fațadelor. Clădirea are destinația de clădire de birouri și funcțiuni

conexe. În subsolul clădirii este amplasat un parcaj auto, la parter se găsesc spații comerciale și lobby-uri de acces pentru zona de birouri, iar pe etajele superioare sunt poziționate spațiile pentru birouri. La etajul 7 al volumului mai mic de înălțime se află amplasată o zonă food-court, săli de conferință și o terasă verde amenajată, accesibilă tuturor utilizatorilor clădirii.

Conformația clădirii, cu cele două tipuri de niveluri curente, respectiv 1.100 mp suprafață construită desfășurată (etajele 8-10) și 3.500 mp suprafață construită desfășurată (etajele 1-6), asigură un grad ridicat de flexibilitate funcțională, fiind adecvată pentru un spectru larg de potențiali utilizatori, de la afaceri mici până la corporații cu nevoi extinse de spațiu și

dotări funcționale. Fiecare nivel este gândit astfel încât să permită ocupare de tip multitenant. Pe cei aproximativ 3.000 de mp de suprafață de perete a caselor de scară a luat naștere un proiect inedit de artă urbană intitulat „VOX Grafitti Wall Mural”. Fiecare dintre cei patru artiști invitați să creeze a transpus în manieră proprie o poveste unică prin care granițele definite de pereții de beton aparent au fost anulate, utilizatorii având oportunitatea de a trăi experiența unei galerii de artă experimentală plină de viață și culoare într-un spațiu atipic, văzut în mod obișnuit ca un spațiu secundar, lipsit de importanță. Clădirea este certificată Breeam, primind în faza de proiectare calificativul Excellent, cu cel mai mare punctaj obținut până acum în România.”

Premiul ASAR

Irina FILOFI, Cătălin TRANDAFIR - pentru RESTAURANTUL WERK - Hunedoara

„Situția existentă: un amalgam de proprietăți, clădiri vechi degradate, clădiri mai noi suprapuse, Castelul Corvinilor din proximitate și un oraș în reconstrucție, după (aproape) decesul industriei care îl întreținea. Într-un oraș industrial al cărui istoric se rotește în jurul exploatărilor de fier și producției de oțel, urmare a unor procese de ecologizare și demolări masive, patrimoniul industrial construit este astăzi minor. Au mai rămas puține clădiri care să amintească de

începuturile **Uzinelor de Fier**. Proiectul de față se adresează acestei teme. Ansamblul existent era constituit din două clădiri construite în jurul anului 1885, aparținând vechii Uzine de Fier de la Hunedoara, construcții parazitare și diverse anexe insalubre. Obiectivul: crearea unui ansamblu multifuncțional, cu funcțiunea principală de restaurant. Am propus îndepărtarea clădirilor parazitare și reabilitarea celor două clădiri cu valoare arhitecturală și substanță istorică. În urma intervențiilor, clădirile au revenit la volumetria originală. În interior, volumul podurilor se integrează

în volumul încăperilor, lăsând la vedere geometria șarpantelor, paramentul devine vizibil, iar elementele originale de lemn și de oțel au fost recuperate, reabilitate și reintroduse într-un nou ciclu de viață. Materialele intervențiilor propuse și ale amenajării se rezumă la lemn și oțel. Am căutat să realizăm un spațiu interior unitar, bazându-ne pe un parcurs al contrastelor. Astfel, am propus, între clădirile existente, un volum nou, coagulant, cu structură reversibilă. Dorința, aproape obsesivă, de a putea percepe, în continuare, din interior fațadele și acoperișurile clădirilor existente a transformat acest volum într-un

soi de curte acoperită, care abundă în lumină naturală. Bordată de luminatoare, inserția propusă caută să nu atingă vizual clădirile existente și, pentru accentuarea acestei senzații de plutire, se folosește de un tavan simplu, alb, lipsit de detalii, ca o placă în imponderabilitate. Ansamblul este completat de un corp nou, liniar, care adăpostește funcțiunile complementare și care caută să devină un soi de fundal cortină pentru grădină și stradă. Acesta caută să continue, într-o manieră contemporană, spiritul vechilor clădiri industriale existente, inspirându-se din detaliile acestora.”

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

BUCUREȘTI

autor: Oana BELEA JACKSON
membru al juriului

BUCUREȘTI.
SECȚIUNEA ARHITECTURA DE INTERIOR
CURATOR: DORINA TĂRBUJARU
JURIU: OANA BELEA JACKSON,
ROLAND KUNST, ALEXANDRE NEGOESCO
**PREMIUL SECȚIUNII: ANDREEA
MARIA MARINESCU, RADU TEACĂ -
„APARTAMENT ÎN BRAȘOV”**

„DACĂ AȘ FI PUTUT, AȘ FI PREMIAT CEL PUȚIN O DUZINĂ DE PROIECTE”

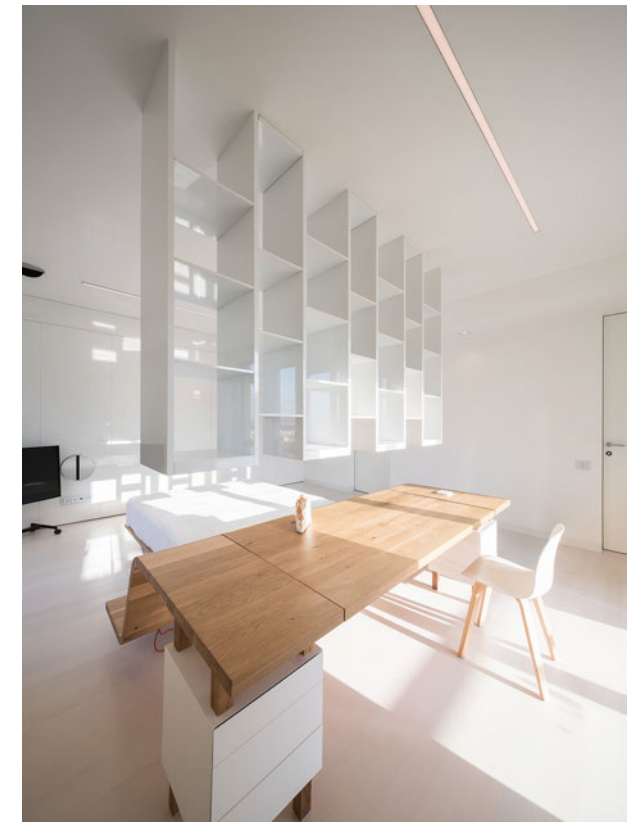
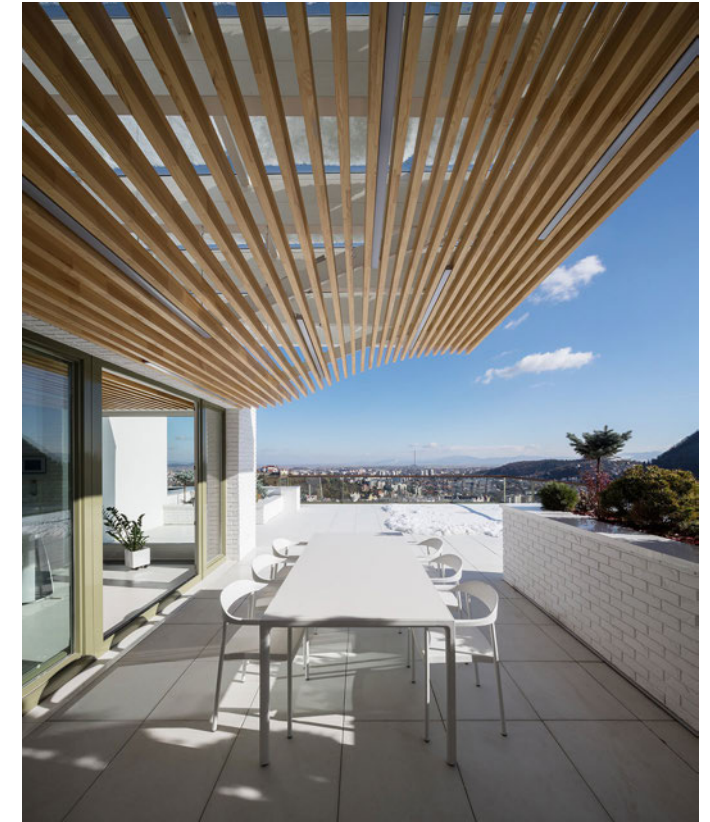
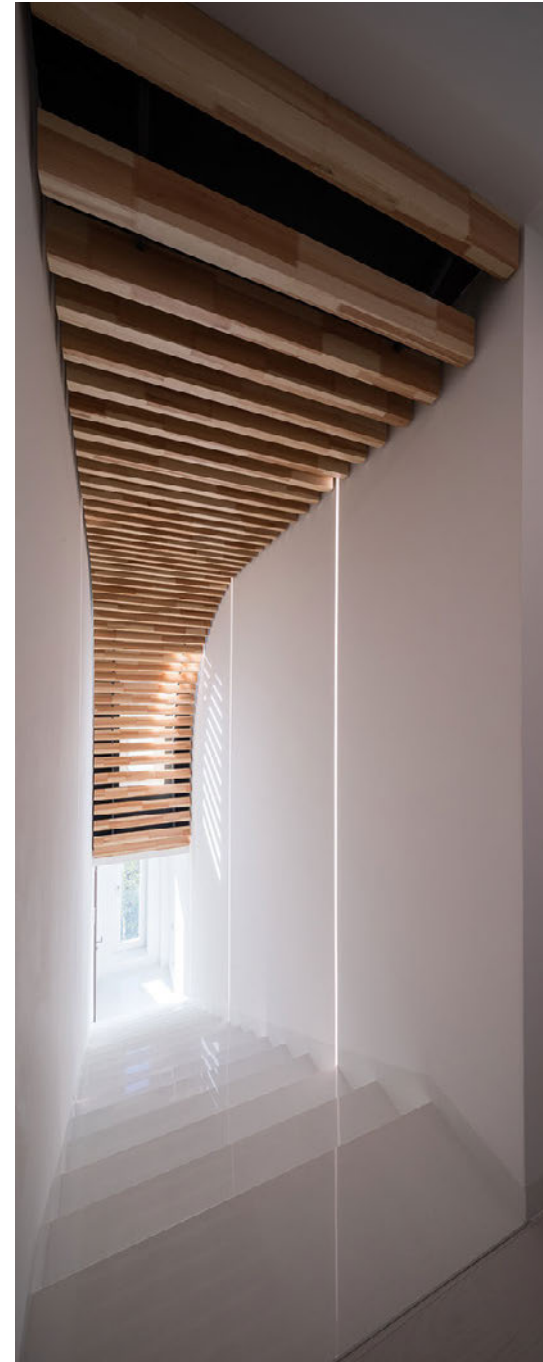
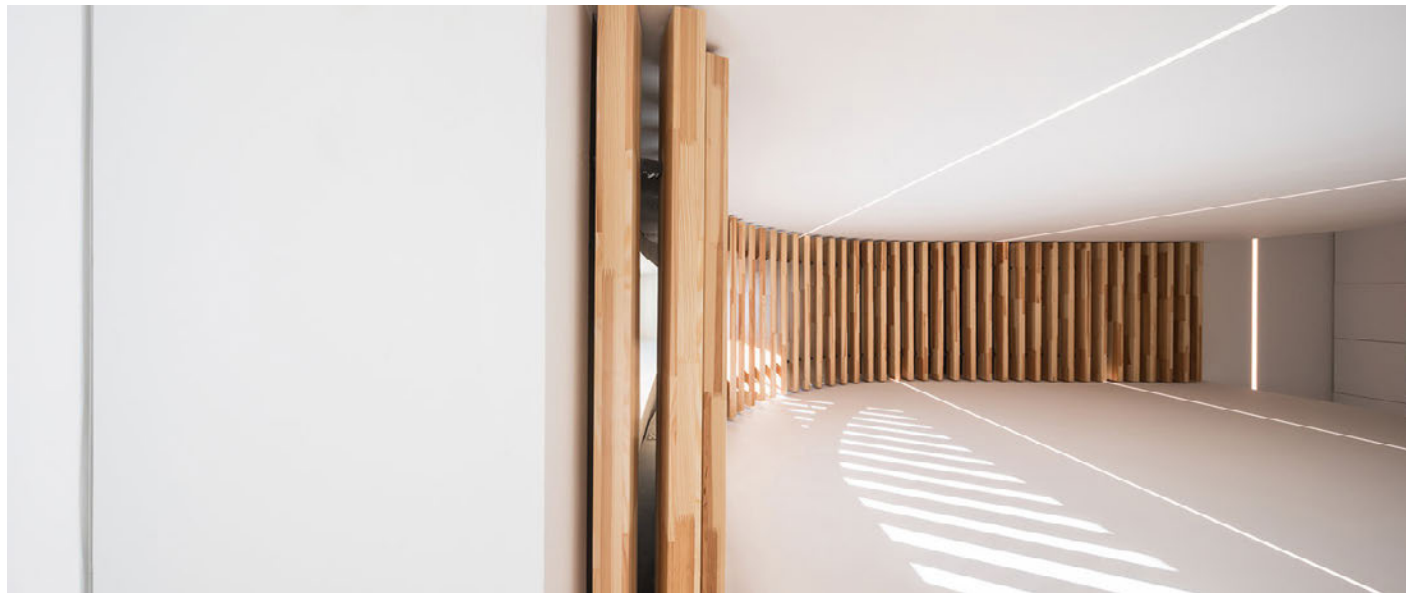
Au trecut săptămâni, chiar și luni, și experiența implicării în Bială mai răsuflă încă sub pelicula rutinei profesionale. Mă dau un pas înapoi și voi îndrăzni o privire de ansamblu, de spectator nu numai al secțiunii de Arhitectură de interior, dar și al întregului eveniment - al Bienelei de Arhitectură ca manifestare. Voi spune și câteva cuvinte despre experiența de jurat, dar nu mult, ca să nu vă plictisesc.

Nu mai țin minte cu ce așteptări am acceptat să fac parte din juriul secțiunii Arhitectura de interior, dar știu precis că, într-un fel sau altul, mi-am dorit să descopăr ce are de oferit arhitectura noastră la ora actuală.

Am avut mare noroc se pare și am nimerit un an extrem de creativ, cât se poate de fertil, cu proiecte dintre cele mai diverse, cu unele rezolvări deosebit de ambițioase - atât tehnic, cât și estetic, cu proiecte venite din zonele cele mai răspândite ale țării și din partea unor arhitecți tineri și evident cu sete de afirmare. Impresionant a fost nu numai numărul mare al înscrierilor, ci și calitatea fiecăruia dintre proiecte și aria de răspândire. Tare mi-a plăcut că am văzut o mobilizare atât de mare și la Cluj, și la Oradea, și la Târgu Mureș, și la Iași, și la Baia Mare, și la Craiova. Pretutindeni au loc reabilitări de case tradiționale, cu suflet, cu imaginație, cu dragoste și atașament. Unii

apelează la arhitectura ecologică și vin cu rezolvări ingenioase, alții la rezolvări cu fler, alții fac restaurări creative și cu mare valoare plastică. Nu cred că a fost vreun proiect la care să nu apreciez cel puțin câteva detalii. În mare parte, însă, a fost vorba de mult mai mult de atât și aș fi premiat cel puțin o duzină de proiecte. Oricare ar fi fost așteptările mele, ele au fost cu mult depășite - și se pare că și ale organizatorilor, din moment ce numărul participanților a făcut sala TNB - unde s-a desfășurat Gala de Premiere - neîncăpătoare! V-am promis câte ceva și despre experiența de la jurizare. Am avut parte de o echipă cum alta nu cred

să fi fost. Ne-am cunoscut atunci, stând închiși într-o sală cu cele peste 100 de proiecte și multă cafea bună, făcută în bucătăria Uniunii.

Am pus fiecare pe masă experiențe profesionale complementare și personalități foarte diferite. Dar a fost o chimie incredibilă între noi, instantaneu. Ne-am potrivit magic, astfel încât am reușit să ne uităm la fiecare proiect pe toate fațetele și să-i vedem meritele din toate unghiurile.

Și știți care a fost rezultatul? Deși apreciate după criterii profesionale și sensibilități diferite, clasamentul nostru a fost identic.

Astfel, proiectele care ne-au plăcut nouă, testate de noi, suntem convinși că au fost cele care au plăcut și publicului.

Să continuăm să clădim pe aceste temelii ale Bienalei a XIII-a, să o folosim ca un termen de referință și, în 2020, să fim și mai mulți, și mai sus, și mai înainte!

**BN
A**
 BIENALA
 NAȚIONALĂ
 DE
 ARHITECTURĂ
 2018

XIII

BRĂILA

autor: Augustin IOAN,
 președintele juriului

BRĂILA.
 SECȚIUNEA ARHITECTURA VERDE,
 SUSTENABILĂ. ENERGII ALTERNATIVE

CURATOR: VIORICA CUREA

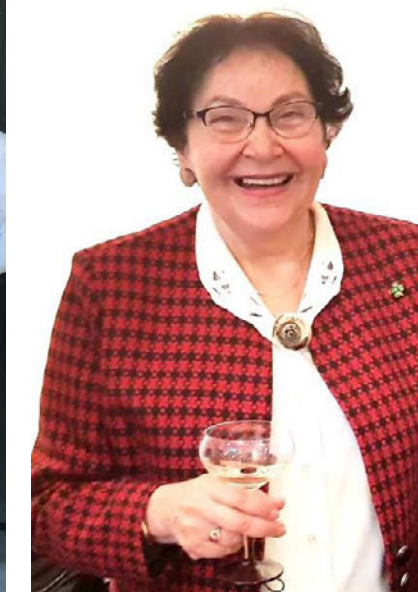
JURIU: AUGUSTIN IOAN, ADRIAN
 MOLEAVIN, RUXANDRA CRUTESCU

PREMIUL SECȚIUNII:
**SERGIU CĂTĂLIN PETREA, CRISTINA
 PETREA, SABRINA ENE-BUTNARIU,
 SEBASTIAN APOSTOL, TANIA VICTORIA
 BĂNCILĂ, SEBASTIAN BURCOVEANU -
 „PRIMA CLĂDIRE MULTI-COMFORT DIN CLT”**

PREMIUL KNAUF:
 ISTVÁN BENEDEK, NORBERT RAVASZ -
 „VILA DIN LUMINIȘ”

Arhitectură extremă

Tehnologia cu ajutorul căreia construim astăzi nu trebuie să ne împiedice a mai gândi arhitectura în termenii unei croieli potrivite cu mediul. Lumea este plină de imagini de prestigiu care forțează limitele materialelor, jertfind confortul pe altarele imaginii de putere. Firește că se pot construi turnuri de sticlă în Dubai și, desigur, performanțele sticlei au ajuns în proximitatea materialelor cu bună rezistență la variațiile termice. Dar niciodată sticla nu se va comporta la fel de bine ca materialele care, dintr-un bun început, au asigurat o comportare termică potrivită zidului plin. Deja știm că resursele noastre de energie sunt limitate și, acolo unde încă există, vin inclusiv cu agende politice împovărătoare. Abia zilele trecute, Ministerul Mediului a descoperit că resursele de energii regenerabile ne sunt la îndemână și urmează să propună politici de încurajare a utilizării acestora. Nu doar Ministerul Mediului trebuie să sprijine acest proces inevitabil, ci și Finanțele, pentru că bunele politici se implementează nu apelând la disponibilitatea investitorilor și nici cu anasâna, ci prin inteligența taxării. Spre pildă, obligativitatea apelului la cel puțin o sursă de energie alternativă trebuie introdusă ca obligativitate legală pentru orice construcție din România, sau cel puțin pentru cele

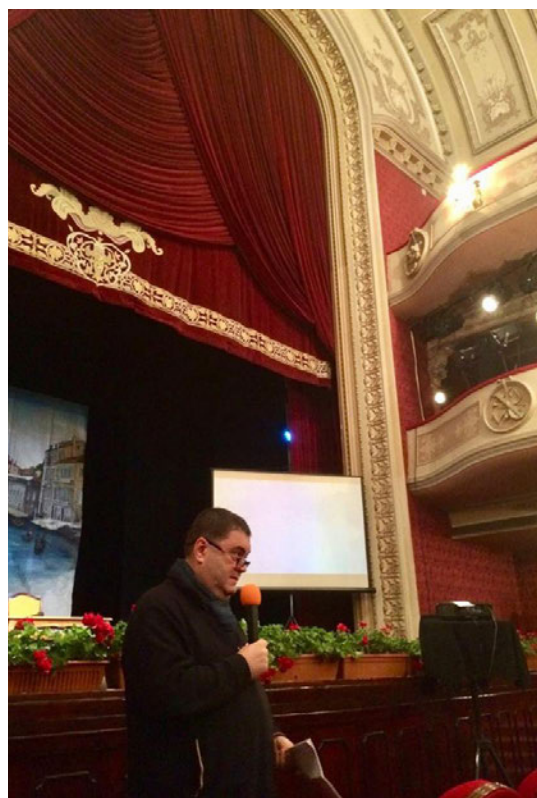

dincolo de o anumită dimensiune (și pentru toate cele publice). O reducere de taxe pentru cei ce o fac trebuie, de asemenea, să însoțească obligativitatea, pentru ca, în planul de afaceri, folosirea acestei tehnologii „verzi” să sune comparabil în costuri cu metodele energofage „tradiționale” (căci avem și tradiții proaste, care au ucis buna gândire autonomă a arhitecturii celei de dinainte de modernitate). Dimpotrivă, o taxare suplimentară, peste prețurile deja prohibitive ale gazului și electricității, trebuie să grăbească procesele de conversie la utilizarea energiilor alternative. „Dincolo”, energia solară și pompa de căldură sunt norma. Casele care nu utilizează niciun strop de energie din rețele sunt din ce în ce mai dese și mai impecabil proiectate; ne sosește, în fine, chiar ca rețetă de lifestyle, casa (ori gospodăria, mai corect spus) care nu numai că nu fagocitează, dar mai și generează ceva energie. Este de nepermis ca, în locuri binecuvântate de Dumnezeu cu bună expunere, cu soare și vânt, să arzi păcură în uzine spre a produce „agent termic”.

Principii de proiectare

Știm că, și la noi, clima se schimbă spre ipostaze extreme, cu variații bruște. Sudul țării se deșertifică. Pădurile nu se mai refac decât prin voință politică (deocamdată absentă), întrucât am depășit de mult limita de înlocuire „naturală” a acestei resurse vii. Prin urmare, arhitecții trebuie ei înșiși să își reconsidere modelele de proiectare. Argumentul imaginii occidentale nu mai funcționează: priviți, vă rog, arhitectura occidentală curentă și veți vedea că, la noi, se construiește încă după imagini, adeseori pauper asimilate, ale arhitecturii interbelice sau imediat postbelice, de la clădire înaltă de birouri la vilă.

Façadele inteligente, care acumulează și stochează energia diurnă a soarelui, dublează inserția totală sau parțială în sit. Ar trebui, poate, să ne gândim la arhitectura bordeielor nu doar ca la o formă pauperă de arhitectură (ceea ce a fost, în ipostazele prezente în Muzeul Satului, de pildă), ci și ca la o formă

contemporană de ecotectură, pentru că absența zidurilor face dintr-o asemenea locuință un creuzet de conservare a energiei interne a edificiului.

Ne trebuie umbră și răcoare. Soluția nu o reprezintă aparatele de aer condiționat, uzinele de aerisire care consumă frenetic energie electrică, la prețuri exorbitante. O casă bine proiectată, chiar și în condiții de deșert, nu are nevoie de rece artificial (care, suntem pretutindeni avertizați, dăunează sănătății). Deci, însăși forma de articulare volumetrică a clădirilor trebuie să se schimbe. Mi se pare de domeniul evidenței că nu trebuie să mai folosim terasele doar pentru imaginea „modernă” (adică desuetă stilistic, dacă alt argument nu mi se acceptă) și că streșinile caselor trebuie gândite astfel încât să asigure o umbră corespunzătoare diagramei de însorire maximă, în plus față de ceea ce știam că este de cuviință în spațiul românesc. O simplă privire aruncată peste graniță, la arhitectura vernaculară din Bulgaria, Grecia sau Turcia, ne va învăța cum se gândește o streșină extinsă prin console de lemn și cât de expresive pot deveni aceste console. Dacă ne mutăm climatic către sud, trebuie să urmărim și arhitectural modurile de rezistență la excesele climei pe care aceste zone le știu deja și pe care arhitectura vernaculară le ține minte, încă și încă.

Plinul este mai păstrător decât golul. Trebuie păstrată o proporție cumpănită între vitrare și suprafețele de zid, opace. Și, mai cu seamă, trebuie să utilizăm curțile interioare. Ventilarea bună a

spațiilor interioare se face orientând clădirea și toate unitățile ei autonome (apartamentele, bunăoară) spre cel puțin două puncte cardinale. În Orientul Mijlociu, există și alte forme de ventilare a aerului, care folosesc mișcarea ascensională a aerului prin puțuri de ventilare între subsolul care poate să conțină și o suprafață de apă și nivelurile de deasupra. Curțile de lumină ale blocurilor noastre interbelice joacă și acum, cu bună chibzuintă, un asemenea rol binefăcător. În orice caz, adunarea în masive construite, principiu opus izolării casei cu patru fațade, conservă mai bine energia. Curțile interioare asigură umbră și răcoarea în interiorul unității de locuit sau de vecinătate, pe de o parte, dar, de asemenea, conferă intimitate acesteia în raport cu spațiul public. Poate că trebuie să renunțăm deja, prin planurile de urbanism pe care le propunem, la casa izolată pe terenurile din ce în ce mai mici și să dăm o șansă locuinței-ocol, introvertite, sau ansamblului cu grădină și cu umbră interioare. Vila romană știa toate aceste principii și nu e nicio rușine să recunoaștem că ea are dreptate, și arhitectura de astăzi - nu.

Ne trebuie verdeț. Dacă totuși folosim terase, bine este să o facem în vederea folosirii lor ca suprafețe înverzite, suprafețe care trebuie să împânzească și fațadele care trebuie să fie umbrite. Dacă plângem dispariția zonelor verzi, trebuie să acționăm nu interzicând construirea, ci folosind inteligent suprafețele destinate acestora. Incluziunea de grădini interioare a devenit de mult un instrument în arhitectura de birouri (da, de clădiri

verticale multietajate!), atâta doar că noi ne uităm doar în cărțile vechi de arhitectură, nu la cele mai recente exemple potrivite! Or, o grădină viabilă nu este doar o grădină pe sol și deci nu trebuie automat redusă suprafața construită. Ele pot fi și suprafețe verticale înverzite (fațade și garduri, dar chiar structuri de multe niveluri, traversabile prin interior ca o promenadă arhitecturală). Pot fi „înverzite” suprafețe existente, pot fi recuperate pentru oraș ca parcuri neasemenea orice ipostaze construite și, acum, neutilizate. Din suprafețe radiante, fațadele de blocuri pot deveni „plămâni” ai urbei. Viaductele de lângă opera de la Bastille, din Paris, ne oferă o astfel de soluție, iar politica orașului Bonn, de deliberată plantare de spații verzi pe terasele blocurilor, o alta.

Materialele de construcție, texturile și culorile acestora pot fi, de asemenea, clapele unui instrument la care se poate „cânta”, de către arhitect, o muzică răcoroasă. Materialele naturale - pământurile, în primul rând, de la cel nears până la ceramici, dar și piatra sau lemnul cel viu - sunt aici, ne așteaptă să ne venim în fire. Ne așteaptă pe noi, arhitecții, să încetăm de a mai fi agenți de vânzări ai unei decerebrate industrii care împute locurile, spre a face ciment și betoane de care, apoi, nu mai putem scăpa. De ce trebuie betonată Delta Dunării, când se pot construi case bune pe

fundații de piloți și piatră, ca întotdeauna? De ce trebuie betonat muntele, când piatra și lemnul sunt chiar acolo, sub ochii noștri arși de „lumina” modernității celei defuncte? Întrebările din urmă sunt retorice oriunde altundeva decât în România și în alte patrii bananiere. Ca unul care am scris normativele arhitectonice pentru Delta Dunării, știu ce rezistență întâmpină oricine pune în criză o „tradiție” greșit constituită pe baza unei ideologii a „modernizării”, căreia comunismul nu i-a fost decât forma cangrenată. Știu, de asemenea, cu câtă uimire descoperă colegii mei virtuțile modelatoare ale pământurilor și cum proximitatea câte unei cetăți, precum cea de la Argamum (Capul Doloșman, Jurilovca), pune, după două mii de ani de rezistență mândră, aceleași întrebări pe care le pun și eu aici. Într-un fel, acest text este și un omagiu indirect adus Fundației Habitat și Artă în România și tuturor celor care, de câteva veri încoace, ne învață încet, aproape împotriva voinței celor cărora astfel de experimente le redescoperă propriile tradiții, că arhitectura trebuie să se schimbe și la noi, pentru a se potrivi - și împotrivi, când trebuie - locului și climei. Dacă locul și clima devin extreme, la fel trebuie să se regândească pe sine și mediul nostru construit. Dacă gândirea critică a expiat, ucisă de fascinația producției de tehnologie netrebuitoare, ea trebuie reinventată.

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

CLUJ

autor: Tudor SĂLĂGEAN
(„Adevărul”, 14.10.2018)

CLUJ-NAPOCA. SECȚIUNEA RURAL

CURATOR: HORAȚIU RĂCĂȘAN
JURIU: IGNIS DUVAGI, EUGEN VAIDA,
KOLLO MICLOS

PREMIUL SECȚIUNII: ARNOLD-ERNŐ MACALIK - „DESFIINȚARE CLĂDIRI ANEXĂ ȘI REMODELARE CLĂDIRI DE CULT, CAPELA SFÂNTA ANA”, SAT SICULENI, JUD. HARGHITA

„COSTĂ PEA MULȚ SĂ CONSTRUIEȘTI PROST!”

Lucrările s-au desfășurat la Muzeul Etnografic al Transilvaniei și au prilejuit întâlnirea publicului și specialiștilor interesați cu o serie de personalități care au o influență marcantă în domeniul arhitecturii rurale.

În cadrul secțiunii au fost prezentate „Ghidurile de arhitectură rurală” pentru zonele Dobrogea, Secuime și Transilvania centrală, realizate de arhitecți și etnografi, instrumente de lucru valoroase pentru păstrarea specificului arhitectural și peisagistic al spațiului rural din diferite zone ale României, care vin în sprijinul administrațiilor județene și locale, precum și al arhitecților practicanți. Lucrările au fost deschise de părintele Gabriel Herea și de arhitectul Tudor Urcan, care au semnalat aspecte demne de interes legate de arhitectura bisericii din Pătrăuți.

Eugen Vaida, președintele asociației Monumentum, a prezentat proiectul „Ambulanța pentru monumente”, prin intermediul căruia au fost realizate intervenții salvatoare asupra unor monumente reprezentative pentru cultura și istoria noastră. Exemplul adus în atenția publicului a fost cel al bisericii din Strei, una dintre cele mai importante biserici-monument ale României, a cărei pictură era amenințată cu degradarea iremediabilă ca urmare a unei lucrări defectuoase de acoperire. Intervenția a fost una exemplară, cu participarea a zeci de voluntari entuziaști din întreaga țară.

Horațiu Răcășan: „Costă prea mult să construiești prost!”

De un deosebit interes s-a bucurat prezentarea arhitectului Horațiu Răcășan, unul dintre cei mai activi specialiști în domeniul arhitecturii rurale, coordonator de ghiduri pentru mediul rural și

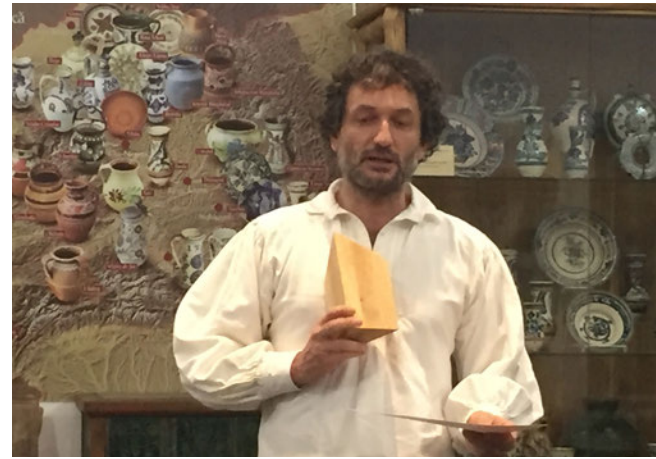
membru al comisiei de urbanism a județului Cluj. Prezentarea sa a fost adresată atât studenților arhitecți, cât mai ales arhitecților care realizează proiecte pentru mediul rural și care „ori nu se apleacă suficient asupra a ceea ce înseamnă identitatea mediului rural, ori posedă lacune mari, pe care cu ocazia acestor prezentări s-ar putea să le mai acopere cu niște informații”. Horațiu Răcășan a prezentat o lungă înșiruire de exemple negative, construcții mari, urâte și prost realizate, lipsite de orice legătură cu tradiția locală. Astfel de case, consideră Răcășan, apar pentru că locuitorii mediului rural merg și lucrează în vest, iar când se întorc vor să dovedească, prin casele pe care și le construiesc, că sunt oameni cu un nou statut. Aceștia ridică construcții nepractice, de dimensiuni aberante, pentru că își doresc ca ele să le rămână copiilor lor. Însă copiii lor, consideră Horațiu Răcășan, au alte planuri în viață, ei nu vor sta niciodată acolo. „Generațiile noi au alte planuri, visează cu totul altceva și, prin urmare, aceste investiții sunt inutile.”

Există însă diferențe între emigranții care petrec cinci sau zece ani în țările din Vest, cei care oferă cele mai multe astfel de exemple negative, și cei care revin acasă după 20-25 de ani. Aceștia

din urmă înțeleg mai bine importanța tradiției și își doresc cu totul altceva, construindu-și, în general, case care arată mai mult respect față de tradiția și de specificul local. Există pretutindeni o atitudine inadecvată față de spațiul public, care ar trebui să fie „un loc al tuturor, unde se naște conștiința comunității”. În acest spațiu s-au creat însă adeseori, cu ajutorul finanțărilor europene, locuri ale nimănui: parcuri cu fântâni arteziene făcute pe islazul vacilor, înconjurate cu băncuțe etc. O altă mare problemă este reprezentată de clădirile de gabarit mare ridicate în mediul rural. Există încă primari care permit construirea atelierelor, depozitelor sau halelor în locuri total nepotrivite: în intravilan, în vatra satului, uneori chiar lângă biserici - pentru că aduc locuri de muncă. Pentru a îndruma autoritățile locale, Ordinul Arhitecților din România va lansa, în anul 2019, un ghid pentru acest tip de clădiri...

Optimismul lui Horațiu Răcășan este legat de faptul că astfel de construcții sunt proiectate și realizate atât de prost încât ele nu vor avea o viață foarte lungă. „La început eram foarte trist când vedeam asemenea case în mediul rural, la fel cum eram foarte trist când vedeam în mediul rural biserici foarte mari. Mă gândeam:

uite cum se duce dracului toată cunoașterea acumulată în generații. Nu mai sunt atât de trist. Sunt chiar vesel. Zâmbesc, pentru că sunt atât de prost făcute, calitatea construcției, a execuției și a detaliilor este atât de jos, încât în 15 ani multe dintre aceste clădiri vor cădea.” În același timp, Răcășan este mâhnit din cauza timpului și resurselor irosite pentru niște investiții inutile. „Toate aceste clădiri au necesitat un efort, au necesitat vieți de oameni consumate, care ar fi putut să lase în urmă ceva durabil. Este o perioadă pierdută, pentru că va fi nevoie de un alt efort pentru a înlătura aceste clădiri atât de prost făcute și a le înlocui cu altele. Pentru noi, ca și civilizație, este un timp pierdut, sunt investiții pierdute.”

În acest context, misiunea arhitecților este una foarte importantă. „Noi, arhitecții - considerăm Horațiu Răcășan - trebuie să îi învățăm pe oameni să nu ajungă ca familiile lor, în generații, să demoleze ca să reconstruiască. Costă prea mult să construiești prost.”

Claudiu Salanță – arhitectul-șef al județului Cluj, a prezentat schimbările realizate în ultimii ani în procedura de autorizare a construcțiilor din mediul rural. Pornind de la exemplele negative înregistrate în anii precedenți în domeniul investițiilor pe fonduri europene, comisia județeană de urbanism a luat măsuri care au schimbat lucrurile în bine. „Am solicitat tuturor pensiunilor să facă studii de integrare în specificul local, pe care le veți regăsi mai nou și pentru locuințe. Ce înseamnă asta? Să veniți cu o idee despre ce veți face pe parcela voastră pornind de acolo, de la sat, și nu preluând exemple din Italia, din Spania sau din alte locuri.”

Claudiu Salanță a oferit mai multe exemple pozitive, între care acela al unei pensiuni din Săvădisla, cu o arhitectură valoroasă, perfect integrată în specificul local. „Este o plăcere să autorizezi astfel de proiecte, iar eu chiar am «prostul» obicei să îi sun pe arhitecții care fac

asemenea proiecte și să îi felicit.”

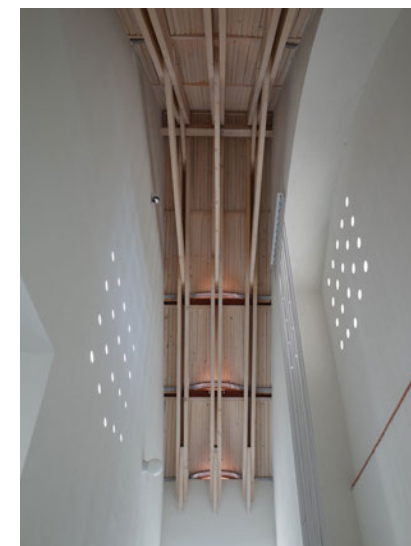
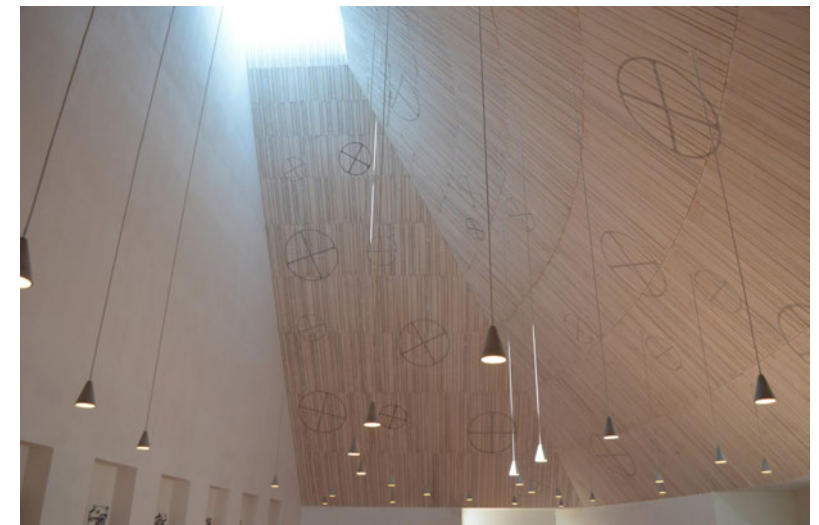
În județul Cluj, a mai spus Claudiu Salanță, „nu mai acceptăm în mediul rural nicio construcție cu tablă tip țigla. Tabla se acceptă într-un singur fel: fâlțuită, de culoare închisă. În județul Cluj nu se mai acceptă asta de circa doi ani, iar acum lucrurile au intrat pe un făgaș normal”. Claudiu Salanță i-a invitat pe arhitecții care dezvoltă proiecte în mediul rural să fie mai responsabili, să le explice clienților lor care sunt normele și regulile care trebuie respectate și i-a asigurat de întregul său sprijin.

„Harta meșterilor în construcții”

Proiectul „Harta meșterilor în construcții”, prezentat de arhitecta Marina Gingirof, este o inițiativă a OAR care a plecat de la necesitatea de a identifica și cartea meseriile tradiționale și emergente, constatată în cursul discuțiilor cu stakeholderii care activează în domeniul cultural și al patrimoniului din Uniunea Europeană.

În prima etapă a proiectului, care a avut un buget de 25.000 euro, au fost implicați 16 arhitecți și peste 30 de voluntari. A fost o muncă imensă, realizată în colaborare cu muzee etnografice, autorități locale, organizații non-guvernamentale și specialiști în domeniul etnografiei. Harta cuprinde trei elemente importante: meșterii, produsele acestora, dar și școlile de vară care susțin meșteșugurile. Arhitecții implicați în acest proiect își propun să contribuie la creșterea calității arhitecturii din mediul rural. Harta va fi lansată la sfârșitul acestui an și va rămâne deschisă, pentru a-i putea cuprinde pe toți meșterii care vor fi identificați în viitor.

Lucrările secțiunii s-au încheiat cu Gala de premiere a Secțiunii Rural, câștigătorii fiind selectați de un juriu de specialitate, prezidat de arhitecta Ignis Duvagi.

BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ 2018 XIII IAȘI

autor: Dragoș CIOLACU

**IAȘI. SECȚIUNEA
CARTEA DE ARHITECTURĂ**
CURATOR: DRAGOȘ CIOLACU
JURIU: NICOLAS (MIRCEA) LUPU,
MARIA MĂNESCU, OANA MARINACHE

**PREMIUL SECȚIUNII:
ANA MARIA GOIAV ȘI PETRE GURAN
„ACASĂ - ȘCOALA DE LA BUNEȘTI”**

CARTEA DE ARHITECTURĂ LA IAȘI

Acum, când cea mai de seamă manifestare a breslei, Bienala Națională de Arhitectură, a rămas o amintire frumoasă, pot să recunosc că, în momentul în care doamna președinte Ileana Tureanu mi-a propus ca o secțiune să se desfășoare la Iași, în spatele entuziasmului meu se ascundea o mare neliniște - vom putea noi face fața acestei sarcini? E drept, mai organizasem bienale locale sau regionale, dar niciodată una națională, chiar dacă era vorba doar despre o secțiune - și ce secțiune! - a cărții de arhitectură.

Am sesizat, totuși, oportunitatea acestei provocări pentru ieșeni și m-am angajat în această încercare.

Toți arhitecții au treabă cu desenul, cu proiecte și alte forme de exprimare grafică, dar de cuvântul scris se ocupă doar un mic grup de elită. Pentru prima dată bienala se anunță națională și prin desfășurare, nu doar prin participare - un test trecut cu brio și un câștig consistent în zona vizibilității breslei. Știam, de la edițiile precedente, că secțiunea atribuită nouă spre organizare este una de nișă, a căror actori principali sunt în majoritate bucureșteni, așa că sarcina de a le stârni interesul pentru Iași era cu atât mai dificilă. Am văzut, în această ofertă, o șansă nu numai pentru structura locală care organizează de ceva timp un concurs de eseuri pentru tinerele condeie - „Arhitectura celuilalt” - dar și pentru oraș, care organizează anual un festival de literatură.

După câteva schimburi de idei cu stafful organizatoric, am făcut un program al evenimentului încurajat de câteva sugestii privind locul desfășurării și promovarea. Ținând seama că evenimentul anual al arhitecților ieșeni - „Must de Arhitectură” se petrece în octombrie, l-am cuplat cu Bienala, dându-i o consistență națională.

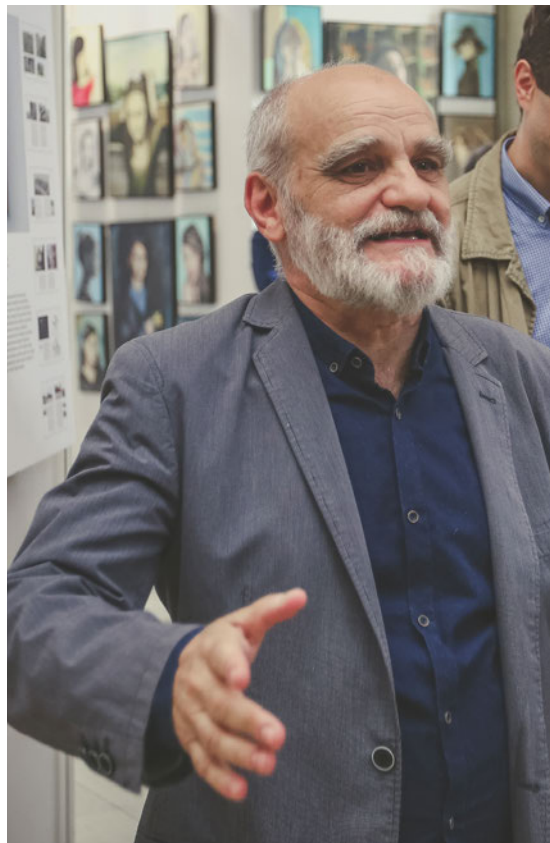

Până a nu se instala relaxarea estivală, am reușit să obțin spațiile de desfășurare de la principalii parteneri - Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”, Primăria Iași și Complexul Muzeal Moldova. Pentru promovare, am făcut un clip video în biblioteca Universității, considerată printre cele mai frumoase din lume, locul de desfășurare al galei de premiere. A urmat partea cea mai grea - și anume detaliile evenimentului și corelarea cu celelalte secțiuni. Rezerva față de puterea de seducție a tematicii secțiunii s-a risipit îndată ce am constatat o prezență record de lucrări în competiție. În sfârșit, a venit și 1 octombrie și, după o lansare spectaculoasă a Bienalei la București, am urmat noi, cei din filiale, fiecare cu secțiunea sa.

Mărturisesc că urmăream cu încordare cum decurg lucrurile la predecesorii noștri și în final ne-am liniștit - da, suntem în grafic și avem toate ingredientele unei participări rezonabile. Cele două zile, cele mai dense dedicate Bienalei, încheiau festivalul nostru de arhitectură, așa că de joi au început să vină invitații, iar târziu în noapte a sosit și conducerea UAR - tocmai de la Oradea - care, într-un tur de forță, a dorit

să acopere toate secțiunile risipite prin țară. Vremea a ținut cu noi - un miez de toamnă surprinzător de cald și colorat ne-a apropiat și a stimulat comunicarea. A sosit și ziua cea mare - vineri, 19 octombrie. La Muzeul Mitropolitan, gazda evenimentului, lume multă, preponderent tineri, distinși oaspeți, personalități, astfel încât sala Sinaxar a devenit neîncăpătoare. Au venit să adreseze un cuvânt de deschidere ÎPS Mitropolitul Teofan și Mihai Chirică, primarul Iașilor. În rotunda sală Baptisterium a avut loc vernisajul expoziției „Arhitectura Centenarului”, realizată de Creart București - care prezintă într-o sută de panouri un excurs. A urmat o conferință moderată de prof. Augustin Ioan despre catedralele unirii, avându-i ca interlocutori pe Sorin Vasilescu, Ana Maria Goilav și Marius Vasileanu, adică fini cunoscători ai arhitecturii ecleziastice.

Ne-am deplasat, apoi, la Palatul Culturii pentru vernisarea expoziției „Arhitectura Totalitară”, unde curatorul, distinsul profesor Sorin Vasilescu, ne-a dat detalii inedite despre o arhitectură tributară celor trei ideologii care au marcat secolul trecut. La sala „Verdi”, Vlad Mitric Ciupe a lansat o nouă carte din seria celor dedicate arhitecților din lagărele comuniste,

de data asta despre G. M. Cantacuzino și calvarul detenției sale. Seara, ne-am întâlnit la Casa Pogor - Muzeul Literaturii Romane - în al cărui restaurant s-a desfășurat cafeneaua literară. Pe terasă, ne-a întâmpinat expoziție de design vestimentar semnată Ioana Ciolacu, iar în interior una de grafică a lui Gabriel Caloian. Atmosfera destinsă și distinsă s-a revărsat și în grădina muzeului încurajată de o vreme minunată. Doru Olaș și-a prezentat ultima

apariție editorială încercând să facă lumină în hermeneutica volumului „Universul Creației prin Creator”. Intermezzoul muzical este întreținut de Cătălin Huțanu, cu un recital de Jazz - piano. Seara s-a încheiat cu piesa „Cyrano de Bergerac, poate...”, de Matei Vișniec, interpretată magistral de actorul Cătălin Măndru.

Ziua a doua și cea mai importantă a bienalei a început sâmbătă, 20 octombrie, la biblioteca

Universității Tehnice din Copou. Aici, în Sala pașilor pierduți flancată de azuriul frescelor lui Sabin Bălașa, a avut loc vernisajul expoziției cu panourile concurenților într-o suită extrem de variată - de la periodice la critică și de la memorii la albume de arhitectură. Cu această ocazie a fost lansat de către Mircea Grigorovschi ultimul număr din revista „Repere” - un periodic de arhitectură editat de filiale locale ale UAR,

OAR și RUR. Am urcat în bibliotecă, o bijuterie arhitecturală celebră, pentru mult așteptata gală a laureaților.

În deschidere, Alexandru Panaitescu a făcut o prezentare a albumului biografic dedicat Ioanei Grigorescu. Emoția așteptării a crescut odată cu discursul doamnei Ileana Tureanu, dar președintele juriului, profesorul Nicolas Lupu,

a pus capăt tensiunii anunțând nominalizații și, în final, câștigătorii. Atmosfera sobră a bibliotecii s-a înviorat de aplauze și discursuri de mulțumire, inclusiv al meu, către conducerea UAR care ne-a oferit șansa implicării. Ultimul act oficial al programului s-a petrecut în Aulă, la o discuție liberă despre arhitectura scrisă - cel mai prolific autor de gen, Augustin Ioan, a punctat situația de fapt a criticii de arhitectură

și necesitatea ei pentru practica arhitecturală. Am pus punct evenimentului ciocnind o cupă de șampanie în cinstea laureaților. A urmat surpriza zilei, fiindcă este păcat să fii la Iași și să nu-i colinzi colinele. Așadar, am urcat în autocar să vizităm mănăstirile din jur - la Dobrovăț, ultima ctitorie a lui Ștefan cel Mare, ne-am delectat cu must și mere, la Galata am admirat panorama Iașului în amurg de pe prispa

casei domnești, iar la Cetățuia - după o cină frugală în trapeză - am admirat vechile ziduri în lumina reflectoarelor. Se făcuse noapte și nu ne-am îndurat să ne despărțim, așa că am fost în Copou, unde am descoperit, spre încântarea tuturor, la sugestia profesorului Sorin Vasilescu, o vilă neoromânească proiectată de Giulio Magni - Villa Scolari-Trolli (1895) - de care noi, ieșenii, habar nu aveam.

În fine, cum și lucrurile minunate au un sfârșit, ne-am luat rămas bun cu promisiunea reeditării - doamnele din conducerea UAR plecau a doua zi dis-de-dimineață la Sibiu, pentru următoarea secțiune. În ciuda solicitării, curând s-a instalat nostalgia - scurta și intensă mea carieră de curator s-a încheiat, lăsând loc unei experiențe de neuitat.

ORADEA. SECȚIUNEA RESTAURARE. CONSOLIDARE. CLĂDIRI RESTITUITE COMUNITĂȚILOR

CURATOR: ADRIAN CRĂCIUNESCU

JURIU: DOINA BUBULETE, ȘTEFAN
MĂNCIULESCU, WERNER DESIPELAERE
(BELGIA)

PREMIILE SECȚIUNII, EX-AEQUO:
**ȘERBAN STURZA - „O VIZIUNE PENTRU
VĂLENI. CONAC. PEISAJ.”**

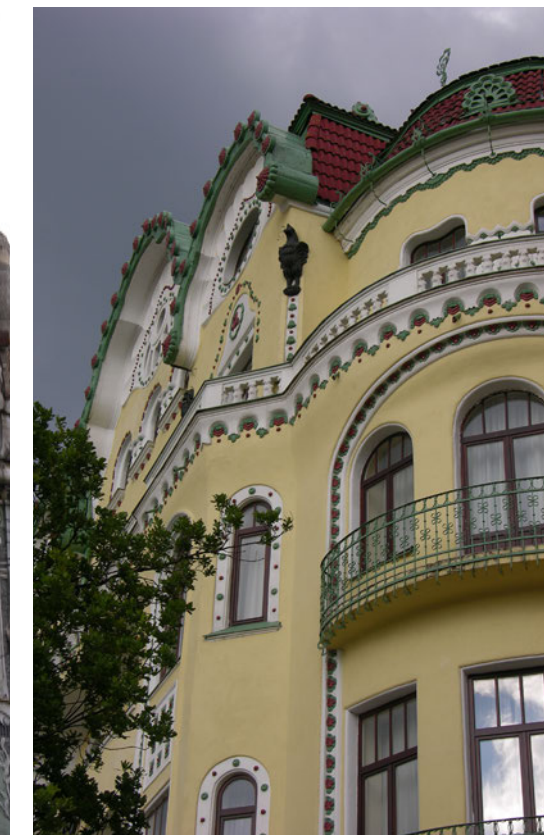
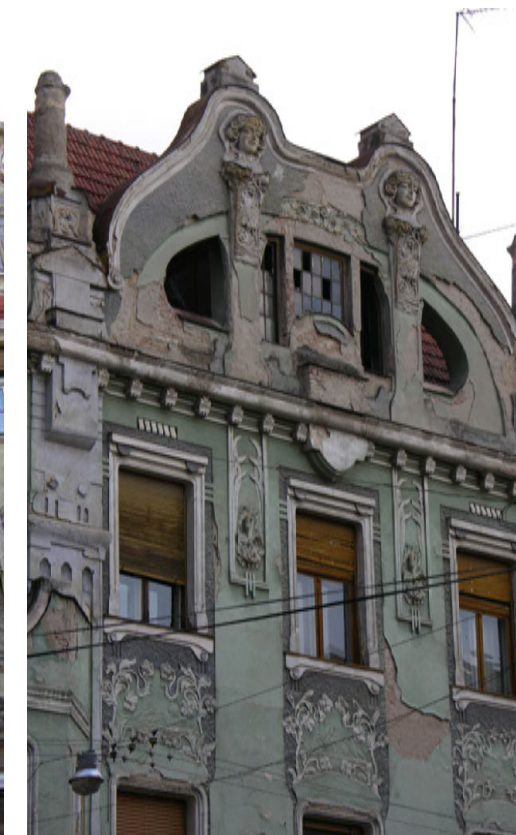
**XENIA FURU - „CASA LIBERTĂȚII
RELIGIOASE - CLUJ ”**

PREMIUL SPECIAL AL UAR:
**ARON TOROK, LASZLO WEGROSZTA
- „HOTEL ȘI CĂMIN FIDELITAS - SF.
GHEORGHE”**

Câte ceva despre Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților

Evenimentul important al breslei arhitecților din România, Bienala Națională de Arhitectură a fost simbolic dedicată unei aniversări deosebite pentru cultura și istoria națională. Tema ei a fost: „100 de ani de Arhitectură în România”. Generozitatea temei a condus, spre deosebire de alte ediții, la o diversificare importantă a numărului de secțiuni și manifestări specifice, urmărind să expliciteze complexitatea fenomenului arhitectural, de la obiective la autori, de la misiune la acțiune.

Dar Bienala de Arhitectură din acest an a fost selectată și ca „fiind un proiect relevant a se desfășura în cadrul Anului European al Patrimoniului Cultural 2018”. În acest context, am avut bucuria și onoarea de a face parte din juriul uneia din cele mai „aplicate” secțiuni, intitulată Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților. Ar fi de prisos să explic despre onoarea de a fi membru al unui juriu din care au mai făcut parte: Werner Desimpelaere (reputat arhitect belgian, expert al Consiliului European în restaurare și reabilitare de monumente istorice, artizan al inițiativei de revigorare a istoricului oraș Bruges și un fin evaluator și

admirator al patrimoniului românesc) și Ștefan Mănculescu (arhitect de origine română care trăiește și activează în Franța, având responsabilități semnificative în activitatea de restaurare a monumentelor istorice, dar și în activitatea de instruire de specialitate de la reputatul centru de Studii Superioare și de Conservare a Monumentelor Istorice - École de Chaillot). Ar fi însă agreabil să povestesc bucuria de a fi văzut 17 proiecte participante, cu subiecte de complexități diferite (pe măsura generozității tematicii secțiunii) care au exprimat, dincolo de performanțele diferențiate ale meseriei, mesaje bine alese. Poate ar trebui adăugat că reglarea unor „nuanțe” ale evaluărilor unor proiecte de

către juriu a determinat o prealabilă viziune a unor lucrări, pe un traseu extrem de lung și diversificat, susținută însă competent și energic de către curatorul secțiunii, arhitectul Adrian Crăciunescu, la rândul său un profesionist devotat salvării și valorificării patrimoniului românesc. Înainte de orice relatare despre momentele cele mai speciale ale premierii acestei secțiuni nu pot trece cu vederea un detaliu interesant al desfășurării bienalei. Secvența premierii finale a secțiunii a fost, inițial, programată să se desfășoare la Constanța. Și de ce să ascundem... lumea îngrijorată a arhitecților care prețuiesc valorile emblematice ale construitului românesc aștepta să vadă, cu acest prilej, „monumentul

neputinței noastre: Cazinoul din Constanța”. Nu a fost să fie... Cazinoul constănțean nu a mai putut fi gazdă, așteptând cu resemnare, de pe „Lista europeană a celor 7 monumente cele mai periclitate”, ultimele semne de interes național pentru punere în siguranță, înainte ca marea înfuriată de iarnă ce se instalează să pornească un nou asalt asupra sa. Și, străbătând un lung drum diagonal peste teritoriul României, finala secțiunii de restaurare a ajuns la Oradea. Diagonala nu a fost însă doar un joc geometric. Oradea este un loc unde viața freamătă evident, activată de gospodari energici care au înțeles că apartenența la „familia europeană” are și obligații, nu numai atuuiri formale, care prețuiesc valorile cultural-istorice și acceptă să le evidențieze cu mândrie, restaurate, împrăștiate, reactivitate. Astfel, am fost găzduiți generos în Cetatea Oradei unde proiectul „Renașterea unei legende” își urmează cursul chiar sub ochii vizitatorilor și am simțit cum singurul municipiu ce face parte din rețeaua europeană a orașelor Art Nouveau își onorează apartenența la acest lanț dinamic, la mulți kilometri distanță și „ani-lumină” de inactivitate față de capodopera Art Nouveau din Constanța. În data de 17 octombrie 2018, Sinagoga Neologă SION din Oradea a găzduit expoziția proiectelor și **Gala de premiere a Secțiunii Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților.** Nu mi-am propus o relatare reportericească a evenimentului, în afara mențiunii că, înaintea premierii, domnul arhitect Werner Desimpelaere a susținut o detaliată și interesantă prezentare a inițiativei și principiilor proiectului de schimbare a orașului belgian Bruges, pe măsura patrimoniului său, beneficiar al propriei sale implicări încă din urmă cu circa 30 de ani.

Am remarcat cadrul sobru, dar deloc auster al clădirii-gazdă, prezența onorantă a viceprimarului municipiului Oradea și a unui public destul de numeros și interesat de domeniul evenimentului, de proiecte și de premianți. Iar din acest punct de vedere, am remarcat cu bucurie prezența multor tineri, dar și a unor venerabile persoane care onorează, cu prețul oricărui eforturi, evenimentele Uniunii Arhitecților, de care sunt foarte legate.

În final... câteva remarci despre proiecte:

- Numărul proiectelor participante a fost relativ modest în comparație cu alte secțiuni, dar tematica foarte largă a permis atât proiecte complexe, cu misiuni grele, componente diverse și acțiuni de realizare dificile, cât și proiecte-idei, unde au primat inițiative, fantezii, spirit antreprenorial;

- Exprimarea ideilor pe două panouri de concurs nu a permis întotdeauna exprimarea caracteristicilor esențiale ale unor proiecte, dar s-a simțit interesul real al arhitecților din toate generațiile pentru salvarea valorilor patrimoniului românesc.

- În egală măsură se constată că tot mai mulți investitori se arată interesați de susținerea restaurării unor construcții vechi, înțelegându-le valoarea pentru așezări și expresivitatea emblematică pentru etape istorice.

Cât despre nominalizări și premii putem constata că, într-o binevenită unitate de păreri, juriul a nominalizat trei proiecte cu complexități echivalente, dar cu obiective din epoci diferite și abordări în consecință. Astfel:

- „Casa libertății religioase. Reabilitarea și refuncționalizarea fostei reședințe a episcopului unitarian” din Cluj - arh. Xenia Furu și echipa (Premiul Ex-aequo) - o realizare foarte complexă care a implicat cercetare arheologică, istorică, arhitecturală, proiectare multidisciplinară și tehnici speciale de construcție, un proiect de anvergură orientat cu grijă și pricepere spre interesul public;

- „O viziune pentru Văleni. Conac. Peisaj” din județul Neamț - arh. Șerban Sturdza, arh. Mihai Șulea (Premiul Ex-aequo) - o restaurare de înaltă calitate a unui tip de reședință aristocratică de la începutul secolului al XIX-lea, excepțional integrată într-un sit natural valoros și impunând o înaltă calificare în proiectare și execuție; conacul restaurat poate prefigura abordarea unui program de arhitectură interesant pentru valorificare prin turism cultural;

- Hotel și cămin „Fidelitas” în Sfântu Gheorghe - arh. Áron-Lóránt Török, László-Mihály Wegroszta (Premiul Special UAR) - renașterea unei clădiri destinate în anii 1958-1959 unui cămin de fete ce lucrau la fabrica de textile din oraș; proiectul pune în valoare virtuțile atent selectate ale arhitecturii din perioada realismului socialist, abordând cu minime adaosuri sau transformări un program ce revigorează o „clădire gri”, devenită tot mai mult impersonală și inexpressivă. Semne bune! Bienala Națională de Arhitectură 2018 pare să fie un câștig real în domeniul redării către comunități a unor valori ce ne marchează încă identitatea. Considerând că sunt foarte multe subiecte „în așteptare”, sperăm ca evenimentul, care și-a dorit să însuflețească breasla arhitecților, să aibă ecouri în toate zonele sensibile din care se poate anima constructiv, curentul regenerării românești.

**B
N
A**
 BIENALA
 NAȚIONALĂ
 DE
 ARHITECTURĂ
 2018 **XIII**

ORADEA

autor: Adrian CRĂCIUNESCU -
 curatorul secțiunii

**ORADEA. SECȚIUNEA RESTAURARE.
 CONSOLIDARE. CLĂDIRI RESTITUITE
 COMUNITĂȚILOR**

CURATOR: ADRIAN CRĂCIUNESCU

**JURIU: DOINA BUBULETE, ȘTEFAN
 MĂNCIULESCU, WERNER DESIPELAERE
 (BELGIA)**

PREMIILE SECȚIUNII, EX-AEQUO:

**ȘERBAN STURZA - „O VIZIUNE PENTRU
 VĂLENI. CONAC. PEISAJ.”**

**XENIA FURU - „CASA LIBERTĂȚII
 RELIGIOASE - CLUJ ”**

PREMIUL SPECIAL AL UAR:

**ARON TOROK, LASZLO WEGROSZTA
 - „HOTEL ȘI CĂMIN FIDELITAS - SF.
 GHEORGHE”**

Bienala pare că reflectă destul de bine activitatea din piață de arhitectură și ne pune astfel în fața unei disproporții evidente între ponderea construcțiilor noi versus intervențiile asupra unui fond construit relativ valoros, dintre acestea din urmă restaurările în înțelesul clasic al termenului fiind foarte puține. De asemenea, în cazul acestor puține intervenții pe clădiri clasate monument istoric, se simte din plin un fenomen vizibil și în alte țări din categoria României - supra-restaurarea. Monumentele au devenit un bun pretext pentru autoritățile publice de a atrage fonduri europene, de regulă mai mulți bani decât ar fi necesari monumentelor respective, ceea ce conduce de cele mai multe ori la excese, totul în dauna autenticității.

Reconfortantă însă pentru aceasta ediție a fost prezența multor colective de proiectare tinere, care și-au propus readucerea la viață a unor clădiri pe care le-am putea considera aproape anoste.

Spectaculos este cazul proiectului „Mater - biblioteca de materiale”. O clădire absolut banală a industrializării anilor '50 și '60 este utilizată ca pretext de constituire a unei comunități, a unei atmosfere legate de o densitate care să favorizeze o astfel de comunitate și o anumită memorie a locului, în opoziție cu modelul clădirii de birouri de mare suprafață ridicată pe o tabulă rasă, locul perfect pentru anonimitatea individului în interiorul stupului.

La fel de laudabil a fost efortul și plăcerea echipei proiectului „Vila Washington, nr. 7” în a descoperi detaliile și valorile uitate ale unei clădiri

interbelice aparent comune. A fost evident pentru juriu că, în viitor, plăcerea lucrului cu un astfel de obiect de arhitectură va fi anume căutat de tinerii arhitecți respectivi, ceea ce se va transforma cu certitudine în sfaturi bune pentru proprietari și în canalizarea eforturilor acestora înspre a conserva și a pune în valoare și mai puțin înspre a demola cu scopul exclusiv de a face mai dens.

Și mai energizant a fost rezultatul obținut de arhitecții „Hotel și cămin Fidelitas”. Aceștia au salvat o clădire al cărei aspect și stare nu i-ar fi dat șanse de supraviețuire în majoritatea investițiilor. Nu numai că au salvat-o dar, prin grija pentru procesul de reabilitare și pentru detaliu, au transformat-o într-o mică bijuterie ce a determinat juriul să o nominalizeze în cadrul secțiunii.

Energia acestui caz vine din faptul că rezultatul muncii unei echipe tinere, fără specializare în domeniul patrimoniului construit, asupra unei clădiri care nu se află în lista monumentelor istorice

a părut de o calitate net superioară altora care întruneau aceste caracteristici. În mod obiectiv, în astfel de cazuri este greu să eclipsezi un proiect precum cele premiate ex-aequo, proiecte care beneficiază de spectaculozitatea unor detalii rezultate din etape de construire ce acoperă secole și stiluri diferite, precum și din operațiunile de restaurare migăloasă produse de meșteri cu specializări precise. Dat fiind că s-a produs totuși o astfel de nominalizare, ne arată că, la Bienala viitoare, ar putea să existe toate condițiile pentru a avea dacă nu două secțiuni distincte, măcar două subsecțiuni dedicate - una restaurării monumentelor istorice și alta intervențiilor asupra acelor imobile pe care, în viitorul Cod al Patrimoniului Cultural, sper că le vom putea consacra sub termenul de „bunuri ale memoriei comunității”. Pare că titlul dat secțiunii din această ediție anticipa cumva acest pas înainte.

BNA
 BIENALA
 NAȚIONALĂ
 DE
 ARHITECTURĂ
 2018
XIII

ORADEA

autor: Gabriel PASCARIU
 curatorul secțiunii

ORADEA.
SECȚIUNEA SPAȚIUL PUBLIC INCLUZIV

CURATOR: GABRIEL PASCARIU

JURIUL: ION ANDREESCU, ANDREI
 LUNCAN, VLAD RUSU

PREMIILE SECȚIUNII (EX-AEQUO):
DRUMUL SĂRII SOVATA – PRAID,
AUTORI: SZABOLCS KORODI, PÉTER
POZSÁR, JOHANNA MUSZBEK, KARIN
CONE

REABILITAREA ȘI PROMOVAREA
IDENTITĂȚII CULTURALE ȘI ISTORICE A
PIEȚEI CETĂȚII ȘI TURN ȘTEFAN, AUTORI:
STEFAN PASKUCZ, ILDIKO MITRU

Secțiunea dedicată spațiului public a fost găzduită de Oradea, în spațiul de curând recuperat prin ample lucrări de consolidare, restaurare și reabilitare al CETĂȚII MEDIEVALE cu dubla sa incintă pentagonală. Vernisajul expoziției de proiecte și Gala de premiere au avut loc în seara zilei de 17 octombrie 2018, iar în dimineața zilei următoare membrii juriului, autori ai proiectelor nominalizate și invitați au luat parte la o dezbateră profesională cu tema „Vă place spațiul public?”. Ambele evenimente s-au desfășurat în fostele grajduri din Bastionul Bethlen de pe latura de sud-vest a cetății, reamenajate în prezent ca spații de conferințe și alimentație publică. Proiectele au fost apoi expuse în Muzeul Cetății și Orașului Oradea amenajat în fostul Palat Princiar din incinta interioară.

Participarea la această secțiune nu a fost una foarte numeroasă, dar a fost simptomatică pentru tendințele recente care se manifestă în România, în abordarea și amenajarea / reamenajarea spațiilor publice. Organizatorii Bienalei au propus o tematică diversă care să acopere o gamă cât mai largă de situații și atitudini. Secțiunea a fost deschisă pentru proiecte realizate în ultimii 5 ani, care au propus amenajări / reamenajări / modernizări de:

- trasee și zone pietonale, promenade, bulevarde, pasaje pietonale, piețe civice, piețe comerciale, maluri de apă / cheiuri / faleze;
- spații asociate unor obiective de interes public / esplanade, piațete cu caracter cultural, trasee / zone cu caracter memorialistic;
- spații pentru loisir și recreere: parcuri și grădini urbane, scuaruri, promenade verzi / albastre;

- micro-spații publice din zone rezidențiale sau mixte (locuri de joacă etc.);
  - spații diverse de interes public, în regim deschis sau semi-deschis.
- Printre criteriile anunțate și urmărite de juriul secțiunii s-au numărat atât aspecte legate de calitatea intervenției (calitățile intrinseci) și integrarea în contextul local, cât și aspecte de natură procesuală și participativă și implicit a capacității spațiilor respective de a deveni spații de socializare și contact și de a spori coeziunea la nivelul comunităților locale. De aici și adăugarea sintagmei „incluziv” prin care s-a dorit sublinierea unei dimensiuni socio-economice și culturale a spațiului public, menționată frecvent în discursul european al ultimilor 10 ani, odată cu adoptarea Cartei de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile în mai 2007. Cele 17 proiecte înscrise la secțiunea „Spațiul public incluziv” au exprimat o largă varietate de situații și opțiuni punând juriul într-o situație oarecum dificilă, determinată tocmai de acest

spectru larg și divers de proiecte sub aspectul caracterului, dimensiunii, complexității, poziției specifice, combinației de materiale, adresabilității și chiar sub aspectul temporalității. Astfel că în pofida numărului relativ mic, proiectele și intervențiile prezentate au acoperit un spectru larg de tipologii și au vizat atât spații publice reprezentative de tipul piețelor publice urbane din centrul unor orașe (Baia Mare, Craiova, Râmnicu-Vâlcea, Sfântu Gheorghe), amenajărilor de fronturi la apă (promenadă la Ovidiu, jud. Constanța) sau zonelor cu caracter recreativ (stațiunea Sovata), cât și micro-spații de interes local remodelate și amenajate prin proiecte de tip participativ, având caracter temporar uneori (reactivarea spațiilor publice prin proiectul „Laborator Brăila”, co-design pentru spații publice prin proiectul „Young Placemakers Initiative” – București, spațiile semi-publice al porticului și curții interioare ale Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București prin proiectul „Inside-Out”, spațiu expozițional în aer liber pe traseul

pietonal al străzii Al. Lăpușeanu din Iași, sau Piața modulară Habermann din Sibiu). Unele propuneri s-au remarcat nu doar prin caracterul lor temporar cât și prin cel de de-localizare, un fel de spații-container, versatile și adaptabile în raport cu un anumit loc, dar mai ales cu un anumit utilizator (proiectul PopUP Răspuia – spațiu de joacă mobil sau „Clasa Mobilă” – proiect cu caracter educațional). Trebuie amintite și proiectele de „graniță” respectiv cele referitoare la spații de interes public, destinate publicului, dar amenajate pe terenuri sau în construcții cu caracter privat (Centrul Comunitar – „La Firul Ierbii” – București sau Atelierul „Fabrica de Timp Liber” – Turda, ambele în incintele unor foste zone industriale aflate în diverse stadii de conversie funcțională) precum și intervențiile cu caracter punctual menite să valorifice sau să potențeze anumite locuri (Totemuri BBP în zona Bucharest Business Park sau „Fald” – amenajare în Ravelinul Sf. Elisabeta din Cetatea Alba Carolina). Proiectele nominalizate de juriu s-au distins prin calitatea și acuratețea intervenției și designului precum și prin originalitatea și coerența conceptului. Cele 3 (trei) proiecte nominalizate exprimă totodată tendințe și preocupări relevante pentru perioada actuală: recuperarea unor spații simbolice și reprezentative pentru

comunitățile locale, amenajări peisajere în zone de agrement, proiecte de tip „tailor-made” care răspund unor nevoi specifice ale unor grupuri sau segmente sociale.

- „Reabilitarea și promovarea identității culturale a Pieței Cetății și a Turnului Ștefan” este un proiect realizat între anii 2011-2015 avându-i ca autori principali pe arhitecții Ștefan Paskucz și Ildiko Mitru, susținuți de un grup larg de colaboratori. Intervenția complexă într-un spațiu simbolic al municipiului Baia Mare, cu o puternică amprentă identitară a implicat atât lucrări de reabilitare ale unui monument istoric de categoria A, cât și reamenajarea spațiului public al pieței medievale și punerea în valoare a unor vestigii arheologice. Realizarea proiectului a fost facilitată de obținerea de către primărie de fonduri europene nerambursabile în cadrul Axei Prioritare 1 - Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – a Programului Operațional Regional 2007-2013, aspect care merită subliniat, având în vedere faptul că o bună parte a intervențiilor pe spații publice din ultima decadă au fost stimulate și susținute prin programe cu finanțare europeană.

- „Drumul Sării Sovata–Praid” este un proiect cu o puternică dimensiune peisajeră, al unui grup de arhitecți și ingineri din Miercurea Ciuc și Târgu Mureș, în care ansamblul de obiecte și amenajări

proapse și realizate creează o serie de noi trasee într-o arie protejată de cca. 70 de ha în jurul Lacului Ursu. Atenția pentru materiale și detaliul constructiv, discreția intervenției și grija acordată ambiantului caracterizează proiectul și îi conferă exemplaritate. După cum explica arh. Szabolcs Korodi, coordonatorul proiectului, lucrările s-au desfășurat pe un interval mai lung de timp, căutându-se permanent cele mai potrivite soluții: „Proiectarea și execuția lucrărilor de construire s-a desfășurat pe durata mai multor ani, mulți arhitecți și studenți arhitecți și-au pus amprenta pe proiect. Majoritatea construcțiilor se sprijină pe piloni de lemn de stejar și sunt realizate din lemn, doar trei clădiri au fundații de beton. În faza de execuție s-a restudiat fiecare locație și amenajare în parte, ajustările s-au făcut in situ. Punerea în valoare a fiecărui copac, doline, suprafețe de apă, bloc de sare, denivelări de teren, ocolirea rădăcinilor, s-a finalizat pe parcursul execuției, constructorul fiind cooperant în acest sens.”

- Proiectul „PopUP Răspuia – spațiu de joacă incluziv” are drept autori un grup de tineri arhitecți, urbanisti și alți specialiști, coordonați de Iris Popescu, Mihaela Șerban și Sabrina Ahmad și reprezintă o inițiativă originală a unui ONG (AMAI) preocupat de „dezvoltarea de proiecte, tehnici și metode alternative pentru creșterea gradului de

integrare socială a persoanelor defavorizate”. Proiectul propune un sistem modular de organizare a unor spații de joacă pentru copii cu dizabilități, caracterizat prin forme „soft” și atractive menite să stimuleze percepția senzorială și interacțiunea dintre copii cu diferite forme de dizabilități, dar și dintre aceștia și copiii tipici. Unul dintre elementele inovatoare ale proiectului îl reprezintă faptul că este mobil și adaptabil la „aproape orice context (interior / exterior)”. Atât organizatorii, cât și juriul se așteptau la o prezență mai numeroasă a arhitecților și urbanistilor în cadrul acestei secțiuni, mai ales în condițiile în care în ultimii ani proiectele de intervenție și amenajare de spații publice au fost numeroase ca urmare a oportunităților de finanțare a acestora din fonduri ale Uniunii Europene. Pentru a înțelege mai bine motivele nivelului de participare relativ redus – cel puțin în comparație cu alte secțiuni – este necesară o analiză mai atentă. Ceea ce poate fi semnalat într-o primă fază este: (1) că numărul proiectelor înscrise a fost mai mare decât cel al proiectelor înscrise la secțiunile de urbanism ale edițiilor precedente ale BNA și (2) prezența într-o pondere însemnată a proiectelor „atipice” de tip participativ, experimental, temporar ilustrează existența unui potențial de creativitate și inovare încă puțin cunoscut, exploatat și valorificat.

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

SIBIU

autor: Octavian NECULAI
curatorul secțiunii

SIBIU. SECȚIUNEA DIPLOME. ARHITECȚI ÎN AFIRMARE

CURATOR: OCTAVIAN NECULAI
JURIU: CONSTANTIN GORCEA, SILVIA
DEMETER, ZOLTAN MATHE

PREMIILE SECȚIUNII, EX-AEQUO:
GEORGIANA GRIGORE -
„INFRASTRUCTURA CA ARHITECTURĂ”
TEODORA UNGUREANU - „CASA
PIONIERULUI 2”

Proiecte pentru un azi-mâine

Îmi vine în minte să scriu „Secțiunea de aur”, dar gândesc că voi produce derută, deși ceva adevăr există fiind vorba despre oameni tineri care pornesc pe drumul acestei „profesii de aur” cu pregătirea, dorința și bagajul de acumulări deschis către viitor.

Implementarea acestei noi secțiuni - DIPLOME - ARHITECȚI ÎN AFIRMARE - este un pas mare făcut de Uniunea Arhitecților pentru Bienala sa Națională.

Am pornit cu convingerea că vom avea înscrieri numeroase, dar ceea ce a urmat ne-a întrecut așteptările. Cele 164 de proiecte de diplomă înscrise și, în final, 140 prezente în competiție, și apoi în expoziția de la Sibiu, au demonstrat dorința firească a tinerilor arhitecți români de a-și prezenta conceptele, ideile noi, munca de concluzionare a celor șase ani se studiu în Universitatea de Arhitectură și Urbanism.

Pot să afirm fără rețineră că aproape în totalitate diplomele au demonstrat că autorii sunt pregătiți și au forța să înfrunte lupta cu realitatea; că proiectele lor, multe cu soluții îndrăznețe, surprinzătoare sunt posibilele construcții de mâine.

Temele proiectelor, de o mare diversitate, cu amplasamente în mari orașe sau mici așezări, sunt conectate clar realității de mâine.

Proiectele expuse au arătat preocuparea autorilor pentru poezia și arta arhitecturii, un mare pas al acestora.

Juriul acestei secțiuni nu a avut o sarcină ușoară să aleagă atât nominalizații, cât și, în final, premiul cel mare, care a fost împărțit „ex-aequo”; încă o dovadă pentru cât de dificilă a fost alegerea.

Speranța noastră este că s-a înțeles de către participanții la acest „concurs” că, în primul rând, este important să participi, să fii remarcat, nominalizat și să câștigi sau nu. Dar... să participi!

Sibiul - o Capitală Culturală Europeană, ne-a primit cu mult interes și

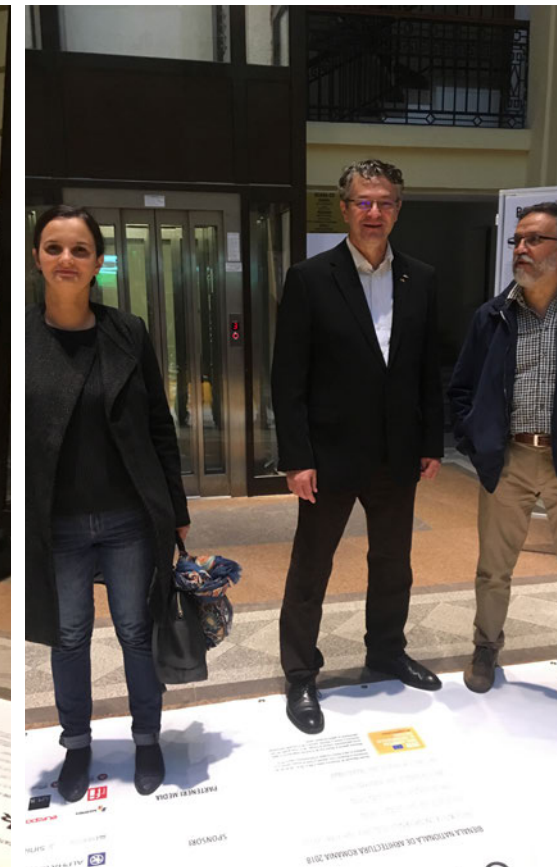
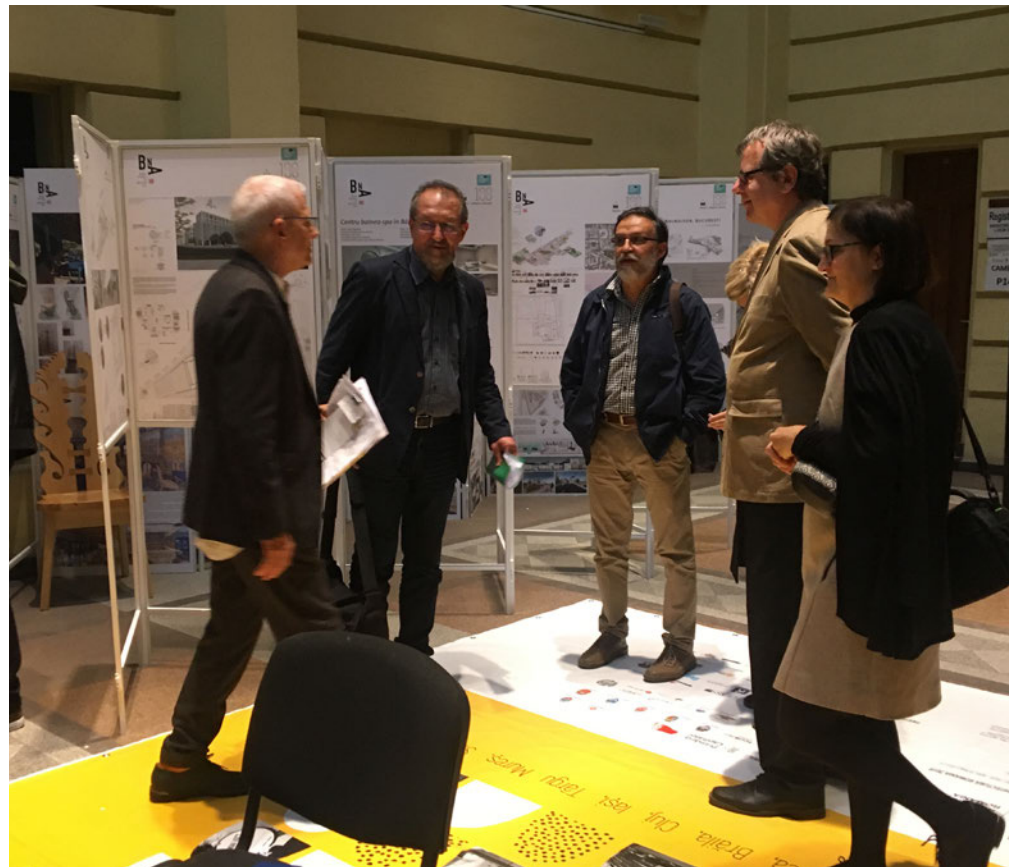
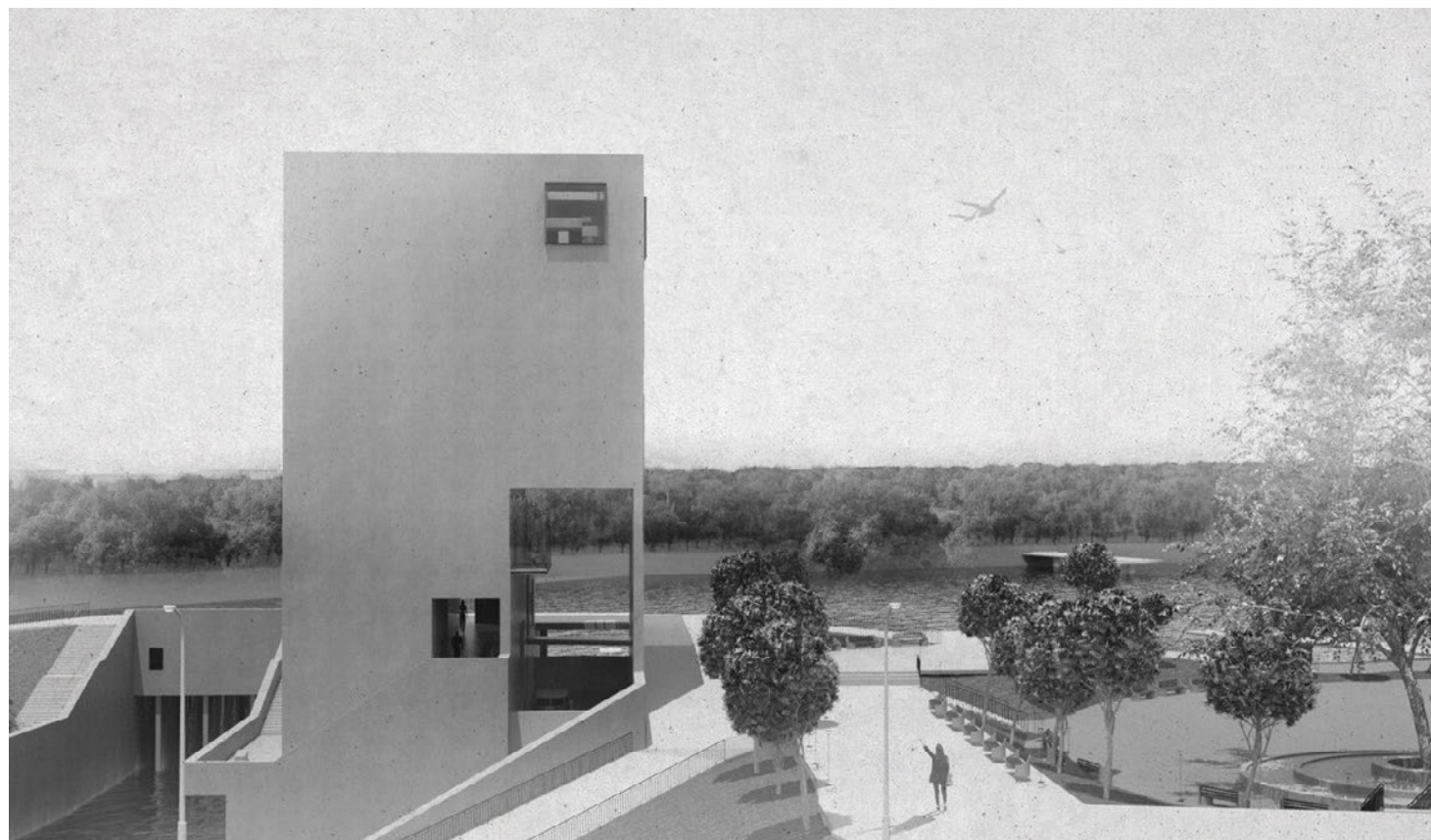
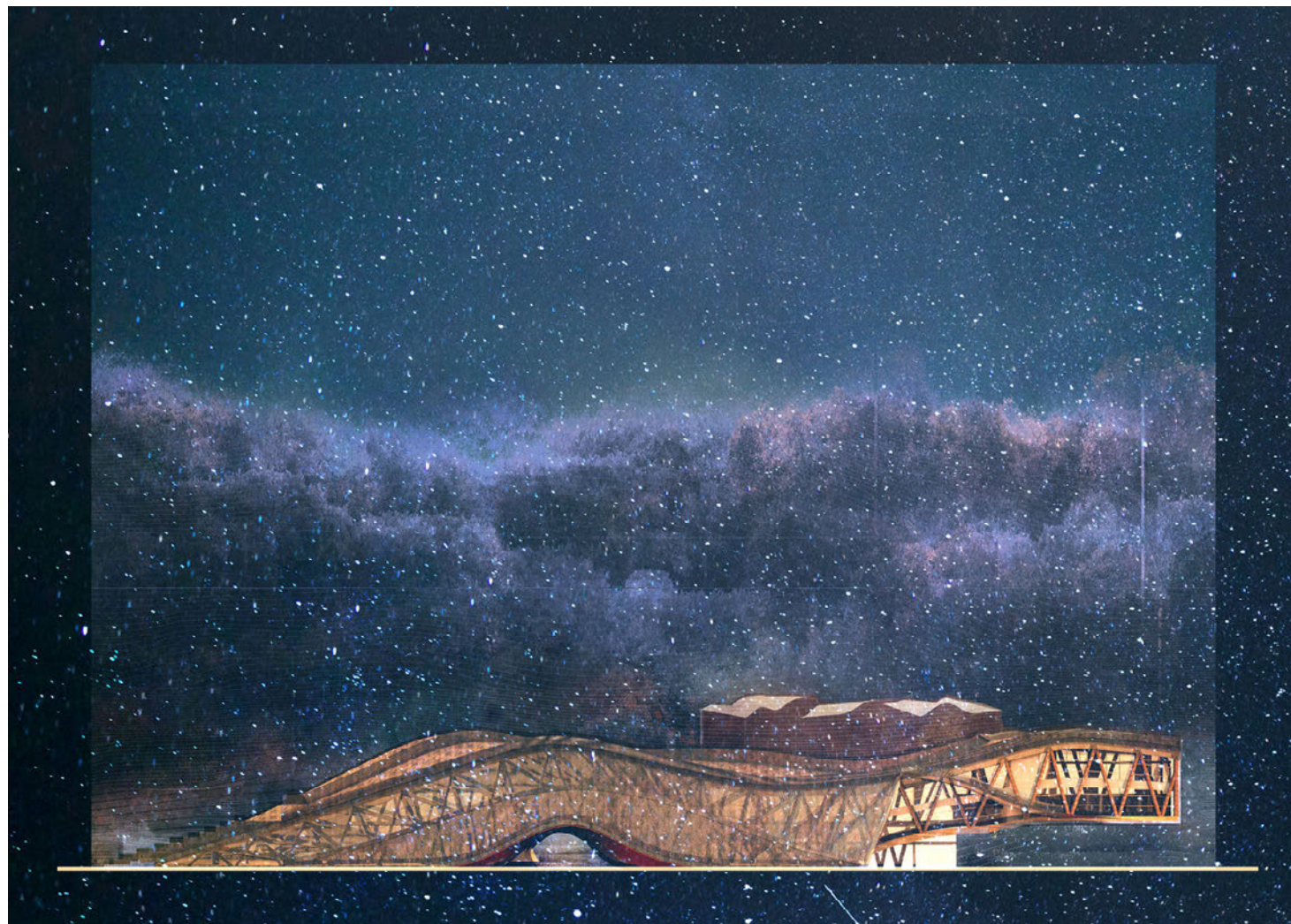
căldură, integrându-ne în marile evenimente ale orașului.

Poate că ar fi bine ca în regulamentul viitor al Bienalei să se facă câteva modificări pentru a atrage cât mai mulți participanți: un număr mai

mare de premii și un număr proporțional mai mare de nominalizații.

Această secțiune deschide o ușă tinerilor arhitecți absolvenți către viitor, către o relație directă cu ceea ce numim „consumatorii de arhitectură”.

BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ 2018

XIII

SIBIU

autor: Constantin GORCEA
președintele juriului

SIBIU. SECȚIUNEA DIPLOME. ARHITECȚI ÎN AFIRMARE

CURATOR: OCTAVIAN NECULAI
JURIU: CONSTANTIN GORCEA, SILVIA DEMETER, ZOLTAN MATHE

PREMIILE SECȚIUNII, EX-AEQUO:
GEORGIANA GRIGORE -
„INFRASTRUCTURA CA ARHITECTURĂ”
TEODORA UNGUREANU - „CASA PIONIERULUI 2”

Propunere: Arhitecți în afirmare să fie o subsecțiune a fiecărei secțiuni

Această Bienală a reușit să fie un eveniment național și prin acoperirea teritorială a evenimentelor, care s-au desfășurat în mai multe orașe de pe teritoriul țării.

De asemenea, secțiunile Bienalei au fost diversificate și extinse pentru a acoperi cât mai bine exprimarea culturală a profesiei de arhitect.

Includerea **Secțiunii Diplome. Arhitecți în afirmare** și-a găsit astfel locul în această viziune exhaustivă.

După experiența concretă avută ca președinte al juriului acestei secțiuni, în afara remarcilor prezentate deja în materialele ce au făcut publice rezultatele concursului de proiecte, așa avea o propunere organizatorică. Propunerea mea este ca diplomele să nu fie o secțiune distinctă, ci secțiunile Bienalei să aibă fiecare o subsecțiune pentru diplome.

Cred că tinerii arhitecți ar conștientiza mai bine că și în arhitectură poate să existe o specializare. Această orientare, specializare sau diferențiere, cum vrem să-i spunem, este necesară într-o anumită fază de pregătire. Lipsa ei este chiar una dintre problemele învățământului de arhitectură românesc care pregătește, în general, arhitecți buni la toate.

De asemenea, crearea în cadrul fiecărei secțiuni a unei subsecțiuni Diplome, cu premiu și nominalizări distincte, la care lucrările prezentate să fie evaluate de același juriu, ar rezolva și problema calificării membrilor juriului pentru secțiunile particulare (urbanism, design, restaurări etc.). Probabil nu se va putea impune ca membrii juriului să nu poată fi cadre universitare îndrumători de diplomă în școlile de arhitectură, dar problema imparțialității se va putea rezolva și prin regulamentul intern de jurizare.

S-ar putea face, prin prezentarea diplomelor la secțiunile specifice, și o statistică sau o apreciere a interesului acordat în învățământ unor anumite programe raportat la situația practică din realitate.

Această variantă ar rezolva și problema concentrării unui număr foarte mare de proiecte înscrise în concurs într-o singură secțiune, care credem că s-a datorat nu numai faptului că la această ediție, pentru că a fost prima cu secțiune de diplome, s-a admis participarea arhitecților care au dat diploma în ultimii cinci ani.

Din interesul acordat de tinerii arhitecți rezultă că la următoarea ediție, deși probabil participarea se va limita numai la doi sau trei ani, în funcție de calendarul sesiunilor de diplomă, participarea va fi, de asemenea, foarte numeroasă. Să ținem cont că diplomele nu mai au nevoie de o prezentare de concurs, așa cum se întâmplă cu lucrările realizate, ci doar de o adaptare a panourilor existente la formatul cadru al Bienalei.

Diploma, ca proiect, prin care trece, în mod

obligatoriu, orice aspirant la titlul profesional de arhitect se poate înscrie, în funcție de tema sau programul abordat, la una dintre secțiunile Bienalei.

Dizertațiile teoretice pentru obținerea diplomei de licență ar putea fi înscrise ca tip de preocupare sau subsecțiune a **Secțiunii Publicații de arhitectură**.

Secțiunea Evenimentul de arhitectură și strada ca o scenă ar trebui să fie deschisă atât arhitecților, cât și studenților în arhitectură ca titular, fiind genul de activitate formatoare care îi atrage pe studenți.

Spun asta și din experiența personală avută în facultate când participarea la unele evenimente sau inițierea lor (cum au fost cele organizate împreună cu colegii studenți din grupul Form Trans Inform: Spațiu-Obiect sau Om-Oraș-Natură) nu ne-ar fi fost permis să le prezentăm în astfel de competiții restricționate la absolvenții instituțiilor de învățământ superior de specialitate

Hai să vedem ce facem....

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

TÂRGU MUREȘ

text: Mihai RACU -
membru al juriului

TÂRGU MUREȘ. SECȚIUNEA EVENIMENTUL DE ARHITECTURĂ ȘI STRADA CA O SCENĂ

CURATOR: ANGELA KOVACS

JURIU: MIHAI RACU, VLAD STRĂJAN,
EMIL IVĂNESCU

PREMIILE SECȚIUNII, EX-AEQUO:
#MdIA - „Mina de idei Anina”;
Romanian Design Week 2017

ARHITECȚII MISIONARI

Cu ceva timp în urmă, am primit cadou o carte. Se cheamă „Why do architects wear black?”. Autorii au pus această întrebare și 111 arhitecți au răspuns. O parte dintre răspunsuri fac referire la neutralitate și opțiuni ușoare, dimineța, înainte din a ieși pe ușă. Altele sunt amuzante. Arno Brandhuber, din Berlin, spune că arhitecții poartă dolii pentru proiectele nerealizate. Dar câteva răspunsuri trimit la rolul arhitectului de mediator al intereselor comunității: „Pentru că arhitecții sunt misionari”, a răspuns Hermann Kaufmann.

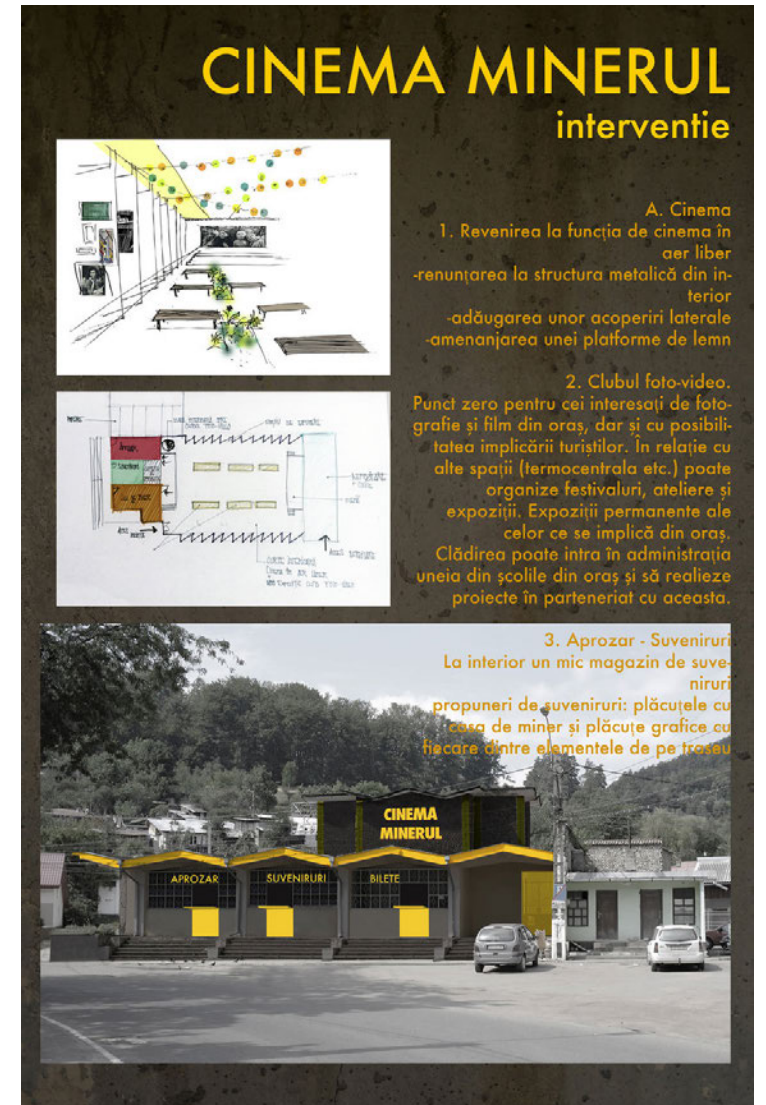
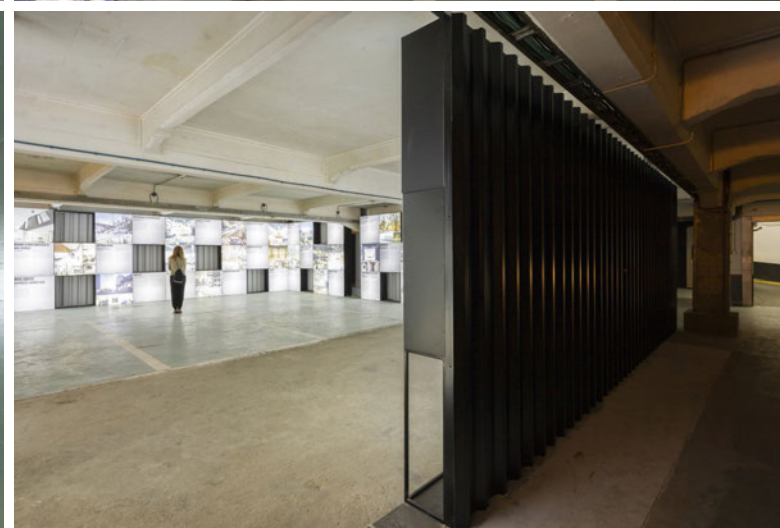
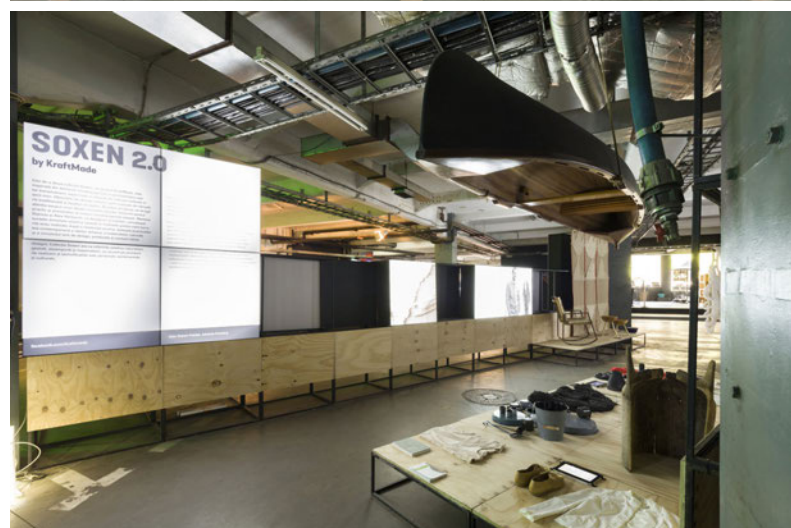
Se discută adesea între arhitecți despre „prestigiul profesiei”. De obicei, discuția se îndreaptă cu amărăciune spre meritele nerecunoscute ale arhitecților, spre rolul lor neînțeles de societate. Totuși, îndrăznesc să spun (cu riscul de a supăra o parte dintre cititori) că, într-un fel, ne merităm soarta. Ne merităm soarta atunci când așteptăm în birou ca lumea să ni se aștearnă respectuoasă la picioare, atunci când nu luăm poziție în fața distrugerilor mediului construit sau, în extremis, atunci când devenim chiar noi complici ai unor abuzuri.

Și totuși există undeva o flacără a speranței. Printre arhitecți există și misionari. Sunt arhitecții care le vorbesc copiilor din clasele primare despre arhitectură. Sunt arhitecții care, după ani de practică în unul dintre orașele mari, încearcă să salveze ceva din comunitățile în care au copilărit sau din locurile pe care le-au îndrăgit. Acești colegi ai noștri ies din zona de confort și caută, în timpul lor liber, de cele mai multe ori, probleme pe care toată lumea le ignoră într-o normalitate gri.

Din păcate, de multe ori aceste eforturi sunt considerate derizorii. Par eforturi prea mici pentru a se compara cu „arhitectura adevărată”. Dar ne izolăm în lipsa acestor activități, ne rupem de nevoile lumii reale, pe care arhitectura ar trebui să o servească.

Anul acesta, Bienala Națională de Arhitectură a avut trei secțiuni noi, care ne obligă să medităm la modul în care ne exercităm profesia zi de zi: **Diplome. Arhitecți în afirmare** (o secțiune despre curajul de a privi înainte), **Rural** (o secțiune despre modestie, demnitate și responsabilitatea față de cea mai mare parte a teritoriului țării) și **Evenimentul de Arhitectură** (o secțiune dedicată interacțiunilor, perseverenței și curajului de la firul ierbii).

Chiar dacă evenimentul de arhitectură căutat prin această secțiune ne trimite la efemer, chiar dacă unele proiecte sunt intim legate de un loc și nu le vom vedea în reviste, multe dintre ele au reușit să lase urme. Printre proiectele nominalizate am văzut un pod făcut de studenți peste Canalul Morii din Cluj, care leagă câteva blocuri de parcul de peste apă, prima pistă velo care leagă două localități din România (străbătând un peisaj superb), o documentare realizată de câțiva arhitecți și istorici care au bătut din ușa în ușa pentru a spune locuitorilor povestea cartierului în care locuiesc, (re)activări de spații uitate sau încercări de a proteja patrimoniul industrial al Minei Anina.

Toate aceste proiecte au un numitor comun: nu sunt proiecte comandate, nu au fost solicitate de nimeni, deși este mare nevoie de ele. Proiectele se datorează unor colegi care au încercat să identifice și să rezolve singuri o parte din problemele cu care ne confruntăm și care au ajuns să pară - după cum spuneam - normalitate. Multe dintre ele sunt proiecte desfășurate pe mai mulți ani și au consumat vacanțele și concediile organizatorilor. În mare parte, proiectele **Secțiunii Evenimentul de Arhitectură** propun scenarii și provoacă. Provoacă societatea să fie mai atentă și mai exigentă cu modul în care își imaginează propriul viitor. Ne provoacă pe noi, arhitecții, să ne reevaluăm responsabilitatea față de comunitate.

BIA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

TÂRGU MUREȘ

autor: Vlad EFTENIE
președintele juriului

TÂRGU MUREȘ. SECȚIUNEA FOTOGRAFIA DE ARHITECTURĂ

CURATOR: FRANÇOISE PAMFIL

JURIU: VLAD EFTENIE, IOAN LUCĂCEL,
RUXANDRA TRESTIOREANU

**PREMIUL SECȚIUNII: „STROP DE PLOAIE,
STROP DE SOARE - CRAMA AVINCIS,
DRĂGĂȘANI”**

AUTOR: VLAD GAIVORONTSCHI

Gânduri pe marginea jurizării

Celebrarea Centenarului României, în 2018, a fost de bun augur pentru Bienala de Arhitectură. Incluziunea secțiunii Fotografie de Arhitectură m-a bucurat nespus, fotografia fiind privită cu destulă reticență în trecut, existând ezitări în a-i acorda un loc titular în exprimarea și promovarea fenomenului arhitectural.

Iată că ediția aceasta a făcut dreptate. Succesul de care s-a bucurat această secțiune, atât prin preocuparea organizatorilor de a crea un mecanism cât mai complet și viabil, care să sublinieze valoarea și legitimitatea imaginii, cât și prin aflul mare de lucrări trimise spre jurizare, a dovedit interesul arhitecților în domeniul fotografiei de arhitectură. Efervescența înscrierilor și interesul pentru această secțiune au fost semnul necesar pentru a continua și aprofunda conștientizarea rolului imaginii în arhitectură.

Alături de distincții membri ai juriului - Ruxandra Trestioreanu și Ioan Lucăcel -, prin filtrul profesionist și sensibil al curatorului expoziției, Françoise Pamfil, am încercat distilarea esenței lucrărilor participante și conturarea unei direcții de abordare contemporane a fotografiei în arhitectură, cu rol transversal în educarea percepției profesioniștilor și publicului înspre acest domeniu.

Prin activitatea mea academică militez în această direcție, începând cu 2010, odată cu susținerea unuia dintre primele doctorate cu subiect considerarea fotografiei ca instrument de studiu metodic în arhitectură. Cursul dedicat acestui domeniu, pe care îl susțin în cadrul UAUIM, are rolul de a pregăti viitorii arhitecți în conștientizarea rolului imaginii și modulului ei complex de realizare, în mai multe planuri de dezvoltare personală și profesională, în fața gestului arhitectural construit, dar și a societății. Arhitectura se realizează pentru oameni și poate fi subiectul unor experiențe memorabile, dincolo de rolul cotidian. Arhitectul este acela care poate orchestra mecanismul complex de armonizare a unor multipli factori foarte diferiți care definesc arhitectura și orașul, viața oamenilor care alcătuiesc cadrul social, țintind spre ceea ce devin toate acestea, prin evoluție și transformare permanentă.

În înțelegerea fotografiei de arhitectură, o întrebare esențială este: care este

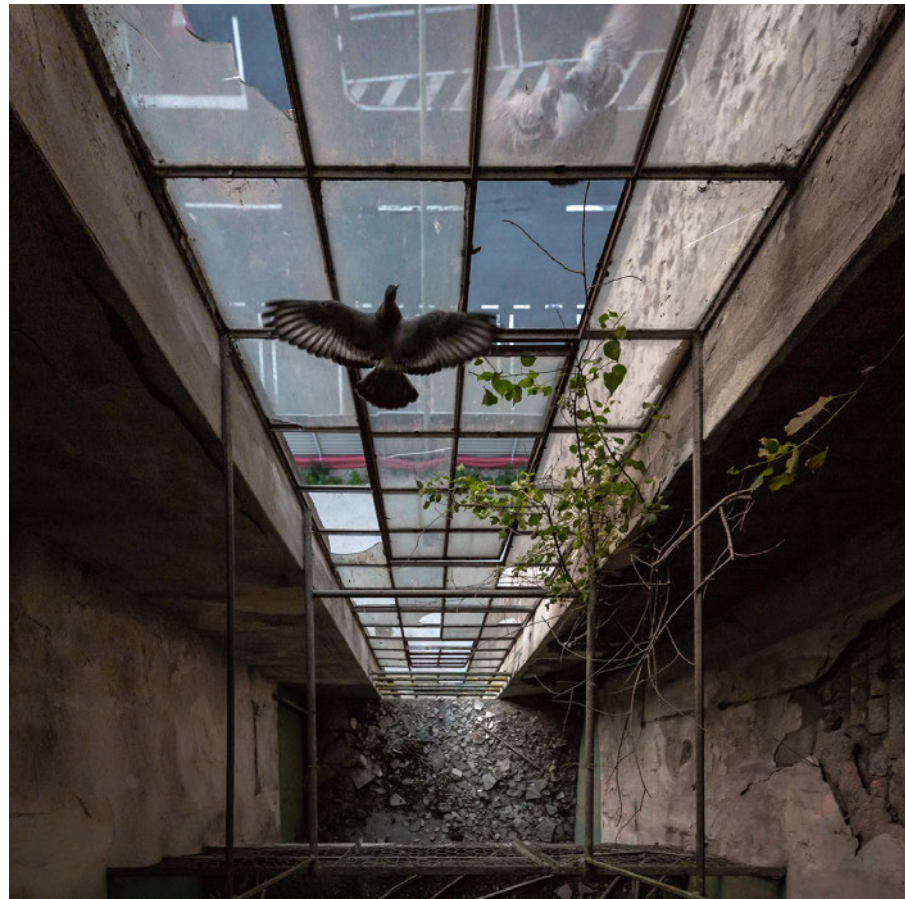

adevărul său? Comparând imaginile cu realitatea, nu este un secret faptul că realitatea pare să aducă mult mai multe informații decât simpla imagine tipărită, pentru că ceva pare să se piardă pe drumul dintre realitate și imaginea ei. În acest caz, meritul pentru un rezultat vizual cu impact este doar al arhitectului care a gândit obiectul. Un fotograf va putea cel mult să descopere unghiuri, compoziții pe care obiectul le face posibile, dar care există deja, prin prisma unui „prealabil” conceput deja. Încercând să aflu un răspuns care să pună într-o lumină favorabilă și gestul fotografului-observator, am realizat care este adevărul relației arhitect - obiect - fotograf. Louis Kahn spunea că arhitectura „se oprește” acolo unde se oprește și gândirea arhitecturală. Altceva o continuă, imposibil de proiectat și anume viața celor care folosesc clădirea - pe care aceasta o face posibilă, emoțiile lor. Fotograful este aici privilegiat. El poate beneficia atât de specularea a ceea ce arhitectul a gândit, cât și de implicarea emoțională, prin continuitate, ca observator, ca utilizator, ca trecător atent și sensibil prin peisaj. Fotograful vine din zona de emoție a trăirii obiectului, întâlnind la mijloc descifrarea rațiunii autorului arhitect. Poate îmbina așadar echilibrat două dimensiuni complementare.

Atât arhitectura, cât și fotografia împărtășesc un același secret esențial: îmbină în mod armonios două dimensiuni - cea rațională și cea poetică. Utilitatea și frumusețea. Realismul și pictorialismul. Una sau cealaltă nu sunt suficiente, cum subliniază și Robert Franck. Doar împreună, complementar și echilibrat, definesc realitatea. Sau ceea ce pare a fi real.

Fotografia de arhitectură ar trebui să miște ceva în privitor, dincolo de a arată în mod poetic o plastică spațială existentă. Trebuie să știe să se asculte, să înțeleagă rolul și magia luminii și umbrei, a texturilor, a spațialității, a punctului de stație decisiv. Să se emoționeze acolo unde altcineva doar ar trece fără să observe nimic și să știe să transpună emoția în imagine. În cele din urmă, o fotografie ar trebui să stârnească o curiozitate, să îndemne privitorul să își dorească să aibă o experiență personală: „Wow, ce clădire! Vreau să fiu acolo, să o văd, să o simt!”.

Cred cu tărie în prezentarea vieții pe care clădirea/obiectul o face posibilă prin existența lui. „Așteptați să iasă oamenii din cadru!” este expresia cu care m-am format ca arhitect. Acum, ca fotograf de arhitectură, o refuz complet. Arhitectura există prin prisma percepției, a prezenței oamenilor. Altfel, ar fi un cadru lipsit de sens. Oamenii aduc poezia trăirii, emoția ca ingredient decisiv!

Oamenii fac ca spațiul să devină loc, prin oameni există memorie și vibrație.

În cele din urmă, considerând spațiul, plastica sa, arhitectura ca facilitator al unor activități și evenimente, lumina, trăirea, vorbim despre o „arhitectura a emoției”. Atunci, spațialitatea se dizolvă și rămâne doar memoria. Fotografia capătă valoare prin prisma permanenței memoriei.

Cum se realizează o fotografie de arhitectură cu impact presupune un discurs care depășește spațiul acestor rânduri. Totul începe însă cu observarea. O clădire, un spațiu, un loc pot fi considerați parteneri de discuție. Persoane. Interlocutori. Prieteni. De un om te apropii cu grijă, să nu îl sperii, să nu îl deranjezi. Unui prieten îi cunoști și îi respecti tabieturile. Îi cauți aspectele fotogenice, îl flatezi. Ești sincer, chiar dacă poate durea. Prima impresie este decisivă, urmează apoi studiul. Înțelegerea luminii, a atmosferei. „Portretul” de arhitectură va fi o serie structurată care va conține aspecte vizuale care țin de rațiunea și de poetica spațiului.

În acest sens, ne-am bucurat să vedem preocupări profunde pentru o prezentare cât mai completă a temelor vizuale alese - și care au fost numeroase, prin prisma participării extinse. Am urmărit cât mai îndeaproape punctarea criteriilor de jurizare, care au fost și ele extinse pentru această ediție, tocmai pentru a nuanța complexitatea mecanismului de evaluare a unei imagini. Calitatea discursului vizual, originalitatea abordării, capacitatea de a îmbogăți percepția subiectului, precum și expunerea unor povești vizuale au constituit teme noi de reflecție, în acord cu evoluția domeniului și preocupările

contemporane în ceea ce privește estetica imaginii. Am considerat necesară aducerea la zi a domeniului fotografiei de arhitectură și în acest fel, în acord cu faptul că însăși arhitectura este un domeniu care oglindește prin excelență limita între prezent și viitor, în ceea ce privește concepția și procesul de realizare.

Prin prisma acestor puncte de vedere, o primă selecție a mizat pe identificarea acelor lucrări care reușesc să împingă granițele, prin impact vizual și modul de pune în operă tema vizuală aleasă. Considerăm că a fost benefic faptul că participanții au putut opta liber pentru numărul de imagini care au alcătuit lucrările prezentate, incursiunile vizuale fiind uneori mai expresive, în acest fel. Arhitectura ca fenomen a fost revelată prin multiple unghiuri și moduri de a pune spațiul arhitectural în operă, de la obiect la ansamblu, prin filtrul atmosferei și contextului fizic și emoțional, prin filtrul subiectiv al punctului de stație.

Imaginile nominalizate au reușit să întrunească atât îndeplinirea criteriilor de evaluare, cât și o armonizare a opiniilor juriului asupra discursului vizual ales. Au fost apreciate acele lucrări concise, cu un parcurs vizual atrăgător, memorabil, fără detalii ne-necesare sau lipsuri esențiale, capabile să definească prin ele însele o proprie centralitate.

Sper că este doar începutul în ceea ce privește sporirea legitimității și conștientizării rolului fotografiei de arhitectură în mediul profesional.

Sper că edițiile viitoare vor arăta o evoluție în ceea ce privește percepția domeniului vizual și sporirea impactului și profunzimii imaginilor participante.

„ARHITECTURA SE ÎNVAȚĂ DE MIC”

Secțiunea Diplome. Arhitecți în afirmare din cadrul Bienalei Naționale de Arhitectură a debutat cu un simpozion dedicat educației de arhitectură. Scopul acestui dialog a fost cunoașterea și promovarea activității arhitecților care se ocupă cu educarea copiilor de diverse vârste, pentru a înțelege arhitectura și mediul construit. Simpozionul a avut loc în holul central al Primăriei Municipiului Sibiu, unde au fost expuse panouri, planșe, machete, pliante, jocuri etc., pentru a face prezentarea cât mai atractivă. Pe lângă arhitecți, au participat numeroși părinți și copii, direct interesați de programe de pregătire și formare pentru viitorii cetățeni care vor influența cadrul lor de viață și calitatea mediului construit. Au fost invitați arhitecți din diverse orașe ale țării care au mai multe inițiative de educație pentru copii, atât independente, cât și în cadrul

claselor de arhitectură ale liceelor de artă. Dintre arhitecții, asociațiile care se ocupă cu educarea copiilor și-au prezentat activitatea: Anca Mihaela COȘA cu Asociația „Corabia cu Arhitectură”, din Câmpulung Muscel, Adela TRIF cu Asociația „ATELier de arhitectură”, din Craiova, Ion NECULAI și Adina MARIN cu „Eematico”, din București. La simpozion și-au prezentat activitatea și arhitecți îndrumători ai claselor de arhitectură din cadrul liceelor de artă: MATHE Klára Krisztina, din Miercurea Ciuc, Daniela RADU, din Târgoviște, Iuliana GELIMAN, din Bacău.

text și foto: Gabriela PETRESCU

Daniela Radu

Adela Trif

Anca Mihaela Coșa

Máthé Klára
Krisztina

Ion Neculai

Iuliana Geliman

text și foto: Adela TRIF

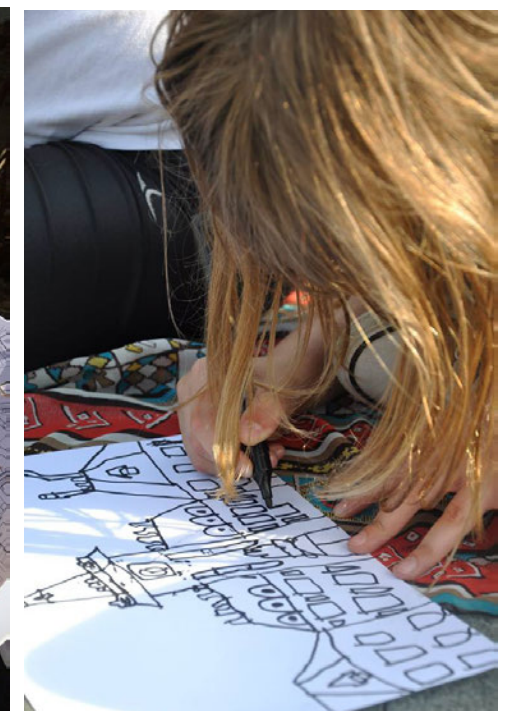
„ATELIER DE ARHITECTURĂ”, CRAIOVA

ATELier nu este despre a-i învăța pe copii „arhitectură”, ci despre a-i învăța să gândească creativ rezolvarea problemelor, este despre a-și folosi abilitățile vizuale în procesul de gândire.

Un alt mesaj important transmis în cadrul atelierelor este despre importanța procesului în toate acțiunile pe care le facem, importanța pașilor până la obținerea rezultatului final, anticiparea și vizualizarea acestora, organizarea și planificarea fiind încă două aspecte importante în tot acest proces.

În tot acest demers, am înțeles cât este de important pentru copii să fie conectați la mediul construit, să-l vadă, să-l simtă, să-l cunoască, să interacționeze cu acesta, să le păstrăm activă curiozitatea despre tot ceea ce îi înconjoară. Iar în ceea ce privește mediul construit, mizăm cu putere pe educația pentru patrimoniu ca factor esențial în definirea clară a originilor, resurse decisive de identitate.

ATELier de arhitectură este un proiect ce își propune să contribuie la conturarea unei mase critice în ceea ce privește educația de arhitectură sub foarte multe ei aspecte, conștientizând impactul pe care aceasta îl are în procesul educațional non-formal.

text și foto: Ion NECULAI,
Adina MARIN

EEMATICO, BUCUREȘTI

Noi cei din **Eematico** credem că joaca este mecanismul fundamental de învățare și folosim această idee pentru a crea și implementa cursuri practice pentru copii, bazate pe joacă, construire, experimente și jucării educaționale.

În trei ani de activitate, am creat mai mult de 350 de ore de conținut educațional cu 600 de activități și tot atâtea materiale didactice... jucării... pe care le-au încercat mai bine de 4.500 de copii. Cele 350 de ore de conținut sunt grupate în cursuri, tabere și activități de sine stătătoare. În general, împărțim activitățile în două grupe de vârstă: 3-6 ani și 7-12 ani. În tabere, sunt împărțite în 4-9 și 7-12 ani.

Cursurile pentru copii mici sunt **I Can Be** și **I Will Know**. Primul este un parcurs educațional prin universul ocupațional și pre-ocupațional al adulților, dedicat copiilor cu vârsta de grădiniță sau școală pregătitoare.

La copiii mari, cursurile sunt grupate în jurul ideii de a-i ajuta să dea sens lucrurilor pe care le învață în școală, mai ales în zona științelor naturale și științelor exacte. **Maker Exploratorium**, compus din 8 module, face acest lucru prin proiecte de bricolaj individuale care să explicitizeze noțiuni din domenii precum Geometria, Mecanica, Știința Materialelor, Optica și încă 4 alte domenii. Bricolajul permite, de asemenea, exprimarea laturii creative și artistice a copiilor. Celălalt curs al nostru, **Inginericum**, este un parcurs prin cele 4 ramuri ale ingineriei clasice - Chimică, Electrică, Mecanică și Civilă. De această dată însă explorarea se face de către copii în echipă, pentru a realiza experimente complexe sau construcții la scară mare.

Taberele caută să proiecteze tipul nostru de educație în 6 zile dedicate unor proiecte de construire la scară mare, de la 0, și de realizare a unor activități practice în jurul acestor construcții. Până acum am avut 4 teme: Makeyland - tabără de construire a unui parc de distracții; Green Galaxy - tabără de construcții sustenabile; Discovery Express - tabără de descoperire culturală prin construire și The Magical Garden of Science - tabără de construire a unui ansamblu cu 7 pavilioane dedicate mai multor tipuri de activități științifice, practice și artistice. Taberele nu sunt toate dedicate doar copiilor, unele fiind destinate echipei părinte-copil, folosind construirea ca mijloc de dezvoltare a relațiilor dintre aceștia.

Procesul de dezvoltare al acestor cursuri își întregesc misiunea prin transferarea activităților și către copiii din medii defavorizate, prin intermediul ONG-ului nostru.

Arhitectura se regăsește în procesul iterativ de învățare pe care îl aplicăm, similar procesului de proiectare. Copiii trec prin mai multe etape: întâi explorarea subiectelor, prin materiale didactice sau situații create de către noi. Lucrurile pe care le descoperă le aplica în alte etape în care trebuie să bricoleze, construiască sau să facă experimente proprii. Fiecare etapă este una din care ei învață și, chiar dacă nu le iese prima oară, trag concluziile ce îi ajută să meargă mai departe. Este ceea ce lumea numește „design thinking as a learning tool”. **Architectural thinking as a learning tool**. Arhitectura nu este doar o meserie, ci o formă de gândire care se regăsește în multe domenii, unele aparent foarte îndepărtate.

Motivul pentru care gândirea de **arhitect** este la baza procesului de învățare este că în construirea proiectului **Eematico** și al cursurilor

sunt implicați, încă de la înființare, mulți arhitecți și absolvenți de arhitectură.

Nu putem încheia fără a povesti despre cum am încercat să aducem **Arhitectura** în mediile defavorizate. Prima încercare a fost în 2016 când, alături de Asociația Zeppelin, Nod Makerspace și Mihai Duțescu am făcut un workshop de 3 zile, unde copiii de la Școala 134, din Ferentari, cu ajutorul echipei, au conceput un pavilion pe care l-au construit și dus la ei la școală - **Casa cu tobogan**,

bibliotecă și ferestre mari.

Cursurile noastre permit, printre altele, concretizarea ideilor, la dimensiuni care îi fac pe copii să înțeleagă mai bine spațiul și forma. Posibilitatea de a încerca lucruri care sunt rezervate, de obicei, adulților le dă curaj și încredere în sine, deschizând perspective noi, la vârste fragede. Precum arhitecții care, după ce construiesc prima oară proiectul lor, încep să înțeleagă ce înseamnă cu adevărat această profesie atât de complexă.

ARH. MÁTHÉ KLÁRA KRISZTINA - PROFESOR DE ARHITECTURĂ, LICEUL DE ARTE „NAGY ISTVÁN”, MIERCUREA CIUC

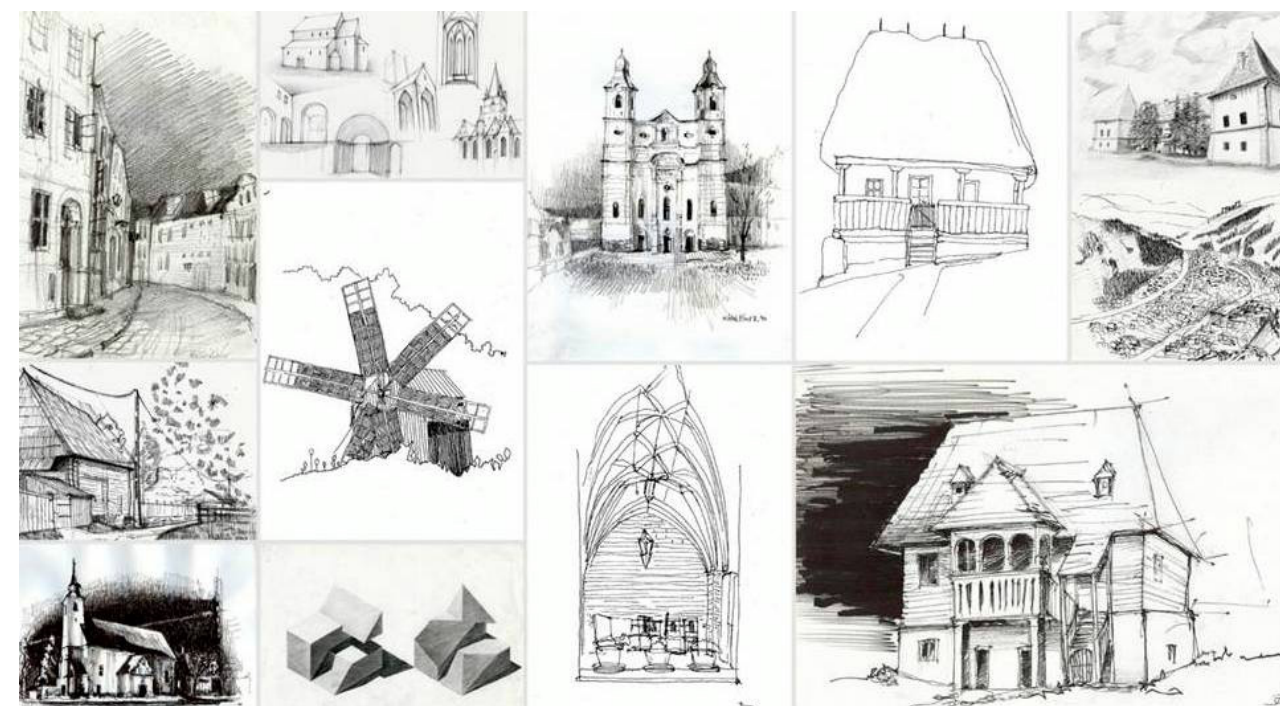
Profesia de arhitect este una foarte veche și importantă. Nikolaus Pevsner, în introducerea cărții despre istoria arhitecturii europene (**An Outline of European Architecture**), susține că arhitectura are dreptul de a invoca o superioritate față de celelalte arte vizuale prin acțiunea sa asupra societății și a individului. Ea nu numai că se manifestă în două și trei dimensiuni precum celelalte arte vizuale, ci chiar ea creează spațiul, cu efecte de lungă durată. Este obligatoriu consumată de toată lumea, trăirea mediului construit este inevitabilă pentru individ. Prin acesta responsabilitatea arhitectului este extrem de mare. Conștientizarea acestei responsabilități este foarte importantă pentru viitorii arhitecți. Însă fiecare individ trebuie să înțeleagă și să fie sensibil față de mediul construit fiindcă societatea ajunge la un nivel superior de dezvoltare prin indivizi cu pretenții. De aceea, arhitectura trebuie învățată de mic. Arhitectura fiind o artă, educația la nivel liceal își are locul în învățământul vocațional de artă, unde elevii au posibilitatea de a căpăta o educație vizuală complexă și cunoștințe de cultură artistică necesare deja pentru admiterea în facultate.

În cadrul secției de arhitectură a Liceului de Arte „Nagy István”, din Miercurea Ciuc, s-a construit în ultimii ani un proiect pedagogic care privilegiază sensibilitatea și responsabilitatea - față de oraș, de comunitate, de natură și de patrimoniu. Elevii învață și lucruri tehnice, și despre modele și principii în meserie, dar le învață și prin exercițiu, prin crearea de obiecte și lucrul cu un context. Elevii liceului participă la Olimpiada de Arhitectură, care are loc în fiecare an, câștigând an de an numeroase premii.

Scopul educației de arhitectură la Liceul de Arte „Nagy István” este, pe lângă cele menționate mai sus, și dezvoltarea unei gândiri deschise, largi, capacitatea de a formula și abilitatea de a exprima idei. Cunoașterea tradițiilor și a arhitecturii populare locale este considerată componentă foarte importantă. Totodată este indispensabilă dezvoltarea empatiei față de diferite categorii sociale dezavantajate sau defavorizate, precum și lucrul în echipă.

Pentru atingerea acestor scopuri facem proiecte școlare și extrașcolare interdisciplinare, ca de exemplu studierea matematicii prin arhitectură interioară, machetarea clădirilor importante din zonă din materiale palpabile pentru nevăzători. Excursiile de studii dau posibilitatea de a cunoaște arhitectura mai profund prin realizarea de schițe.

În taberele de creație de vară, de cinci zile, elevii primesc o temă într-un sit (pentru o comunitate), pe care trebuie să o studieze. Ei realizează schițe, lucrând prima dată individual, apoi în grup, care duc la o finalitate prin realizarea efectivă a construcțiilor.

text și foto: MÁTHÉ Klára Krisztina

text și foto: Daniela RADU

ARH. DANIELA RADU

ARHITECT ASOCIAT „CD+DR & PARTENERII”

COORDONATOR ȘCOALA DE ARHITECTURĂ LA CENTRUL DE ARHITECTURĂ, CULTURĂ URBANĂ ȘI PEISAJ „MUNTENIA VEST”

PROFESOR DE ARHITECTURĂ, LICEUL „BĂLAȘA DOAMNA”, TÂRGOVIȘTE

ÎNCEPUTURI. 2001-2002 este anul înființării Secției de Arhitectură în cadrul Liceului de Arte „Bălașa Doamna” din Târgoviște, când apare clasa a IX-a, cu 30 de elevi, împărțiți în 2 grupe. Din ianuarie 2002, am început să predau cursul de desen proiectiv, apoi am preluat și orele de atelier. Atașamentul față de copii s-a produs din prima zi!

Când au terminat primele promoții de liceu, am avut primele mari satisfacții: elevii intrau la facultate toți (dar absolut toți!), mulți dintre ei neavând nicio altă pregătire decât cea căpătată în timpul orelor de școală.

PROIECTE CULTURALE. În anul 2007 apare primul proiect cultural finanțat din Timbrul de Arhitectură la care se angajează Filiala Muntenia Vest, eu fiind coordonator principal. În cadrul acestui proiect destul de amplu, am organizat **primul concurs de arhitectură din țară, destinat elevilor din învățământul preuniversitar.** Concursul are mai multe faze, se bucură de succes și se desfășoară de atunci anual. În 2018 a avut loc ediția a XI-a, ultimele șase fiind extinse și cu o secțiune de literatură scurtă.

Prin vizionarea expozițiilor cu lucrările participante la aceste concursuri și urmare a discuțiilor ce au loc pe baza acestora cu elevii liceului de artă, nivelul de creativitate și tehnicile de lucru s-au îmbunătățit continuu. De la mențiuni, elevii care participă la **olimpiadele naționale** (organizate pentru clasa a XI-a și a XII-a) au început să vină cu premii, culminând cu anul 2018 când, din cele 4 secțiuni la arhitectură pentru ultimul an de învățământ, 3 premii întâi au fost obținute de elevii ai Liceului de Arte din Târgoviște.

ȘCOLI DE VARĂ (Tabere de arhitectură). Primele tabere de creație la care au participat elevii Liceului de Artă Târgoviște au fost prin anii 2005, la Arbănași și Poiana Pinului. Am început să organizez un fel de **tabere de zi** în timpul vacanțelor de vară, cu elevi de la Liceul de Arhitectură, dar și studenți-arhitecți (majoritatea foști elevi ai mei), desfășurând diferite activități la sediul OAR Muntenia Vest. Așa a luat ființă macheta Centrului Istoric al orașului Târgoviște (sc. 1:500) și alte machete la scară mai mare ale unor clădiri cunoscute.

După o colaborare cu arh. Arpad Zachi la un proiect „Casa Bunicilor”, cu o școală de vară la care au participat studenți de formație multidisciplinară, anul acesta am fost coordonatorul unei acțiuni asemănătoare, în cadrul unui proiect cultural - „Pucioasa, case de poveste”, desfășurat de OAR Muntenia Vest în colaborare cu Primăria Pucioasa, Centrul Național de cultură Pucioasa și Liceul de Arte „Bălașa Doamna” din Târgoviște. Timp de 3 săptămâni, tineri elevi și studenți arhitecți de la UAUIM au luat în studiu un număr de case de vilegiatură construite la începutul sec. al XX-lea în stațiunea Pucioasa. S-au făcut relevee, desene, s-au întocmit proiecte și, în final, au fost executate machetele lor la scara 1:50. Toate materialele rezultate au fost expuse într-o expoziție publică cu ocazia Zilelor Orașului Pucioasa.

ȘCOALA DE ARHITECTURĂ PENTRU COPII.

Începând cu vara 2014, coordonez un cerc de arhitectură pentru copii de la 7 la 14 ani, în cadrul Centrului de Arhitectură, Cultură Urbană și Peisaj al OAR Muntenia Vest-Târgoviște, având ca prioritate activități de educare a copiilor. În funcție de abilitățile fiecărui copil, urmăresc să dezvolt în ei acea plăcere pentru artă și, în primul rând, pentru arhitectură, prin pictură, grafică, modelaj, tehnici mixte, modă, lectură, benzi desenate sau studii de volume geometrice.

Constat că dorința copiilor (uneori a părinților) de-a participa la aceste cursuri este din an în an mai mare,

dar puțini colegi își arată interesul pentru o astfel de muncă. În prezent, ca profesor la cursurile de liceu am un coleg arhitect tânăr, Bogdan IVAȘCU, un fost elev din primele promoții, care s-a dedicat profesiei de dascăl cu mult talent și dăruire. La Centrul de Arhitectură, o alta **foastă elevă** a mea, Cristina LUCA - arhitect stagiar acum, mă ajută în activitatea cu copiii.

Consider că doar cu dragoste pentru copii, dragoste pentru arhitectură, dragoste pentru patrimoniul ridicat cu trudă de străbuni se poate forma o generație educată în a aprecia arta „imposibil de ignorat” care este ARHITECTURA.

text și foto: Iuliana GELIMAN

ARH. IULIANA GELIMAN PROFESOR DE ARHITECTURĂ LICEUL DE ARTĂ „GEORGE APOSTU”, BACĂU

În cei 18 de ani de existență a specializării Arhitectură, din cadrul Colegiului Național de Arte „George Apostu” din Bacău, elevii au obținut rezultate notabile concretizate prin numeroase premii și mențiuni la concursuri și olimpiade naționale.

Caracterul complex al specialității, îmbină elementele artistice cu cele tehnice, necesitând o pregătire de sinteză ce a determinat structura curriculară a învățământului pentru arhitectură, creând elevi capabili de a face față unei ulterioare pregătiri în domeniu. Am pus accentul pe interacțiunea dintre profesor și elev, într-o relație dinamică, concentrându-mă asupra învățământului formativ și încurajând creativitatea individuală.

Atelierul de arhitectură are următoarele variante de activități, cu scopul de a lega activitatea didactică din timpul anului de activitatea practică: excursii de documentare - workshop arhitectură - studii de locuire, desen proiectiv și perspectivă, istoria arhitecturii, participări la concursuri și olimpiade. Disciplina Atelier Arhitectură (se predă numai la clasele a XI-a și a XII-a), Desenul Tehnic și Perspectiva cultivă creativitatea și dezvoltă intuiția la elevii dezvoltând inteligența spațială, kinestezică, artistică, matematică și lingvistică. Noțiunile de teoria arhitecturii nu presupun memorarea răspunsurilor învățate mecanic, ci de a pune întrebări și de a găsi creativ răspunsuri la ele. Altfel, fără promovarea creativității și fără încurajarea intuiției, geniul copilului se stinge.

În clasa a XI-a elevii de la Secția Arhitectură studiază arhitectura tradițională românească și finalizează studiul printr-o expoziție de proiecte și machete. În această etapă elevii realizează relevée (un prim contact, empiric, cu obiectul arhitectural), măsurători, schițe, fotografii proprii ale unei construcții situate în Muzeul Satului din Sibiu.

Lucrările practice realizate în cadrul atelierului se referă la studierea și realizarea unor proiecte de arhitectură cu ajutorul pieselor desenate, scrise, cât și a unor machete de studiu, prin transpunerea corectă a scârilor grafice specific, precum și la aspectul estetic folosind diverse tehnici de prezentare. Scopul este de a obișnui elevul cu activitatea practică pe care acesta să poată să o urmeze și după terminarea liceului, precum și cu disciplina acestei activități prin predări la termenul riguros fixat. Scopul urmărit este atins atunci când elevul s-a familiarizat cu modalitățile de reprezentare, scări grafice, compuneri și descompuneri de spații, exersarea și aplicarea acestora pe cazuri concrete ale diversilor arhitecți (se va avea în vedere ca exerciții de acest tip să fie lucrate individual sau în grup, în funcție de complexitate).

Totodată prin activitatea de organizare, planificare și abordările propuse se urmărește caracterul etic al actului de proiectare ca operațiune modelatoare de mediu, aptă să modifice, să corecteze comportamentul de kitsch, caracterul estetic al actului de proiectare prin codificarea unui mesaj emoțional, afectiv, potențial generator de frumos, cât și dezvoltarea lucrului în echipă și individual, spirit antreprenorial, folosirea noilor tehnologii pentru a învăța și crea, încurajarea abilităților de lider, dezvoltarea abilităților de rezolvare a problemelor (să găsească singuri

cele mai bune soluții), dezvoltarea abilităților de comunicare - să învețe să se exprime liber cu propriile argumente, dezvoltarea abilităților de inteligență emoțională - propriile sentimente trebuie conștientizate și folosite în viața socială. Contribuția personală la procesul de predare în cadrul atelierului de arhitectură a constat în pregătirea continuă a elevilor care au adunat rezultate remarcabile la olimpiade și concursuri de toate nivelurile, cât și la îmbunătățirea programelor, temelor, curriculumului și a procesului de predare-învățare-evaluare prin metode specifice, cu scopul nu doar de a obține rezultate pentru elevi, ci și de a-i stimula să își dezvolte talentele și competențele. Realizarea acestor activități ce creează un echilibru între învățare și relaxare, între efort și joc, între

teorie și practică este necesar, iar fără acestea atât dezvoltarea învățământului, cât și a tuturor celor implicați - elevi și profesori - nu are șanse de reușită. În viață, domeniul arhitecturii este legat și de bunăstarea financiară. Astfel, pe lângă cultură generală dobândită din cărțile consultate și transformate în caiete de schițe, practica desenului, a proiectelor de arhitectură trebuie susținută de prezentările orale în expoziții, adaptate la studii de caz, jocuri de rol și exerciții adaptate vârstei lor. Elevii dobândesc astfel și abilități de vânzări, marketing, public speaking etc. Astfel, consider că progresul e mai important decât perfecțiunea și sunt convinsă că fiecare dintre noi ne dorim să inspirăm elevi care să crească într-un context mai frumos decât am crescut noi.

BNR BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ 2018 XIII BUCUREȘTI

text: Pavel POPESCU

„SOS CULELE OLTENEȘTI!” EXPOZIȚIE ȘI SIMPOZION ORGANIZATE LA BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI ÎN DATA DE 30 OCTOMBRIE 2018

Expoziția a fost concepută în anul dedicat Patrimoniului Cultural European, de filiala Oltenia a Uniunii Arhitecților din România, ca expresie a preocupării și îngrijorării față de indiferența și pasivitatea cu care tratează societatea românească un tip de construcții specific acestor locuri, a pericolului în care se află monumente istorice de importanță națională pe cale de dispariție, a nevoii de a apăra și salva construcții devenite simbolice pentru identitatea noastră culturală, martori ai istoriei naționale și expresie a rezistenței creatoare a poporului român.

Deoarece este binecunoscută preocuparea majoră și permanentă a Băncii Naționale a României pentru valorile naționale și conservarea și protejarea patrimoniului cultural construit, s-a considerat că alăturarea

prestigiului BNR unei cauze nobile și de maximă importanță și urgență a culturii române crește șansele de reușită a acțiunii noastre.

Suntem convingeți că salvarea Culelor Oltenești este o cauză națională pe care avem obligația s-o apărăm cu toată forța, convingerea și competența, pentru că pierderea lor poate fi definitivă și ireparabilă. Odată cu pierderea culelor, riscăm să pierdem elemente fundamentale ale identității culturale și ale bogăției noastre culturale. Fără cule, vom fi mai săraci și mai neînsemnați.

Culele din Oltenia sunt construcții care reprezintă o tipologie aparte, a căror apariție a fost dictată de viața socială și nevoile impuse de mediu, sub influența obiceiurilor și tradițiile locale și sunt consecința unor cauze sociale și fapte istorice care s-au manifestat exclusiv în această regiune, ca un corolar al vremurilor de restriște. Structura funcțională, înfățișarea și amplasarea lor s-au conturat sub presiunea unor împrejurări istorice bine determinate.

Culele din Oltenia au fost construite de boierimea mijlocie și negustorii înstăriți, ca mijloc de apărare

împotriva pericolului invaziilor de la sud de Dunăre și, cu timpul, au devenit adăposturi împotriva unor mișcări țărănești sau unor acte de haiducie.

Cu toate acestea, un studiu asupra structurii culelor, cu o analiză tehnică și istorică prin care să se lămurească apariția lor și a unor elemente de ordin arhitectural nu s-au făcut până în prezent. Publicațiile dedicate culelor au caracter de prezentare mai mult literar decât etnic.

Materialul prezentat în expoziție demonstrează valoarea istorică, arhitecturală și rolul social al Culelor. Acțiunea noastră a încercat să trezească interesul pentru Culele din Oltenia și să aprindă dorința de a fi restaurate, conservate și puse în valoare, pentru ca generațiile viitoare să le cunoască valoarea, puterea de creație și starea de cultură și civilizație a străbunilor noștri.

Expoziția reprezintă o bogată bază documentară (făcută pe teren) și un semnal de alarmă.

B N A

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

BUCUREȘTI

autor: Cătălin BERESCU

LOCUIREA INFORMALĂ ȘI PLANIFICARE PARTICIPATIVĂ CU VLADIMIR MACURA ȘI ZLATA VUKSANOVIC

Profesorul dr. arh. Vladimir Macura este un arhitect sârb care lucrează în domeniul locuirii informale încă din anii '80, atât în cadrul Societății pentru îmbunătățirea vieții romilor, un ONG cu o foarte interesantă activitate de planificare participativă, cât și ca director al Direcției de Planificare Urbană a orașului Belgrad, calitate în care a realizat o mapare integrală a tuturor comunităților sărace, informale, defavorizate de pe teritoriul orașului și din împrejurimi. Este foarte posibil ca Belgradul să fi fost prima capitală europeană cu o astfel de hartă la începutul anilor 2000. Inutil de spus, Bucureștiul și România au mult de recuperat în materie de identificare a zonelor marginalizate, recente atlase din 2016 ale zonelor sărace fiind doar un prim pas, foarte întârziat de altfel, în demararea unui proces de planificare urbană care să gestioneze decent locuirea săracă.

Pe lângă activitatea națională, Vladimir Macura a căpătat și prestigiu internațional, fiind invitat ca expert la numeroase întâlniri ale OSCE, UN-Habitat, World Bank sau ale Comisiei Europene. Soția lui, Zlata Vuksanovic Macura, arhitect și urbanist care actualmente lucrează la Institutul de Geografie al Academiei Sârbe de Științe, a fost coordonatoarea de proiecte în cadrul UN-Habitat Serbia, calitate în care a realizat numeroase proiecte de intervenție pentru comunități defavorizate, migranți interni sau zone afectate de războiul iugoslav. Ea descrie procesul de construcție a unui lot care se densifică prin diverse acțiuni. Această istorie contemporană completează de altfel munca de istoric urban al Zlatei Vuksanovic, autoare a unei publicații multiplu premiate despre locuirea în Belgradul interbelic.

Autorii susțin prezentări publice legate de temele lor de cercetare, prezentări la care e de așteptat să participe un public foarte variat, contribuind astfel la deschiderea profesiei noastre către teme stringente ale societății și, în mod cert, poate atrage specialiștii implicați în proiecte de dezvoltare și cercetare, după cum am menționat, posibilibi noștri oaspeți având o bună notorietate internațională. Este de menționat că Serbia și România împărtășesc foarte multe trăsături comune, jocul diferențelor și asemănarilor fiind, din experiența mea, mai profitabil decât cel al obsesivei raportări la Vest.

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

BUCUREȘTI

text: Alexandru PANAITESCU

foto: Răzvan HATEA

PREZENTAREA ALBUMULUI MONOGRAFIC „IOANA GRIGORESCU. CALEA SINCERITĂȚII”

Printre numeroasele manifestări organizate în cadrul celei de a XIII-a ediții a Bienalei Naționale de Arhitectură 2018 s-a înscris și prezentarea, la București, a albumului monografic Ioana Grigorescu, calea sincerității, lucrare editată de UAR și revista **Arhitectura**.

Manifestarea s-a desfășurat în prитоarele spații ale Centrului de Cultură Arhitecturală al UAR din str. Calderon 48 și s-a înscris în seria mai largă de acțiuni de promovare a cărții, care a început prin participarea la Anuala de Arhitectură București din iulie 2018, unde a primit Premiul Președintelui Filialei București a OAR. A urmat lansarea volumului în deschiderea Zilelor Culturii Urbane de la Uzina de Apă din Suceava. Deosebit de onorant a fost și momentul prezentării albumului „Ioana Grigorescu. Calea sincerității” în cadrul BNA - Secțiunea Publicații de arhitectură, care s-a desfășurat în splendida sală de lectură a Bibliotecii „Gheorghe Asachi” de la Universitatea din Iași.

Seara din Calderon a fost deschisă de doamna arh. Ileana Tureanu, președintele UAR, care a făcut o succintă prezentare a semnificației editării cărții, ca parte din programul RECUPERAREA REPERELOR, prin care UAR urmărește, consecvent în ultima vreme, cunoașterea personalităților arhitecturii românești. Totodată, a evidențiat căldurosa contribuția echipei care a elaborat cartea, formată din arh. Alexandru Panaitescu autor/coordonator și foto și echipa UAR formată din arh. Rodica Panaitescu - cercetare arhivistică și foto, arh. Ioana Alexe - concept grafic și DTP, Claudia Ștefănescu - corectură texte, Olimpia Sultana - sprijin bibliografic, Răzvan Hatea - scanări, realizarea lucrării valorificând Fondul Ioana Grigorescu din Arhiva UAR și fiind finanțată din fondul Timbrul de Arhitectură.

S-a evidențiat contribuția entuziastă a întregii echipe care s-a implicat în editarea lucrării, exprimându-se călduroase și sincere mulțumiri tuturor.

Arh. Alexandru Panaitescu a prezentat viața și mai ales creația arhitectei Ioana Grigorescu, insistând asupra remarcabilei sale reușite de a face în lucrările de restaurare a monumentelor istorice o sinteză armonioasă între tradiție și modernitate, evidentă mai ales în intervențiile de care s-a ocupat la mănăstirile Dragomirna, Sucevița sau Dealu, dar și la Humor, Putna, Slatina ș.a. Expunerea a fost ilustrată cu proiecții și o miniexpoziție dedicată vieții și operei Ioanei Grigorescu, care au urmărit aducerea în atenția participanților a personalității Ioanei Grigorescu, din păcate, astăzi foarte puțin cunoscută, inclusiv în mediul profesional.

În cadrul discuțiilor care au urmat, o intervenție de reținut a avut domnul prof. dr. arh. Virgil Polizu, care și-a făcut „ucenicia” în domeniul restaurării monumentelor istorice alături de arh. Ioana Grigorescu. Punctul său de vedere a stârnit o dezbatere mai animată, susținută colegial cu Ileana Tureanu și Alexandru Panaitescu, încheind întâlnirea într-o atmosferă amicală.

În final, participanții au primit câte un ecuson din ceramică inspirat de un autoportret al Ioanei Grigorescu, realizat de tânărul arhitect Andrei Tache.

CRISTINA ȚURLEA EXPOZIȚIE DE PICTURĂ - „PRIVIRI”

Lumină în noaptea, vânt pe pământ, 40x50 cm

un om se trezește din somn
ia un creion desenează
un cerc un cerc un cerc
până începe să plouă

autor: Cristina ȚURLEA

Am misiunea dificilă de a vorbi despre propria mea expoziție. Doar câteva cuvinte voi spune și apoi voi lăsa imaginile să vorbească.

Trebuie, întâi, să precizez că s-a făcut un deceniu de când Uniunea Arhitecților din România, Centrul de Cultură Arhitecturală din Calderon, mă primește în spațiile sale generoase cu atâta căldură. Fie „Culori și culoare” sau „înSemne în culoare”, imagini dragi din „Malta”, sau „înChipuiri”, „Alegria”, „EMOgrafii” - toate au fost expoziții găzduite aici.

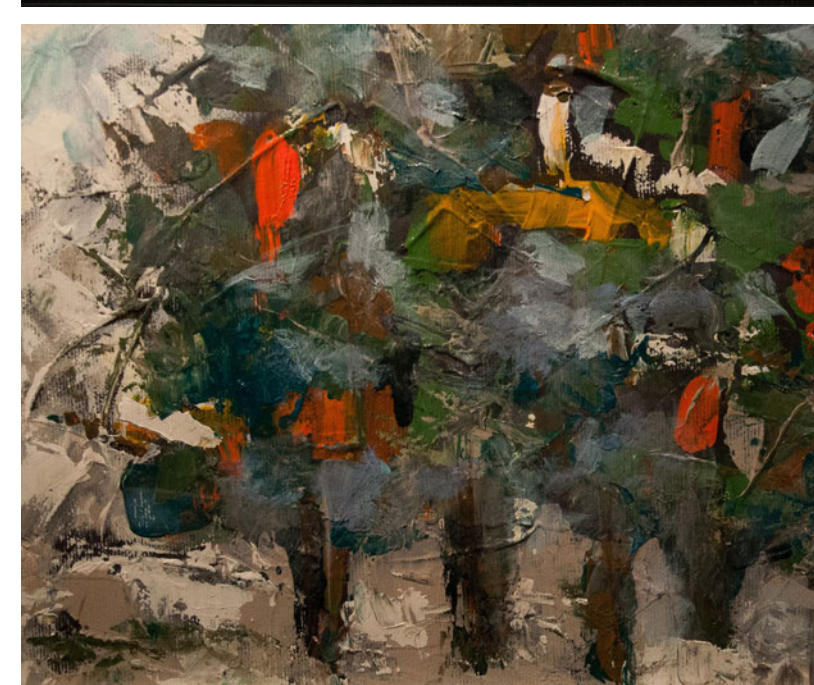
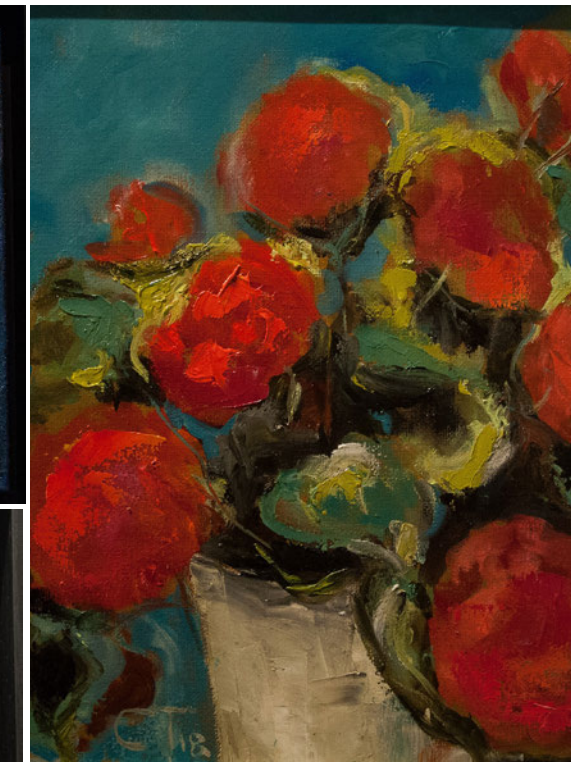
Anul 2018, la această a zecea expoziție personală, „Priviri”, am vrut ca doar privirile să se-ntâlnească. Ale mele, prinse pe pânză, cu ale vizitatorilor, surprinse de noul pe care speram să-l fi adus în fața lor. Noi, oamenii, să rămânem un pas în spate. Într-un fel impersonal, desprins de tot ce înseamnă „eul” de zi cu zi, translați cu toții într-o lume comună de visare, culoare și vibrații, nostalgiei și căldură umană, sentimente exprimate și taine.

Poate am reușit, cum uneori reușesc să fiu doar privire. E o stare aparte. Atunci, rațiunea, imaginația, amalgamul de trăiri purtate de amintiri și dorințe se topesc fără urmă. Și doar privesc. Și viața, lumea, devine un ocean, format dintr-un fel de clipe infinite.

Am condensat aceste clipe pe pânză, în culoare. Sufletul meu le-a alăturat poemelor Norei luga, care condensează - și ele - clipele în versuri. Acesta e motivul pentru care însoțesc tablourile în catalogul expoziției. Ador cum știe să ne facă să privim cu inima:

„un om se trezește din somn
ia un creion desenează
un cerc un cerc un cerc
până începe să plouă”

Sper că am reușit și eu.

LUCIAN GEORGE PĂIȘ „LINIȘTE. ZBUCIUM. ECHILIBRU - TRADIȚII ROMÂNEȘTI”

A trecut un an de la expoziția **Arhi-Rug**, organizată și găzduită de UAR împreună cu arh. Lucian George Păiș. Și în acest an, continuă conceptul ultimelor două expoziții inspirate de arta țesăturilor vechi, a lucrărilor cu tematică legată de arta covoarelor antice și combinații conceptuale dintre arta arhitecturii și cea a țesăturilor.

Lucian George Păiș, în acest an, este fascinat și transpus artistic de arta costumelor tradiționale Românești.

Titlul expoziției - „Liniște. Zbucium. Echilibru - Tradiții Românești” - ilustrează ideea creației recente a arhitectului și deoalează sursa de inspirație prezentă în catalogul expoziției, care pleacă de la elementele naturale cu conținutul lor complex în viață, și anume:

PĂMÂNT = LINIȘTE, FOC = ZBUCIUM, APĂ = ECHILIBRU. Toate aceste trei elemente care alcătuiesc și închid cercul vieții apar în simbolistica tradițională, reprezentate într-o foarte mare diversitate.

Expoziția prezintă 14 lucrări reprezentând interpretarea autorului asupra diverselor costume tradiționale românești din majoritatea zonelor geografice ale țării.

Toate cele 14 lucrări de dimensiuni mari (120 cm x 70 cm) respectă, compozițional, un principiu: baza lucrării este **pământul - liniștea**, elementele cromatice din lucrare, dintre care **focul - zbuciumul** naște formele, geometriile, simbolistica, iar **apa - echilibrul** închide compoziția.

Expoziția prezintă și două lucrări de dimensiuni mari (120 cm x 190 cm) intitulate HORA 2 și HORA 3, în care autorul a prezentat comuniunea, unirea, dragostea, iubirea dintre oameni uniți prin tradiție și simbolistică.

Concluzia lui Lucian George Păiș, exprimată în cadrul expoziției referitor la simbolistica prezentă în costumele tradiționale, este că există o universalitate infinită și în același timp foarte particulară, unică, pe zone geografice și comunități distincte.

Expoziția s-a bucurat de două evenimente conexe:

- un recital extraordinar de jazz intitulat „La margine de București”, cu piese vechi românești în interpretare jazzistică, cu măiestria inegalabilului pianist Mircea Tiberian și a celebrei Nadia Trohin;
- o scurtă evocare a curentului expresionist în pictură - curent în care se încadrează și lucrările din expoziție, de către istoricul de arta Lucia Valentina Stanciu, autoarea albumului „Lucian George Păiș” lansat la UAR în 2017. Tot atunci a avut loc excepționalul recital de jazz susținut de Nicolas Simion - saxofon, muzician de origine română stabilit în Germania, personalitate de marcă în jazzul internațional. Alături de Nicolas Simion a concertat și cel mai apreciat chitarist de jazz la ora actuală - Sorin Romanescu.

VLADIMIR PĂUN EXPOZIȚIE DE PROIECTE ȘI PICTURĂ - „SIMPLICITY”

Expoziția arhitectului Vladimir Păun a reunit lucrări de arhitectură, dar și de artă plastică, creații din ultimii ani.

Cu „Simplicity”, expoziția tânărului arhitect Vladimir Păun, s-a inaugurat un nou tip de eveniment în Calderon: dacă, până acum, erau organizate expoziții ale arhitecților consacrați, acum Centrul de Cultură Arhitecturală a găzduit o expoziție de lansare a unui tânăr cu activitate complexă, de arhitectură și arte plastice.

„Am terminat Liceul de Arte Buzău, avându-i profesori pe Florin Menzopol și Valeriu Șuşnea. Am rămas cu pasiunea pentru arte plastice, chiar dacă am absolvit Facultatea de Arhitectură. Am făcut proiecte de arhitectură pe care le-am pus în practică. Aceste proiecte, expuse în cadrul expoziției, au fost realizate în perioada 2008-2018. Nu am expus prezentări 3D, ci lucrări realizate efectiv de mine prin tehnica de tip BAUHAUS. Sunt proiecte materializate, unele chiar de suflet, realizate cu mari sacrificii. Majoritatea sunt locuințe individuale care respectă un anumit stil arhitectural. Pentru mine ca arhitect este foarte important ca beneficiarii - viitorii utilizatori - să respecte un stil de viață și de ambient și să trecem de la stadiul de casă «tip anexă gospodărească» la casa cu personalitate.

În ultimii 25 de ani, asistăm la o degradare estetică și arhitecturală a locuințelor individuale, adevărate «anomalii». Beneficiarul proiectului de arhitectură crede că poate fi și arhitect, tratându-l pe arhitect ca pe un simplu desenator tehnic. Această perioadă de tranziție nefericită a arhitecturii românești, în materie de locuințe individuale, trebuie să se încheie. Încerc să propun reglementări pentru a stopa apariția unor noi «anomalii», declară arhitectul Vladimir Păun

Expoziția urmărește să avertizeze publicul larg și colegii arhitecți că designul interior se bazează prea mult pe fișe impersonale, colaje de pe internet și copii tip Xerox de imagini extrase de pe Google.

„Vreau să redeschid apetitul pentru arta plastică în decorația interioară. Cred că este datoria arhitecților să îndrepte atenția beneficiarilor către arta plastică, către colegii care creează operă de artă plastică”, a mai declarat Vladimir Păun.

O LANSARE!

Cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani, profesorul Emil Barbu POPESCU, președintele de onoare al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, a fost omagiat prin publicarea unui volum aniversar intitulat **MAC 80. Emil Barbu Popescu - Contribuții la Dezvoltarea Arhitecturii Românești și a Învățământului de Specialitate**¹.

Volumul este o lucrare bilingvă, realizată într-un parteneriat încheiat între Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, Uniunea Arhitecților din România și Fundația Arhitect. Lansarea sa a avut loc pe data de 5 noiembrie 2018, la sediul UAR. În prezența unui public deosebit, evenimentul a fost deschis de arh. Ileana Tureanu, președintele UAR, care a vorbit pe scurt despre personalitatea și meritele deosebite ale arhitectului Emil Barbu Popescu - „Mac al nostru”, în peisajul arhitecturii din ultimii 50 de ani.

În calitate de coordonator al lucrării, am arătat apoi cum „s-a născut” ea și care îi este conținutul, cine sunt cei care au contribuit la aventura editorială reprezentată de acest volum, mulțumind, în final, tuturor celor care s-au implicat în realizarea ei². Iată cum arată prezentarea în prefața pe care am semnat-o:

[...] ... ideea de carte aniversară nu este o inovație în peisajul academic. Cea de față se folosește, însă, de prilejul aniversar pentru a aduna și a pune la un loc, dintre numeroasele și extrem de diversele repere ale vieții profesionale, dar și private, ale sărbătoritului Emil Barbu Popescu - Mac, pentru toți cei care îl cunosc - pe acelea care i-au desenat traseele multiple și complicate ale carierei sale: profesia de arhitect, cea de profesor, conducător și formator de școală, șefia îndelungată a unui club de fotbal. Dacă lucrarea izbutește să devină, astfel, și un studiu monografic, se cheamă că și-a atins un dublu scop.

O nevoie de a face competiție și de a câștiga, o știință de a conduce către performanță, o intuiție a lucrului cu oamenii, un fler pentru cei mai potriviți, o forță de a organiza și de a ctitori sunt tot atâtea trăsături care definesc o viață transformată cu obstinație în destin fast: o viață ca un film dens, după care se va face, poate, cândva, un film, dar care nu încapă, nici povestită și nici doar descrisă, în două cuvinte. O serie de interviuri realizate în momente diverse din ultima vreme, intarsiate cu secvențe ale unor interviuri mai vechi și cu povestiri ale unor colaboratori, din care pulsează amintiri vii, gânduri, idei, fapte și întâmplări uneori incredibile, alteori dure, ori extreme, vin să creioneze, într-o secțiune aparte a cărții, o stilistică a trăitului cu totul specială, pe care prea puțini o cunosc în metabolismul ei ascuns: Cartea Cuvintelor.

În noianul de realizări și isprăvi, proiectele alcătuiesc un corpus special, grupat ca atare într-o diviziune distinctă. Ele sunt înfățișate descriptiv și nu beneficiază de o perspectivă istorico-critică, pentru că punctele de fugă ale acestei activități sunt încă prea aproape ca să poată genera o imagine nedistorsionată. Prezentarea proiectelor majore, precum și a premiilor și distincțiilor obținute pentru ele fac posibil

un bilanț al construitului, într-o a doua secțiune a lucrării, intitulată chiar așa: Cartea Construitului.

Și pentru că nimic în lume nu e cu puțință fără prieteni, tocmai o parte numită Cartea Prietenilor vine să rotunjească încercarea aceasta de cercetare monografică cu un șir de scrisori de la personalități din lumea arhitecturii, a culturii, a fotbalului, a politicii sau din alte zone absolut neașteptate. Ele evocă ani de amiciție și sprijin mutual, așezați pe temelii solide de seriozitate, responsabilitate și bună credință, dovedite reciproc. Un cult al prieteniei susținut cu fapte se străvede ca un fir roșu prin toate poveștile, prin toate întâmplările și toate reușitele. Și poate că asta va fi fiind secretul multor împliniri.

Cele trei mari capitole ale cărții încearcă să sistematizeze ceva ce, în general, e nesistematizabil: o viață de om; cu atât mai puțin una de excepție, bogată, complex grădănită și cu rezultate pe măsură. Avem speranța că ele au izbutit să creeze un crochiu sau, ca să ne exprimăm în termeni proprii, o schiță de schiță a unui proiect de viață din care fiecare să poată rămâne cu ceva.

În continuare, prof. Ana-Maria Zahariade s-a referit la câteva dintre calitățile cărții, printre care aceea de a aduce la un loc informații biografice, texte și imagini inedite care reflectă astfel cu o fidelitate sporită realizările profesorului Popescu în domeniul arhitecturii și al învățământului de specialitate, arătând că ea se constituie într-o reală cronică a unei perioade emblematică pentru profesie, în România.

Luând cuvântul, Mac Popescu a vorbit despre felul în care a conceput în timp implicarea sa în domeniul arhitecturii și în viața școlii, precum și despre câteva din momentele de referință ale carierei sale. De asemenea, Domnia Sa a mulțumit realizatorilor cărții și celor care au contribuit cu texte și fotografii la coagularea conținutului acestui volum.

Seara a continuat cu o serie de intervenții ale unor persoane din public, printre care s-au numărat prof. Marian Moiceanu - rectorul UAUIM, prof. Ana-Maria Dabija, directorul Școlii Doctorale, prof. Călin Irimescu - colaborator apropiat al sărbătoritului, prof. Mariana Eftenie - colaboratoare a sa, arh. Alexandru Panaitescu - autor al unui eseu despre arhitectura coordonată de Mac înainte de 1990 și inserat în carte, precum și alții.

Cu toții au evocat momente din istoria lor comună cu Mac, vorbind despre calitățile sale incontestabile de lider, dar și de prieten.

După încheierea discuțiilor legate de carte, agapa a continuat cu o tratație oferită de Centrul de Cultură Arhitecturală, în atmosfera deosebit de agreabilă a acestei case, iar sărbătoritul a acordat autografe și a depănat amintiri împreună cu invitații.

NOTE

1 Publicația a intrat în Biblioteca UAUIM, la inv. 121039-121040, cota III 5608.

2 Conceptul grafic și coperta aparțin arhitecților Ioana și Răzvan Luscov.

MAC 30!

Nu, nu am făcut o greșală... am scris 30, nu 80, intenționat.

Ce s-a întâmplat acum 50 de ani? A fost anul în care omenirea, în special prin cei tineri, a visat din nou... a visat că poate crea o lume mai bună, o lume mai idealistă, o lume mai exuberantă, mai animată de altceva decât bani, bani, bani, războaie, războaie, războaie...

Da, acum 50 de ani, deci, atunci când domnul Mac Popescu avea 30 de ani, lumea încă visa.

Ce s-a întâmplat cu acea lume? Sigur, foarte des idealizăm trecutul, uitându-i problemele, probleme pe care le vedem cu acuitate în prezent (sau proiectate, uneori apocaliptic, în viitor).

Și totuși, dacă reflectăm un pic la afișul MAC 80, cel în care multe portrete ale celui sărbătorit sunt dispersate într-un câmp grafic care conține și alte portrete: Bob Dylan, Maica Tereza, Che Guevara, Jimi Hendrix ș.a.m.d., nu ne putem reprimă acest gând:

AVEM NEVOIE, DIN NOU, DE UN IDEALISM SIMILAR.

MAC@30 ar trebui să fie NOI TOȚI@30.

Dostoievski spunea că este indecent să trăiești

peste 40 de ani (deși el a scris cele mai bune lucrări după această vârstă). Dar poate nu s-a referit la vârsta cronologică, ci la cea simbolică și ideatică, adică la VÂRSTA SUFLETULUI.

Vă propun și vă invit să fim (din nou) MAC@30.

Să visăm din nou!

Să avem curaj!

Să zburăm, cu alte cuvinte!

PUTEM!

Viața poate fi minunată, dacă refuzăm să gândim, să simțim și să acționăm „la scară mică”.

Vă propun să distrugem meschinăria, mercantilismul mărunt.

Adică, vă propun să distrugem frica! Acea frică teribilă care ne paralizează în ce avem mai rău și mai mediocru.

Vă propun să dansăm.

Vă propun un nou început, inspirat de această celebrare: MAC@30.

Vă mulțumesc!

Dan COMA

CRIȘAN VICTOR POPESCU (1942-2018)

text: Gabriel PASCARIU, Doina BUBULETE (APUR)

Crișan Victor POPESCU lasă în urmă o prodigioasă activitate și o valoroasă moștenire pentru domeniul planificării spațiale, fiind unul dintre principalii inițiatori și promotori ai noului cadru legislativ și instituțional după 1990, atât din pozițiile de secretar de stat în Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, în intervalul 1991-1996, sau de specialist implicat în mediul privat după 1996, cât și de președinte delegat și membru al Consiliului Director al Registrului Urbaniștilor din România între 2005-2015. În această ultimă calitate a fost principalul ferment declanșator al unor evenimente și acțiuni care rămân adevărate repere în evoluția recentă a domeniului amenajării teritoriului și urbanismului din România, precum organizarea primei Conferințe Naționale a Urbaniștilor din România (2008) sau înființarea și publicarea revistei de specialitate „Urbanismul - serie nouă” (2008-2016).

A contribuit prin acțiunile sale, cu o credință și consecvență neabătute, la promovarea și dezvoltarea educației în domeniul urbanismului, susținând înființarea primei Facultăți de Urbanism din România, în cadrul UAUIM, dar și introducerea unor discipline de profil în programele altor facultăți din domenii complementare, cum ar fi ingineria civilă sau economia, precum și dezvoltarea unor programe postuniversitare de urbanism pentru specialiști din administrația publică.

A fost un fervent susținător al colaborării dintre arhitecți, urbaniști și profesioniști din domeniile geografiei, sociologiei, economiei, ingineriei și nu numai, afirmând permanent caracterul inter și pluridisciplinar al planificării spațiale.

Mereu încrezător în rațiune și în binele public, Crișan POPESCU a fost apreciat de colaboratori și prieteni datorită respectului colegial și tenacității pe care le manifesta în orice împrejurare, al permanentei căutări și explorări pentru găsirea căilor de depășire a dificultăților și pentru dialog susținut acolo unde alții percepeau mai curând o ruptură. Știa să asculte - cum puținii diriguitori știu - cu o nedisimulată politețe opinii diferite și reușea să construiască, cu multă abilitate, punți către realizări în colaborare, așa cum a făcut în organizarea și desfășurarea Concursului Internațional de Urbanism „București 2000”.

Arhitectul Crișan Victor POPESCU a fost întotdeauna un real „lider al schimbării” prezent în toate manifestările semnificative ale APUR și RUR, mereu activ, deschis dialogului și neobosit în căutarea de soluții pentru îmbunătățirea constantă și continuă a cadrului general de funcționare al amenajării teritoriului și urbanismului în România, după cum îl caracteriza colega noastră Doina Bubulete, în urmă cu trei ani, cu ocazia decernării Diplomei de Membru de Onoare al APUR.

text: Sorin GABREA

O insulă în mijlocul unei mări involburate. Așa a fost Crișan. Apărut în București, în anii '90, a preluat misiunea dificilă de a reconstrui din temelii o instituție fundamentală în existența unui stat modern - administrația publică.

Avea în spate o bogată experiență administrativă ca arhitect-șef al județului și, mai apoi, pentru o scurtă perioadă, ca primar al municipiului Brăila. A participat nemijlocit la realizarea unor proiecte importante, s-a luptat cu prim-secretarul, a cunoscut problemele guvernării locale, în perioada de până în 1990.

După aceea, a avut puterea să participe, alături de alți oameni de valoare, la reconstrucția instituțională a administrației publice, începând cu legile fundamentale - legile proprietății imobiliare, a autorizării construirii și cea a urbanismului - și încheind cu legea administrației publice.

A condus acțiunea de realizare a Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN) și a coordonat realizarea celorlalte documentații de urbanism, la nivel județean și la nivelul principalelor localități.

A participat la organizarea și la constituirea instituțiilor profesionale ale arhitecților și ale urbaniștilor - Ordinul Arhitecților din România (OAR) și Registrul Urbaniștilor din România (RUR). Ulterior, a fost unul dintre animatorii recunoscuți ai activității acestor instituții.

S-a implicat energic în organizarea concursului de urbanism „București 2000”.

Competent și meticulos, discret, dar eficient, onest și corect în tot ceea ce făcea, Crișan a fost un reper al generației sale și, totodată, un mentor pentru cei mai tineri. Avea harul de a aduna oamenii, știa să conducă și să dirijeze. Se simțea bine între oameni competenți. Bun organizator, a realizat numeroase acțiuni în teritoriul național, dar și în Republica Moldova. Asculta și, mai apoi, filtra cu exigență lucrurile importante și semnificative.

Foarte apropiat de Biserica Ortodoxă Română, a girat o serie de acțiuni comune, între BOR și administrația publică; a organizat una dintre etapele concursului de arhitectură și urbanism pentru Catedrala Patriarhală din București.

Mai presus însă de orice, a fost un om demn, cu prestanță și onoare. Bun camarad, avea un deosebit simț al umorului - atribut al oamenilor inteligenți. Cânta foarte bine și era un mare amator de muzică.

A suportat cu discreție boala cruntă care, în cele din urmă, l-a răpus.

A plecat pe neștiute.

Așa a fost Crișan.

text: Liliana Elza PETRIȘOR

Crișan Victor Popescu - numele său este strâns legat de RUR (Registrul Urbaniștilor din România), fiind unul dintre „părinții fondatori” ai acestuia și contribuind la dezvoltarea și transformarea sa într-o instituție publică credibilă și de prestigiu. După înființarea RUR, a ocupat funcțiile de președinte delegat, membru al Consiliului superior și președinte al Comisiei de disciplină.

De-a lungul carierei, Crișan Victor Popescu a elaborat și coordonat lucrări de proiectare în domeniul planificării spațiale, proiecte de cercetare de interes național, a coordonat procesul de elaborare a legislației din domeniile autorizării și executării lucrărilor de construcții, locuirii, cadastrului și publicității imobiliare, exproprierii pentru cauze de utilitate publică, căilor de comunicație și zonelor protejate de interes național, a organizat și participat la concursuri naționale și internaționale și a realizat numeroase proiecte de urbanism prin firma ROSTRADA SA.

O realizare notabilă a sa este organizarea primei - și, până în prezent, singura - conferințe naționale a urbaniștilor, în 2008, beneficiind de participare internațională.

Căile profesiei m-au făcut să îl cunosc în 1979, când era arhitectul-șef al județului Brăila. M-a ajutat foarte mult. În 1992, ne-am reîntâlnit la MLPAT. Până la dispariția sa, căile noastre s-au întrepătruns.

Colaborarea nu a fost una ușoară, dar a fost una benefică. Crișan Popescu era perfecționist până a fi tipic, riguros, temeinic cunoscător al domeniului și bun profesionist. Mi-a îndrumat „din umbră” activitatea, învățându-mă ce înseamnă administrația publică, deși a fost un secretar de stat atipic, în sensul că ușa cabinetului său era întotdeauna deschisă pentru colaboratori. Lucram uneori la realizarea unor documente, schimbându-le de multe ori forma. Totuși, în momentul în care documentul era finalizat în forma dorită, Crișan Popescu îl susținea până la capăt, cu orice preț.

A fost corect și drept. Deși părea sever și rece, era empatic, milos și dornic să se implice și să ajute. Am simțit acest lucru direct, prin ajutorul pe care mi l-a acordat când am avut primul accident cerebral. L-am surprins în acești ani și în ipostaze personale: fiu atent și grijuliu, atașat puternic de mama sa și de familie, și tată deosebit de mândru de fiica sa (avea și de ce, din câte am aflat ulterior).

Noi, secretariatul Registrului Urbaniștilor din România, am învățat multe de la arh. Crișan Popescu și ne va lipsi tot mai mult, pe măsură ce profesioniștii cu coloană vertebrală și înalte standarde morale rămân din ce în ce mai puțini.

MARIANA CELAC (1936-2018)

text: Marius MARCU-LAPADAT

A plecat dintre noi Mariana Celac, cu aceeași discreție cu care ne obișnuise pe noi, cei care am cunoscut-o.

Întotdeauna mi s-a părut că era preocupată să deranjeze cât mai puțin. Evita să se plângă de propriile probleme; nu spunea niciodată mai mult decât: „Eram în starea aia în care cucoanele simt nevoia să meargă la coafor sau la cumpărături”. În același timp, era gata întotdeauna să ajute, să asculte păsurile și să dea un sfat bun. Chiar și după accidentul cerebral pe care l-a suferit, preocuparea ei principală era de a nu ajunge o povară pe umerii apropiaților, parcă reproșându-și că „a făcut un pocinog”.

Ajutorul, încurajările și sfaturile ei au fost esențiale pentru mine în elaborarea tezei de doctorat și, fără întâlnirile cu Mariana, în mod sigur lucrarea ar fi arătat altfel.

Ne-am văzut des în perioada când am secondat-o, împreună cu Tavi Carabela, în elaborarea **Ghidului de arhitectură al Bucureștiului**. A fost ideea ei și ne-a propus, cu generozitate, să fim coautori. Venea la noi la birou (de fiecare dată cu ceva bun de mâncare), mai degrabă ca să ne consultăm sau să-și verifice propriile ipoteze. Odată hotărâtă strategia de lucru, prelua cu discreție cea mai mare parte a efortului de elaborare a textelor.

Un puternic spirit camaraderesc a tutelat colaborarea noastră, iar ședințele de redacție de pe terasa biroului, cu incursiuni prin actualitatea politică și culturală, cu ultimele articole din **The Economist** etc. vor rămâne în memoria mea ca adevărate festine intelectuale. Am cunoscut multe personalități ale culturii contemporane românești și, mai mult decât atât, am avut privilegiul ca unele să mă onoreze cu prietenia lor.

Mariana Celac rămâne în amintirea mea (și a apropiaților mei care au cunoscut-o) ca o prietenă dragă, o persoană discretă, înțelegătoare și de toată încrederea. Odihnească-se în pace!

IN MEMORIAM MARIANA CELAC

Ne părăsește Mariana... spun ne părăsește fiind convins că acum este încă împreună cu noi!

Suntem aici alături de Sergiu, o parte dintre prietenii tăi...

Știi că ne privești și că știi ce suntem fiecare - *ce que nous valons!*

Mi te aduc aminte în facultate în anii 60, era imposibil să nu fi văzută, cu mersul tău hotărât și elegant în același timp, cu ochii tăi gri-albaștri strălucind de inteligență!

Din 1990 am făcut împreună o echipă puternică la Uniunea Arhitecților din România (UAR), punând pe picioare alături de alți entuziaști, un program politic ce viza în primul rând instaurarea Ordinului Arhitecților, modalitate radicală de reorientare a profesiei noastre, devenită liberală.

În momentele grele care nu au lipsit, unele extrem de tensionate, inteligența și calmul, perseverența și discreția ta au contribuit ca mașina să nu se gripeze.

Nu pot să închei aceste rânduri fără să amintesc generosul tău gest de a publica în revista Secolul 21 în rubrica Noi și orașul pe care o patronai, cu sprijinul Alinei Ledeanu, director al revistei și președinta fundației, texte și date privind-o pe Ruxanda Beldiman, fiica noastră, a loanei și a mea, plecată dintre noi mult prea devreme la 28 iunie 2017.

Te îmbrățișez, Dumnezeu să te aibe în pază!

Alecu Beldiman

A plecat dintre noi Mariana Celac, cu aceeași discreție cu care ne obișnuise pe noi, cei care am cunoscut-o.

Întotdeauna mi s-a părut că era preocupată să deranjeze cât mai puțin. Evita să se plângă de propriile probleme; nu spunea niciodată mai mult decât: „eram în starea aia în care cucoanele simt nevoia să meargă la coafor sau la cumpărături”. În același timp, era gata întotdeauna să ajute, să asculte păsurile și să dea un sfat bun. Chiar și după accidentul cerebral pe care l-a suferit, preocuparea ei principală era de a nu ajunge o povară pe umerii apropiaților, parcă reproșându-și că „a făcut un pocinog”.

Mariana Celac rămâne în amintirea mea (și a apropiaților mei care au cunoscut-o) ca o prietenă dragă, o persoană discretă, înțelegătoare și de toată încrederea. Odihnească-se în pace!

Marius Marcu-Lapadat

MARIANA CELAC (1936-2018)

Mi te aduc aminte în facultate, în anii '60, era imposibil să nu fii văzută, cu mersul tău hotărât și elegant în același timp, cu ochii tăi gri-albaștri strălucind de inteligență! În acea epocă ne știam doar. Ne-am mai întâlnit în cursul anilor '80 în casa Costinescu (la intersecția Străzii Icoanei cu Bulevardul Dacia), la ziua de naștere a lui Pozo, erai cu Mihai Botez, soțul tău...

Din 1990 am făcut împreună o echipă puternică la Uniunea Arhitecților din România (UAR), punând pe picioare alături de alți entuziaști un program politic ce viza în primul rând instaurarea Ordinului Arhitecților, modalitate radicală de reorientare a profesiei noastre, redevinită liberală.

Ai avut un rol decisiv în punerea pe picioare și în funcționarea Editurii Simetria, alături de Șerban Sturdza, Rodica Ianăși, Mirela Duculescu, Ioan Cuciurcă, Octavian Carabela, Marius Marcu-Lapadat. Cu ultimii doi ai conceput și publicat în mai multe ediții remarcabilul ghid arhitectural al Bucureștiului, umplând un gol ce dănuise atât de mult.

Îmi aduc aminte de extrem de fructuoasele noastre colaborări în cadrul BBM, începute la jumătatea anilor '90 și continuate până la o dată recentă. Este vorba despre programele de cercetare Leonardo da Vinci, ale Comunității Europene, programe promovate de arhitecții francezi Catherine Guyot și Luc Givry. La ele mai participau colegi de ai noștri din Polonia (Krysztof), Slovacia (Martin), Elveția, Germania, Italia, Grecia, Marea Britanie, Spania, Austria. Rezultatele cercetărilor noastre le-am prezentat de mai multe ori împreună în aceste țări, le summum fiind atins în conferințele susținute la Pavillon de l'Arsenal la Paris, în prezența Annei Hidalgo, pe atunci viceprimar al Parisului, astăzi primar. Cu ea ai dialogat îndelung...

Dar înainte de toate acestea, ai dat dovadă, în anii '80, de un curaj pe care noi, ceilalți arhitecți, nu l-am avut, punându-ți situația în primejdie, protestând față de demolarea satelor și rămânând, în consecință, fără slujbă.

Hărăzită cu o mare bogăție sufletească și cu o mare generozitate, ai dat tuturor celor pe care i-ai apreciat și iubit câte ceva ce poartă în ei. Eu m-am simțit și mă simt îmbogățit de prietenia ta, plecarea ta lasă și îmi lasă un teribil gol...

text: Alexandru BELDIMAN

SEDINȚA SENATULUI DIN 02.10.2018

S-au dezbătut următoarele subiecte:

1. S-au prezentat stadiul organizării Bienalei Naționale de Arhitectură 2018 și repartiția pe centre/orașe a desfășurării sale, bugetul aferent, măsuri organizatorice și acțiuni culturale.
2. Probleme organizatorice legate de structurile teritoriale.
3. Stadiul desfășurării proiectelor culturale.
4. Probleme aferente Comisiei Sociale - cazuri medicale pentru care s-au solicitat ajutoare ocazionale.
5. Dna Nicoleta ALDEA, contabil-șef, a prezentat situația execuției bugetare.
6. S-a prezentat situația Centrului de Cultură Arhitecturală Sibiu și s-au aprobat o serie de cheltuieli pentru amenajarea sa.

S-au emis următoarele hotărâri:

- **Hotărârea Senatului nr. 17, cu privire la aprobarea unor precizări referitoare la HS nr. 23/08.04.2016;**
- **Hotărârea Senatului nr. 18, cu privire la aprobarea unor măsuri pentru amenajarea sediului Centrului de Cultură Arhitecturală Sibiu a UAR;**
- **Hotărârea Senatului nr. 19, cu privire la aprobarea unor măsuri organizatorice pentru Sucursala Brașov a UAR;**
- **Hotărârea Senatului nr. 20, cu privire la primirea de noi membri - 18.**

S-au dezbătut subiecte în competența Colegiului Director care urmează a fi prezentate spre aprobare Senatului UAR și s-a emis următoarea dispoziție:

- **Dispoziția nr. 17, privind aprobarea unor ajutoare sociale de urgență pentru probleme de sănătate.**

SEDINȚA SENATULUI DIN 12.12.2018

S-au dezbătut următoarele subiecte:

1. Patrimoniul UAR - probleme legate de recepția finală a sediului din str. J. L. Calderon.
2. Comisia Organizatorică - înființare sucursalei Dâmbovița și aprobarea admiterii de noi membri.
3. Proiecte culturale - analiza situației proiectelor aprobate prin HS nr. 8/20.04.2018 și a propunerilor pentru 2019, aprobarea propunerilor către Academia Română, colaborări interne și internaționale, revista ARHITECTURA;
4. Probleme sociale - analiza situației 2018 și raport activitate Regina Maria.

S-au emis următoarele hotărâri:

- **Hotărârea Senatului nr. 21, cu privire la primirea de noi membri - 26;**
- **Hotărârea Senatului nr. 22, cu privire la constituirea Sucursalei DÂMBOVIȚA a UAR;**
- **Hotărârea Senatului nr. 23, cu privire la probleme organizatorice și financiare referitoare la Bienala Națională de Arhitectură 2018;**
- **Hotărârea Senatului nr. 24, cu privire la abonamente la revista ARHITECTURA, din anul 2019;**
- **Hotărârea Senatului nr. 25, cu privire la evaluarea unor bunuri imobile proprietatea Uniunii Arhitecților din România: J. L. Calderon, Chiojdu, Sinaia.**

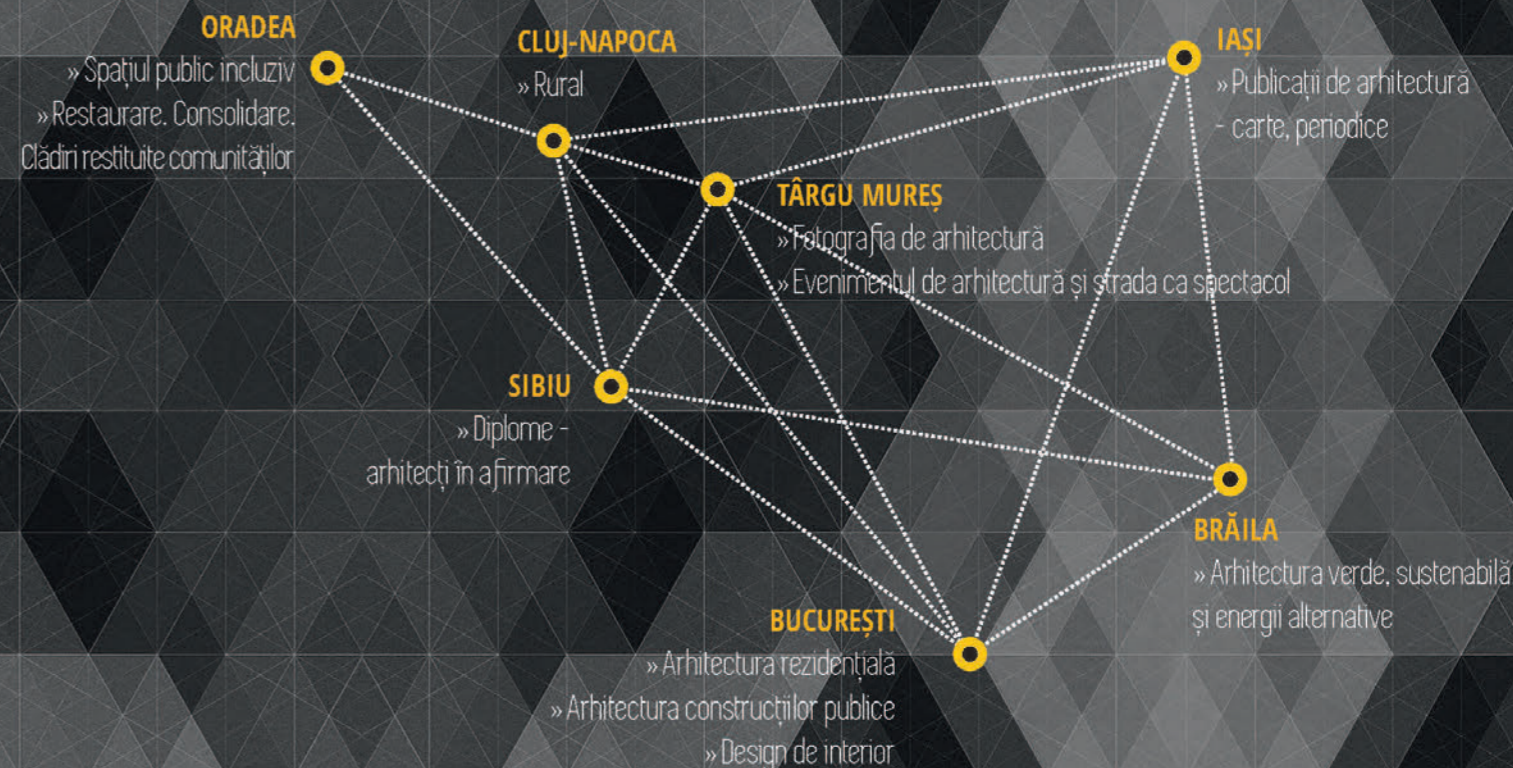

SEDINȚA COLEGIULUI DIRECTOR DIN 12.12.2018

ARHITECTURA

REVISTA UNIUNII ARHITECTILOR DIN ROMANIA FONDATĂ ÎN 1906

de patrimonio
4-5/2018 (676-677)

BNA
BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ 2018
XIII

Secțiunile &
Orașele Bienalei

01.10.2018 / BUCUREȘTI

» Gala de lansare BNA și Premiile secțiunilor: Arhitectura rezidențială, Arhitectura construcțiilor publice, Design interior – Teatrul Național București, intr. din str Tudor Arghezi

08.10.2018 / BRĂILA

» Gala Secțiunii Arhitectura verde și energii alternative – Teatrul "Măria Filotti"

13.10.2018 / CLUJ-NAPOCA

» Gala Secțiunii Rural – Muzeului Etnografic al Transilvaniei

17.10.2018 / ORADEA

Gala Secțiunilor:
» Restaurare. Consolidare. Clădiri restituite comunităților, Sinagoga Neolögă SION - Str. Independenței
» Spațiul public incluziv, Muzeul Orașului Oradea - Complex cultural (Cetatea)

20.10.2018 / IASI

» Gala Secțiunii Publicații de arhitectură Universitatea Tehnică "Gh. Asachi" - Sala Pașilor Pierduți

21.10.2018 / SIBIU

» Gala Secțiunilor: Diplome, arhitecți în afirmare – Primărie Sibiu, Foaier și curte interioară

22.10.2018 / TÂRGU MUREȘ

Gala Secțiunilor:
» Fotografia de arhitectură, Cetatea Medievală
» Evenimentul de arhitectură și strada ca o scenă, Cetatea Medievală

LUNA OCTOMBRIE, LUNA ARHITECTURII ROMÂNEȘTI

BULETINUL
INFORMATIV
AL UNIUNII
ARHITECTORILOR
DIN ROMANIA

Caseta redacțională

redactare:

arh. Ileana Tureanu -președinte UAR
arh. Ioana Alexe - tehnoredactare
arh. Marina Macarie - sigla BIUAR

coordonator:

arh. Ileana Tureanu - președinte UAR

www.uniuneearhitectilor.ro/BIUAR

ISSN 1582-2117

Se distribuie gratuit.

Contact

Centrul de Cultură Arhitecturală /
Secretariat /
Revista Arhitectura / Biblioteca
str. Jean Louis Calderon, nr. 48,
București, sectorul 2, cod 020038,

Secretariat: tel. 021.315.60.73,
0737.01.77.85,
uar_contact@yahoo.com,
secretariat@uniuneearhitectilor.ro

Revista Arhitectura: tel. 076.819.81.78,
076.819.81.79,
office@arhitectura-1906.ro

Biblioteca (program cu publicul):
L-V - 10:00 - 16:00, tel. 021.310.91.94,
biblioteca@uniuneearhitectilor.ro

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2018

XIII

1 octombrie 2018 - 31 octombrie 2018

www.uar-bna.ro

București, Oradea, Brăila, Iași, Târgu Mureș, Sibiu, Cluj

CATALOGUL PROIECTELOR PREMIATE LA BNA 2018